

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్రమ్.

పరియవాచ్చామ్బిలై అరుళిచ్చెయ్ తవ్యాభ్యానమ్.

అ వ తా రి కై .

సర్వేశ్వరకా, ఆధ్వారులు తన్నుడైయ స్వరూపరూపగుణ విభూతికలై “మయర్ వటమదినలమరుళిన” నెన్నిట పడియే నిర్దేతుకకృపైయాలే తన్నై కాట్టిక్కొడుక్కొడు శ్శానం భక్తిరూపాపన్న శ్శానమాకైయాలే, పరభక్తియుక్తరాయ్ కొండ్రు, భగవద్గుణానుభవత్తైప్పణ్ణి, అదినుడైయ విపాకదళైయాన పరశ్శానంపిటన్దు, అతడియాగ పరమభక్తిపిటన్దు, అత్తాలే, “పరంజ్యోతిరుపసంపద్య” వెన్టుం, “పరమంసామ్యముపైతియెన్టుం” “తమ్మైయేయొక్క వరుళొచ్చెయ్” రెన్టుం శొల్లుకిటపడియే, స్వస్వరూపత్తైప్పెరియి, భార్యైక్కు అర్థభూషణంపోలే, “వత్తివిలావడి మైశెయ్య వేణ్ణు” మెన్టుం “అవావశ్రియివీడు పెశ్రి” వెన్టుం శొల్లుకిటపడియే, ప్రా

౨ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

ప్రిఫలమాన కైజుర్యత్తైప్పెరియ వాత్తవారుడైయ ద్రవి
 డోపనిషద్రహస్యత్తై, పెరియముదలియార్, ఆత్తవారుడై
 య ప్రసాదత్తాలేలభిత్తు, పిఱ్ఱు ఆచార్యోపదేశముఖత్తా
 లే ఆశవద్వార్ అన్దద్రవిడోపనిషద్రహస్యార్థజ్జలై లభిత్తు,
 అత్తై త్తామనుసన్ధిత్తు, అవ్వనుసన్ధానత్తాల్ పిఱన్ద ప్రీతియు
 న్నడన్దామైయాలే, పరీవాహోపేత్తై పిఱక్కై యాలుం,
 సంసారిగళ్ దుర్గతియైక్కణ్ణుత్తివర్ కళ్ యిత్తైయిళుక్క వొ
 ణ్నదెన్టుం కృపైయాలుం, సకలోప నిషద్రహస్యమాయ్,
 దుర్ జ్ఞేయమానవర్థత్తై సర్వరు మఱియుంబడియొక, ఇవర్
 స్తోత్రరూపేణ వెళియిడుగిరార్. భగవద్వ్యతిరి క్తవిషయన్ద
 లిల్ 'స్తోత్రమావదు- "స్తోత్రం నామకిమామనంతి" "అన్యత్రా
 తత్ గుణోక్తిః" ఎన్దిల్లాదవైత్తైయేఱిట్టుచ్చొల్లుతల్, ఉళ్ల
 త్తైయడైయచ్చొల్లుదలాయరుక్క, "యతోవాచోనివర్తం
 తే" "అవిజ్ఞాతం విజానతాం" "భూతార్థేకతమాస్తుతిః"
 "నసమర్థాస్సరాస్తోతుం" ఎన్టు, పరిచ్చేదిత్తు ప్చేశనిలమల్లా
 దభగవద్విషయం స్తుతివిషయమానపడి యెన్నెన్నిల్, అన్ద
 నేయిరున్ద దేయొగిలుం "స్తవ్యస్తవప్రియః" ఎన్టు, స్తుతిప్రియ
 నాకై యాలుం, "ఏ త్తవేత్తులకన్తోణ్ణి" వెన్టుం, "ఏ త్తవే త్త
 జ్ఞేయ్తుమ్" ఎన్టుం, స్తోత్రవ్యవహారమున్దాయ్ పోరుకై యా
 లుం, యితొళియవాచకశబ్ద మిల్లామైయాలుం, ఇవిష్ట
 యత్తిలుం స్తోత్రమెన్నలాం.

అథ వా, “ధర్మార్థకామమోక్షాఖ్యాః పురుషార్థాడదా
హృతాః” ఇతి చతుష్టయమెష్టం, “నున్నమఱి మొల్లురుళిన్
పంపీడెన్టుం” చొల్లుగిఱపడియే, పురుషార్థం నాలాయ్, అవైత్తి
ల్ ధర్మం సాధనతయా పురుషార్థమానాలుం, క్లేశసాధ్య
మాకైయాలుం, అర్థం స్వయం పురుషార్థమానాలుం, అస్థి
రమాయ్ క్లేశసాధ్యమాకైయాలుం, పురుషార్థాంతరజ్ఞఁ
కుఁ సాధనమాకైయాలుం, కామం స్వయం పురుషార్థ
మానాలుం, అల్పస్థిరత్వానర్థావహత్వభీభత్సద్వనంత
దోష దుష్టమాకైయాలుం, మోక్షశాస్త్రత్తిలే మోక్ష
విరోధిత్వేన నిందితమాయరుకైయాలుం ఆశవదారవై
త్తైవిట్టు మోక్షత్తిలుమ్ ఆత్మప్రాప్తిదుఃఖేన చిరకాలసా
ధ్యమాకైయాలుం భగవదనుభవత్తైష్ఠిర్ని అల్పమాయ
రుకైయాలుం, అత్తైయంవిట్టు భగవత్ప్రాప్తికుక్త
దోషంగళన్తియిలే యిరుకుఁమళవన్తికే, “నిరస్తాతిశ
యాహ్లాదీ సుఖభావైకలక్షణా” వెఱగిరపడియే, నిరతిశ
యసుఖరూపమాయ్, “ఎష హ్యేవానందయాతి” “పరమం
సామ్యముపైతి” “తస్మైయేయొక్క వరుళి చెయ్” రెఱ
గిఱపడియే ఆశ్రితరై తన్నైప్పిలేయానద్దిప్పిక కఁడవ
నాయ్, “తస్యాహంసులభః” ఎష్ట అయత్నసాధ్యమాయ్,
ప్రాప్తపురుషార్థము మాయరుకైయాలే ఇతువేపురుషార్థ
మెష్టధ్యవసిత్తు, అన్దభగవత్ప్రాప్తియాకిఱతుం, “ప్రధానతే
త్రజ్ఞపతిర్గుణేశశః” “జ్ఞాజ్ఞౌద్వావజూవీశసీశౌ” “తమీశ్వరా

తాంపరమమహేశ్వరం” “దాసోహంవాసుదేవస్య” “దా
సభూతాస్త్వతస్సర్వే” “దాసోహంకోసలేష్ట్రస్య” “య
స్యాజ్ఞాశరీరం” “యస్యాక్షరంశరీరమ్” “అన్తఃప్రవిష్టశ్శా
స్తాజనానాంసర్వాత్మా” “భూఃప్రాణిసస్సర్వ పవగుహాశ
యస్య” “తానిసర్వాణితద్వపుః” ఎన్టు జీవపరకభుక్తులన
న్యార్హ శేషశేషిభావేనసంబంధతైచ్చల్లి, “యేనయేనథా
తాగచ్ఛతి” “సోశ్నుతేసర్వాకామాకాసహబ్రహ్మణావి
పశ్యతి” “కామయేవైష్ణవత్వంతుసర్వజన్మసుకేవలం” “అ
హంసర్వంకరిష్యామి” “ఒక్తిపిల్ కాలమెల్లాం” ఇత్యాదికలి
లేస్వరూపానురూపమాన భోగతైచ్చల్లుగైయాలుం, పతి
వ్రతైక్తు పతిశిశూక్రిషణంపోలే, శేషవస్తువుక్తు కైజుర్యమె
ష్టధ్యవసిత్తు, ఇని“భేషజంభగవత్ప్రీతిః” ఎన్టు, అవనేప్రా
ప్యమెన్నుమతుంకైజుర్యప్రతిసంబంధియాకైయాలే, “స్వే
నరూపేణాభినిష్పద్యతే” ఎన్టుస్వస్వరూపతైప్రాప్యమె
గిటతుంకైంకర్యత్తుకాగ్ర శ్రయమాకైయాలే, “సోధ్వనః
పారమాప్నోతి” “తద్విష్ణోఃపరమంపదం” ఎన్టుదేశవిశేషతై
ప్రాప్యమెగిటతుం కైంకర్యవధాకమాకైయాలే, “నిస్త
రంతిమనీషిణః” ఎన్టుసంసార నివృత్తియై పురుషార్థమె
గిటతుం కైంకర్యవిరోధియాకైయాలే, ఇవైకైంకర్యో
పయోగియల్లాదవన్టు, “నహిమేజీవితేనార్థః” ఎన్టుం “మణి
మామైకుఃకైవిలమే” ఎన్టుం “ఉడంబినాల్ క్కుఱైవిల” మెన్టు
మ్ “ఉయిరినాల్ కుగ్గైవిలమె” కైయాలేఅపురుషార్థ

మెన్జుమ్, తదీయ శేషత్వత్తైయుం పురుషార్థ మెన్జిజుతుం, పతి
 వ్రతైః పతియినుడైయ ఆత్మాంశ త్తిలుం, గుణాంశ త్తిలుం,
 సౌందర్య విశిష్టమానదేహంశ మే ప్రాప్యముమాయ్, అత్తా
 లేపాతివృత్త్య హానియిల్లా దాహ్నీలే, ఇష్టడి సకలశాస్త్రతా
 త్పర్యమాన పురుషార్థత్తై నిశ్చయిత్తు, ఇదుకుపాయంభ
 క్తిప్రపత్తిక లేన్బి రెండాయ్, అదిల్ భక్తియావదు-“బ్రహ్మ
 విదాహ్నోతిపరం” “శ్రోతవ్యోమంతవ్యో నిధిధ్యాసితవ్యః”
 “నాయమాత్మాప్రవచనేనలభ్యః” “తస్మిన్ దృష్టేపరావరే”
 “భక్త్యాత్వనన్యయాశక్యః” “మద్భక్తింలభతేపరాం” ఎన్జువే
 దనధ్యానోపాసనశబ్దవాచ్యమాయ్, భక్తిరూపాపన్నమా
 య్, దర్శనసమానాకారమాన జ్ఞానవిశేషం భక్తియాగిజు
 దు. అగ్నివిద్యాగ్నికైయాయ్ కర్మజ్ఞాన సహకృతైయుమా
 కైయాలే అధికృతాధికారముమాయ్, విశంభ్యఫలప్రదము
 మాయ్, ప్రమాద సమ్భవనైయు ముణ్డాకైయాలే, అవ
 త్తణ్ణివిట్టు, ఇన్దదోష మొన్జుమిన్జి కే-“ముముక్షురైవ్వశగ
 ణమహంప్రపద్యే” “న్యాసమాహుర్మనీషిణో” “బ్రహ్మణం
 బ్రహ్మ” “తస్మాన్నాస్య సమేషామతపసామతిరిక్తమాహుః
 “తస్మాదపివధ్యంప్రపన్నంసప్రతిప్రయచ్ఛన్తి” “సభ్రాతుశ్చర
 నౌగాఢంఘోషీద్యురఘునన్దనః” “సకృదేవప్రపన్నాయ” “సోహ
 న్త్వాంశరణమపారమప్రమేయం” “సర్వాత్మనాయశ్శరణం
 శరణ్యం నారాయణం లోకగురుంప్రపన్నః” “మామేవయే
 ప్రపద్యంతే” “తమేవశరణగ్నః” “సర్వధర్మాపరిత్యజ్య”

౬ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

“తావదార్తిస్తథావాంఛా” వెన్ది త్యాది శృతిస్మృతిసిద్ధమా
యసుకరముమాయ్, అధ్యవసాయాత్మకజ్ఞానవిశేషమానప్ర
పత్తియైయే యుపాయమాకనిశ్చయిత్తు, ఇప్పడి ప్రాప్యప్రా
ప్తకర్ణలై నిమగ్నై శ్చ ఇవబ్రహ్మస్తోత్రరూపతాలే సర్వేశ్వ
రనైనోక్తి పార్థికి రాజేష్టుమామ్. భగవత్ స్తోత్రంపణ్ణ
ప్పకగవర్ ఆచార్యస్తుతియిలే పార్వా నెన్నెన్నిల్ “కర్ణే
స్మృష్టేకటించాలయతి” ఎన్నుమాప్పోలే, అసంగతమెన్ని
ల్. భగవద్విషయతై తమకు స్తుతివిషయమాకి కొడు
త్తే వుపకారస్మృతియాలుం, స్తోత్రంపణ్ణకైకు అడియా
నజ్ఞానవైశద్యర్థమాకవుమ్, అవిఘ్నపరిసమాప్త్యర్థ మాక
వుం, పణ్ణకితారాకైయాలే సంగతం. అదిల్ మానసమా
కవమైయాదోవెన్నిల్, ఇప్రబన్ధతై యధికరిప్పారు ఉప
కారమాకైయాలే వాచికమాకి నదుం యుక్తం. ఉపకా
రస్మృతియాల్ వన్ద ఆచార్యానువర్తనం ప్రమాణప్రసిద్ధం.
“ఆచార్యదేవోభవ” “నమఃఋషిభ్యం నమఃకృత్యైః” “సహి
విద్యాత స్తంజనయతితప్తేన్ద్రంజన్త” “మన్తేతద్దేవతాయాం
చతథామన్త్రప్రదేగురౌ” కించ, ఒరురత్నతై యెరు
వన్ కొడుత్తాల్ అదినుడైయ మహార్నవతైయై అతీయ
కొడుత్తవనై యాదరికగ ప్రమాణంవేణ్ణమో. ఆకై
యాలిదువుపవన్నం. జ్ఞానవైశద్యార్థమాక ఆచార్యానువ
ర్తనం శిష్టాచారప్రాప్తం, “అభివన్ద్యగురూనాదౌ శిష్య
ధీఃపద్మినీరవీన్” ఇతిమీమాంసకాః. “యథాశునత్ ఖనిత్రేణ”

ఇతిమనుః. “యస్యప్రసాదాద్వాయోమినారాయణకథామి
మామ్” ఇతివైశంపాయనః. “లోకికంవైదికంవాపి” ఇతిమ
నుః. అజ్ఞనేయాకిల్, స్వాచార్యనైవిట్టు అవర్ గురుకర్తై
ప్పశీత్రివానెన్నెన్నిల్, ఆచార్యస్తుతియిలుం ఆచార్యప్రియ
మితే ఉద్దేశ్యం. స్వాశ్రయణత్తిల్ క్కాట్టిల్ పెరియముదలి
యారై యాశ్రయిళ్ళుమిడత్తిల్ ప్రీతిమికిరైకైరైయా
లేఅత్తైప్పేళుగితార్. పెరియముదలియారాళ్ వారుకుగ
భగవత్ప్రవణ్యమడియాకప్పి అన్దజ్ఞానత్తై యాళ్ వార్
ప్రసాదత్తా లేపెశీత్రి, తన్నుళవిలేవర్యవసేకైరైయ్పి కేగ్,
పన్నుళ్లైరుగ్ ఉపకారమామ్బడి, ఇద్దర్ననస్థాపకరానపడి
యాలుం, మణకాల్ నమ్మి పెరియముదలియారుడై
య అర్థమిళు ఉమ్ముడైయేపేశీత్రికైల్లాం అవరుడైయ
తిరువడికళిలే సున్నన్దమేయెనైయాలుం అవరైయాశ్రయి
కిరైతార్. యిత్తైనినైత్తిలేభట్టర్ “ప్రథమమపగురూన్నాధ
మిడే” ఎన్దతుం. వేదకారణమానప్రణవం, వేదాద్యన్దజ్ఞళి
లే యానాప్పేలే ఇజ్జుమ్ఆద్యంతంగళిలే ఆచార్యస్తుతి
యాయ్, నడువే భగవత్స్తోత్రమాక విరుకిరై అదు. ముత
లిట్టు మూన్దుళ్లైకత్తా లే పెరియముదలియారై నమసుర
కిరైతార్. ముదల్ శ్లోకత్తిలే యెరువనై కరవిపాడప్పు
కాల్, అవనైశ్వర్యత్తైచ్చొల్లి కరవిపాడుమాప్పేలే,
వైష్ణవనుకైశ్వర్యమానజ్ఞానవైరాగ్యంగళినుడైయప్రక
ర్షత్తైచ్చొల్లి నమసురకిరైతార్. “తనమాయతానేకైక్కు
డుం” ఎన్దు వైష్ణవనుకుధనం భక్త్యాదిక లెన్దు శొల్లిత్తిలే.

అవతారికైముగ్గిరిత్రి.

౮ శ్రీయాశవన్దార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ నమోఽచిన్త్యాద్భుతాక్షిప్త

జ్ఞానవైరాగ్యరాశయే

నాథాయమునయేఽగాథ

భగవద్భక్తిసిద్ధవే - ౧॥

వ్యా.—(నమః) “అహమపినమమ భగవతపీవా హమస్మి” యెన్నిరపడియే, ఎనకురియేనల్లే, పెరియముదలియారుగ శేషమెన్నితార్. “నమోవిష్ణవే” యెన్నితాపోలే. (నమోనాథాయ) వెణ్కితార్ ఉపకారస్మృతియాలే. “నమోవిష్ణవే” యెష్టుం, “నమశ్చ త్యేవనాదినః” ఎష్టుం, “నమః పిభ్యోమంత్రకృద్భ్యః” “తేషామపినమోనమః” ఎష్టుం శొల్లకగడవతిత్తే. శుశ్వరమునిగల్ శ్రీరంగనాథనెష్టు తిరునామం శాస్త్రాకైయాలే, నాథనెష్టు తిరునామమాగిటతు. ఎప్పడిప్పట్టవరెష్టుమపేత్తైయిలే శొల్లుగిటతు. (అచింత్య) ఇవరుడైయజ్ఞానాదికల్ ఇన్నారుడైయజ్ఞానాదికల్ పోలేయిరుకుమెష్టు నినైకగ వొణ్ణాతెన్నుతల్, ఇవ్వళవెష్టుజ్ఞానాధికరాలుం పరిచ్చేదికగ వొణ్ణాతెణ్కై. (అద్భుత) కీర్త ఇయత్తారాహిత్యత్తైచ్చొల్లుకైయాలే, గృహీతాంశమనుసంశితార్థు ఆశ్చర్యావహమాయరుకుమెణ్డై. “ఎన్నక్కాలి” త్యాదియిల్, గృహీతాంశమనితా యిరుక్కుమెష్టుతిత్తే. (అక్షిప్త) వ్యాసాదికలైపోలే స్వయత్నసాధ్యతపస్సాలేవద్దత్తికే, “దదామిబుద్ధియోగన్త” మెష్టుం, “మయర్ వజమతినలమరుళిననెష్టుం” శొల్లుగిటపడియే, భగవత్ప్రసా

దలబ్ధమాకైయా లే, వరుత్తమశ్రీమిరుకైక. (జ్ఞాన) జ్ఞాన
మావదు-విదవిదీశ్వరతత్వంగలై విషయమాక ఉడైత్తాయి
రుకై. అతావదు-అత్తా ఈశ్వరనుస్తు అనన్యార్హ శేషమె
స్తు, అచిత్స్వరూపంత్యాజ్యమెస్తు, ఈశ్వరనుభయోని
యంతావెస్తుమటైకై. జ్ఞానమేకతాలిప్పి శేషత్తైకాట్టుకి
అతు. “తత్ జ్ఞానమజ్ఞానమతోన్యదుక్తం” “విద్యాన్యాశిప్ప
నైపుణం” ఎస్తు, వ్యతిరిక్త విషయజ్ఞానమనగ్ధా వహమె
స్తు, అతిఘోరమెస్తు శోన్లీమిత్తే.

(వైరాగ్య) ఇవిలక్షణజ్ఞానత్తాలే భగవద్వ్యతి
రిక్త విషయంగళిల్ నిస్సృహరాయరుకైక. “వేండ్కో
మనైవాత్తికైయై”. (రాశయే) రాశియెస్తుసమూహం. (జ్ఞాన
రాశయే, వైరాగ్యరాశయే, జ్ఞానవైరాగ్యంగళి ఒవ్వా
త్తాయరుకక రాశయేయెన్బానేనెన్నిల్, భగవత్స్వరూ
పాదికళి జ్ఞానవిషయంగళికైయా లేపల. “పితరంమాత
ర” మెస్తు, త్యాజ్యవిషయగ్ధుంపలవాకైయా లేశోల్లలాం.
లోకత్తిల్ విలక్షణరుడైయ జ్ఞానవైరాగ్యంగళెల్లాం
ఇవరుడైయ జ్ఞానవైరాగ్యంగళిలే అంతర్భూతమావ్బడి
యరుకైయా లే శోల్లుగిట దెస్తుమాం. “యతిగించిత్సాధు
కుర్వంతి” “యస్తద్వేదసవేదసమయైస్తదుక్తఇతి” “యశ్చిం
చిత్సాధునుష్ఠితంకర్మ” యచ్చసర్వచేతనగతంవిజ్ఞానం,
తదుభయం యద్జానకమాంతగతం, సరైక్వఇతి. లో

కత్తి లనుష్ఠితమాన కమఁగళుం జ్ఞానంగళుంయావనో
 రుత్తనుడైయ కర్త జ్ఞానంగళితే అస్తర్గతమాయగుకుం,
 అవష్టానేకిడిర్ రైక్వ నెష్ట రైక్వనైప్పర్తు చ్చొల్లుమా
 ప్పొలే.(మునయే) “నవివేదాత్మహోగాత్రం”ఎష్టం, “పశ్య
 న్నపినదృష్టవా” ఎన్దిజపడియే, ధ్యేయవస్తువై సర్వదాసా
 ట్రోత్కరిస్తు “ఏతుచేయ్ తామఱక్కేమననే” “ఎన్నెం
 జనువనెన్నేకిడకుం” ఇవర్ కృష్ణనై యనుసంధిత్తిరుకగ
 రాజావాలుం సమాధిభజ్యచ్ఛుణ్ణపోయిత్తిల్లై. (అగాధభ
 గవద్భక్తిసిన్ధవే)భక్తియాకిఱదు-జ్ఞానవిశేషమా యిరుకగ
 భక్తియైప్పిటిత్తుచ్చొల్లిత్తిల్లై, అదినుడైయ పాచుర్యత్తైచ్చొ
 ల్లుకైక్కాకవుం, ప్రాధాన్యంగొల్లుకై తొత్తిల్లైకై కాకవుం.
 భక్తియాగిఱదు-“స్నేహపూర్వమనుధ్యానం” భక్తిఃఎష్ట
 మ్,“స్వామినిదాన్య స్నేహమయ్యాస్థితిః”ఎష్టంగొల్లుగిఱపడి
 యే, అనుబుభూమైభగవచ్ఛబ్దత్తైలే పరమపదత్తిలిరుపై
 చ్చొల్లుగిఱదు.“వాసుదేవోసిపూర్ణః”ఎష్ట, పాశ్చుణ్యపూర్ణ
 నాయితే యిరుప్పదు (అగాధ) అత్తోభ్య. అర్థాన్తరం
 పరిచ్చేదికగ వొణ్ణాతిరుకై. ఒరువరాల్ నిలైకొళ్లవా
 ణ్ణాతిరుకై. (సిన్ధవే)“కాతల్ కడలిల్ మికి పెరితెష్టం”
 ఆళైయెన్నుం కడలెష్టం, శుశ్వరనుకుం నిలైకొళ్ల
 వొణ్ణాదే, తామదిలే పుకు అమిక్రన్దపడియా యిరు
 కై. అచిన్యాద్దు తాక్కిప్త జ్ఞానవై రాగ్యరాశయే - మున
 యే-అగాధభగవద్భక్తిసిన్ధవే - నాథాయనమః - ౧.

శ్రీయాశవద్వార్ హస్త వ్యాఖ్యానం. ౧౧

శ్లో॥ తస్మైనమోమధుజిదజ్ఞి సరోజతత్వ
జ్ఞానాను రాగమహిమాతిశయా న్తసీమ్న
నాథాయనాథమునయేత్రపరత్రచాపి
నిత్యంయదీయచరణౌ శరణంమదీయం - ౨॥

వ్యా.—తస్మైనమితి. ముదల్ శ్లోక త్రా లే పరత్వ
విషయమాన జ్ఞానాదికళుడైయప్రకర్షంచొల్లి శ్రితి. ఇన్ద్రశ్లో
క త్రాల్ అవతారవిషయమాన జ్ఞానాదికళాకైయా లే, అతి
సుడైయ ప్రకప్తతరత్వం శోల్లుగిటదు. ఆస్తి కేక, కీక్ర చొన్న
జ్ఞానాదికళ తమ్మళవి లే పర్యవసీయా లే, యెన్నళవుంవర
వెళ్లంకో త్తెన్నవుమాం. (తస్మైనమః), “నమస్తస్మైనమస్త
స్మై” యెన్టుం, “నమోనమస్తేస్తు సహస్రకృత్వః” ఎన్టుం శో
ల్లుగిటపడియే, ఇన్నమవర్ కకడియే నెన్దితార్. (మధుజిత్)
అనిరుద్ధనాయవద్వవతరిస్తు ముదల్ కళైయాన మధువైనిర
సిత్రాప్పో లే భగవత్పాప్రిప్రతిబద్ధకర్ణతై పోకుమవనెన్దై.
(అజ్ఞి) అన్దస్వభావతి లే “గుణైర్దాస్యముపాగతః” ఎన్టు,
పెరియముదలియా తో శ్రితిరుకుంబడియెయ్యం, అవ
రుడైయ వనన్యార్త శేషత్వముం శోల్లుగిటదు. (సరోజ)
సమ్మన్దమిల్లావిడిలుం విడవొణ్ణైతభోగ్యతైయై చొల్లుగిట
దు. వికాసం, చెవ్వి, కుళిర్చి, పరిమళంముదలానవైత్తుక్కుతా
మరైయై ఒరుపడికుప్పొలియాక చొల్లలాయిరుకైక.
(తత్వజ్ఞాన) తత్వజ్ఞానమావదు-అవతారవిషయజ్ఞానముం,
ఆశ్రితపారతన్య విషయజ్ఞానముం. “జన్మకర్మచమేదివ్య

౧౨ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

మేవంయోవేన్దితత్వతః త్వత్వాదేహంపునర్లన్ననైతిమా
 మేతిసోద్భవ"ఎన్స్తుతానేయరుళిచ్చెయ్తానితే. "తస్యధీరాః
 పరిజానన్తియోగిం" "అహత్వారావణంసంఖ్యే" "యద్వి నా
 భరతన్వాఙ్మృతృష్ణుఙ్మాపిమానద, భవేన్మమసుఖంకిఞ్చి
 త్ భన్తసాన్మరుతాంశిఖి" ఎన్మరుళిచ్చెయ్దానితే చక్రవర్తి
 త్తిరుమకః. "అప్యహంజీవితంజహ్యం" ఆత్మానంనాతివ
 ర్తేధాః" ఇత్యాది. (అనురాగ) అనురాగమావచు-ఇవైశ్రిణ్దు
 యెల్లావత్తైయు మనుభవితౌలల్లదు నిఱగ వొణ్ణాదప్రేమం.
 (మహిమాతీశయాన్తసీమ్నే) జ్ఞానానురాగజ్జళినుడైయ
 మహత్త్వత్తిః ముడివే ఎలైయా యిరుకుగ మవరుగ.
 మహిమా-మహత్వం. మనుష్యానందమే తుటంకి, "తేయే
 శత" మెన్దిరక్రమత్తాలే, ఈశ్వరః ఆనందత్తుళ్ళు ఎలైయా
 యిరుళ్ళుమాప్పాలే, ఇవరుం తద్విషయప్రేమత్తుళ్ళు యెలై
 యాయిరుప్పర్. (నాధాయ) అస్తన్నాధాయ. (నాధమున
 యే) ఇద్దర్కనత్తుళ్ళు నాధనేయెన్టుం "మదుశూతనైయన్తి మ
 శ్రియిలే" నెన్దిరుళ్ళుం మహాత్మాకగళాలే కొణ్ణాడప్పడుమ
 వరాయ్త్తు. తత్వహితజ్జలై తిరువుళ్ళత్తిలే కూడుపూరిత్తి
 రుకుగమవర్. (తస్మైనమః) ఎన్మన్వయం. ఉపకారస్మృతి
 యాలే అవరైయాదరిత్తారాగిల్, విహికాముష్మికజ్జళు
 కుగం వేణ్ణావోవెన్తు భగవదభిప్రాయమాగ, ఆరుళి
 చ్చెయ్కిరార్. (అత్రపరత్రచాపి) సంసారత్తిలుం, ప్రా
 ప్యమాననిత్యవిభూతియిలుం. (నిత్యం) నిత్యాగ్నిహూ

శ్లో॥ భూయోనమోఽపరిమితాచ్యుతభక్తితత్త్వ

జ్ఞానానురాగపరివాహశుభైర్వచోభిః।

లోకేఽవతీర్ణపరమార్థసమగ్రభక్తి

యోగాయనాథమునయే యమినాంవరాయ॥౩.

త్రంపోలన్తి కేక, అనవరత మెకతై. (యదియ్యచరణౌ) ఎ
నైయివ్వవస్థాపన్న మాకిన తిరువడికల్. (శరణం)
ఉపాయోపేయంగళిరండుం. (మదియ్యం) పెరియము
దలియార్ తిరువడికళాగిల్ ఎనకు ఇరండుమాయరు
కు మెకతై. అదావదు - సంసారవశైయిల్ భగవానే
ఉపాయ మెన్టువదేశిత్తుం, ఉపాయాధ్యవసాయత్తు కుడి
యాన, స్వాచారణ్తలే భగవత్ప్రవణ్యత్తై విలైత్తుం,
ప్రాప్యదేశత్తిలేశెన్టాల్, నిత్యసూరికల్ గోష్ఠియిలే ప్రవే
శిష్ఠిత్తుం, పిళ్ళునిత్య సూరికల్ పాతి ఉద్దేశ్యమాయరు
కైకయాలుం, అప్పడిశొల్లుకిఱు. అత్రపరత్ర చాపినిత్యం
యదియ్య చరణౌ - మదియ్యం శరణం మధుజిదజ్జి స
రోజతత్త్వ జ్ఞానానురాగమహిమాతిశయాంతసీమ్నె- నా
థాయతస్సై-నాథమునయేనమః॥ ౨.

వ్యా.—భూయోనమభి. తృప్తార్తనుక్తుతజ్ఞోర్కుడి
కకుడిక పర్యాప్తి పిఱవాదాపోలే, పిన్నైయుమ
వకుడియే నెన్దిఱార్. ఆశ్రితరై యెరుకాలుం నమ్మవ
విడత అచ్యుతవిషయత్తిల్ జ్ఞానభక్తికళాకై యాలే,
తమ్మళవిల్ పర్యవసీయ్యాలే, భగవద్విషయత్తుక్కు అభూ

౧౪ శ్రీయాశవద్యార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

మియాన సంసారమెఱ్ఱుం వెళ్ళమిడుమ్బుడియాన పవరుడై
య జ్ఞానభక్తికళుడైయ ప్రకర్షత్వతై చొల్లుకిటదు. (భూ
యోనమః) “పునశ్చనమఃసమోనమస్తే” ఎన్నిటపడియే.
(అపరిమిత) కిడన్దపాయితే వెళ్ళజ్ఞోతాప్పితే, యిరున్దవి
డక్కిలిలేవన్దుకిట్టుమ్బుడి యెల్లైయదీరుకైగ. (అచ్యుత) ని
యన్తృత్వ, స్వామిత్వ, కల్యాణగుణజ్ఞతాల్ కుడైవదీరు
రుకైగయెన్నుతల్. పకరూపమా యిరుకుగమెన్నుతల్,
ఎన్ఱుమాశ్రితార్థమాయిరుకుగమిరుప్పై నఱ్ఱువనిడాదవనె
న్నుదల్, “ఆర్ న్దపుకళిచ్చుతనెన్ఱుం” “నమన్ఱమరగరు
నజ్జినైయచ్చుతన్ఱనై” ఎన్నిటపడియే, అశ్రితరైతన్దాశ్చైయ్యి
లుంపిఱర్ కైయ్యిలుం కాట్టిక్కిడాదవనెన్నుదల్; (భక్తిత
త్వజ్ఞానామృతాబ్ధి పరివాహశుబైర్వచోభిః) భక్తితత్వ
జ్ఞానజ్ఞతాగిట అమృతాబ్ధియినుడైయ పరివాహరూప
మాన శుభమానవచస్సుకగళాలే. ఉపాయమీశ్వరనాకై
యాలే, జ్ఞానభక్తికల్ భోగరూపమాయ్ అపరిచ్ఛిన్నమా
యిరుకుగమెన్దై. పరివాహమావదు- అవ్వవరక్షణార్థమా
క అధికజలనిర్గమనస్తోతస్సు. వచస్సుకగళుకు శుభత్వ
మావదు - అవిస్తరమసన్నిధిమిత్యాదికలైయడైతాయిరు
కైగ. (లోకే) భగవద్భక్తికుగమేట్టుమడైయాన సం
పారస్తీలే. “సైషాభార్గవీవారుణీవిద్యాపరమేవోమకాప్ర
కీప్తితా” ఎన్ఱు పరమపదస్తీల్ పరిమారకగడవభక్తియై “నా
మ్మకనార్ పెదీరునాట్టులే నర్పలుకుగయ్ తనకా” ఎన్నిట

శ్లో॥ తత్త్వేనయశ్చిదవిదీశ్వరతత్త్వభావ
భోగాపవర్గతదుపాయగతీరుదారః।
సందర్శయన్నిరమమీతపురాణరత్నం
తస్మైనమోమునివరాయ పరాశరాయ॥ ౪.

పడియే, సంసారత్తిలే నడైయాడుమ్మడిపణ్ణినపడి. (అవ
తీర్ణ) ఈశ్వరావతారమోబ్బలేయితే స్వయమ్ప్రయోజ
నమాన భక్త్యవతారం. (పరమార్థ) పరమప్రయోజనరూ
పమాయిరుకైగ. (సమగ్ర) “అతనిల్ పెరియ” వెన్ను
మ్మడికుఱైవశీలిరుకైగ. (భక్తియోగాయ) భక్తియై
యుడైయరాన. ఉక్తమాన భక్తితత్వజ్ఞానజ్ఞ తీరజైయు
జ్ఞొల్లిత్తు, ఇరణ్ణుమొరునీరానపడియాలే. (యమినాంవ
రాయ) “ముడియాలే” యిల్ శొల్లుగిటపడియే, అవనై
యల్లతటియాల కరణజ్ఞైయుడైయరా యిరుప్పారుగ
తలైవరానవర్తు. “వాయవనైయల్లదువాళ్ త్తాదు” ఎన్నిరు
కుమవర్ కళుక్కు వరణియ్యరా యిరుక్కుమవరెట్టుమామ్.
అవరిమితాచ్యుతభక్తితత్వజ్ఞానామృతాభిపరివాహశు
భైర్వచోభిః-లోకేవతీర్ణపరమార్థసమగ్రభక్తియోగాయ-
యమినాంవరాయ నాధమునయేభూయోనమః॥ 3.

వ్యా.—తత్త్వేనేతి. పెరియముదలియార్ జ్ఞానత్తుక్కు
లోకపరిగ్రహమాత్రమన్విశే, వేదవిదగ్రేసరపరాశరానుమ
తియాలే ప్రామాణికత్వముజ్ఞైస్తు ఇవ్వర్థత్తినుడైయప్రా
మాణికత్వజ్ఞొల్లుగిటమ. కిచ్చ-ఇవర్కుం, శ్రీపరాశరభగ

వానుకుం, స్వభావై క్యముణ్ణు కృష్ణప్రావణ్యముం, లో
కత్తుకు పుణ్ణిన వాదార్యము మిరువరుముణ్ణు. అత్తా
లుం అవరై నమస్కరికిరీతార్. (తత్వేన) జ్ఞాతవ్యాధ
జ్ఞై యుశ్యపడియే కాట్టుకై. (యః) “సహజావాచవ్యా
సఃపారాశర్యః” ఎన్నిట ప్రమాణప్రసిద్ధియై ప్రకాశిప్పికిరి
దు. (చిత్) జ్ఞాతా. అత్రపరాశరః - “ఆత్మాశుద్ధోక్షర
శ్శాస్త్రనిర్గుణః ప్రకృతేపరః ప్రవృద్ధ్యవచయానా స్యపక
స్యాఖిలజంతుషు” ఇత్యాది. ఇదిల్ నిర్గుణత్వమావదు- స
త్వాదిగుణరాహిత్యం. “పకస్యాఖిలజన్తుషు” “దేవతర్యజ్ఞ
నుష్యాఖ్యసర్వపాశ్రీషు” పకస్య-జ్ఞానై కాకారతయాసమ
ఇత్యర్థః. “నిర్దోషంహిసమంబ్రహ్మ పణ్డితాస్సమదర్శినః” ఇ
తిభగవదైవోక్తం. (అచిత్) అసంజ్ఞావత్తానవచేతనం. “వికా
రజనసమజ్ఞాన” మిత్యుపనిషత్. తత్రాపిపరాశరః- “త్రిగుణం
తజ్జగద్యోనిరనాదిప్రభవావ్యయం. అక్షయ్య” మిత్వాది. (ఈ
శ్వర) ఉభయోర్నియంతావాసస్వామి. తత్రాపిపరాశరః-
“పరమాత్మాచసర్వేషామాధారఃపరమేశ్వరః-విష్ణునామా
సదేవేషు వేదాదేషుచగియ్యతే” “పరఃపరాణామ్పరమః
పరాత్మాత్మసంస్థితః- రూపవర్ణాదినిర్దేశవిశేషణవివర్జితః”
“సర్వత్రాసాసమస్తజ్ఞవసత్యత్రేతివై యతః. తతస్సవాసు
దేవేతివిద్యద్భిఃపరిపత్యత” ఇత్యాది. (తత్స్వభావ) తేషాం
స్వభావః. తత్రచసః “ప్రధానజ్ఞపుమాంశ్చైవసర్వభూ
తాత్మభూతయా - విష్ణుశక్త్యామహాబుద్ధేః వృతాసంశ్ర

యధర్మిణా” ఇత్యాది. (భోగ) బ్రహ్మాదిపీఠికాంతమాన
బద్ధచేతనవర్గత్తుకుకర్తానుగుణమాక తారతమ్యేణ అ
నుభావ్యమాన శబ్దాదికత్. (అపవర్గ) శబ్దాదిగళినుడైయ
అల్పస్థిరత్వాది దోషదర్శనత్తాలే భీతరానచేతనరుకుక
దుఃఖనివృత్తిరూపమానఆత్మపాప్రీప్తియుం, సుఖైకతానమా
న భగవత్పాప్రీప్తియుం. తతాపిసః-“యోగినామమృతం
స్థానంస్వాత్మ సంతోషకారిణాం- తదస్యత్రివిధస్వాపిదుఃఖ
జాతస్యే”త్యారభ్య, “నిరస్తాతిశయాహ్లాదసుఖభావైకలక్ష
ణా- భేషజమ్భుగవత్పాప్రీప్తి రేకాంతాత్యన్తికీమతే” త్యాది.
(తమపాయగతీః) భోగమోక్షజ్ఞుడైయ సాధనభేదజ్ఞ
లై, “నిత్యనైమిత్తిక కామ్యకర్తానుస్థానంభోగస్య సాక్షాను
స్థితకర్తృసాధ్యజ్ఞానయోగాది ఆత్మపాప్రీప్తిః”. “జ్ఞానకర్తృ
నుగృహీతభక్తిర్భుగవత్పాప్రీప్తిః”. (ఉదారః) సంసారికత్
పకర్త అధిత్వమాతల్, ప్రయోజనమాతల్ నినైయా
తే, యివర్కళనర్థపరిహారమే ప్రయోజనమాక పుపకరిత్త
ల్లదు నిరూమాట్టాద మేఘమ్బోలే ఉపకరిత్తవర్. (సద్ద
ర్మయః) సంశయవిపర్యయరహితమాక ప్రత్యక్షిప్తీయ్యా
నిష్ఠకొణ్ణు. (నిరమమీత) “అన్దాదిమేలిట్టు అటివిత్రేనాక్ష్
పారులై” యెన్దిటపడియే, దురపగాహమాన వేదార్థత్తై
అల్పగ్రన్థత్తాలే పణినారెన్తై. (పురాణరత్నం) పురాణ
మావదు - “సర్గశ్చప్రతిసర్గశ్చే” త్యారభ్య “పురాణంప
ఞ్చులక్షణం” ఎన్దిటపడియే, పఞ్చులక్షణోపేతమాన గ్రన్థజ్ఞా

౧౮ శ్రీయాశవద్యార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

స్తో || మాతాపితాయువతయస్తనయావిభూతి

స్వర్వంయదేవనియమేనమదన్వయానామ్ |

ఆద్యస్యసంకులపతేర్వకుళాభిరామం

శ్రీమత్తదజ్ఞ్రియుగళవృణమామిమూర్ధ్నా || ౫.

తం. పురాపినవంపురాణం ఎస్తుమామ్. అదావదు - స్వర్. సత్తైయెస్తుమొక్క ఒరువరాలక్రిక్కవొణ్ణాదిరుకైక్క. (ర త్నం) అర్థప్రకాశకమాయరుకైక్కయుం, సజ్జహమాయ రుకైక్కయు, మాపద్రక్షకమాయరుకైక్కయు, మిద్దపురాణాధికారికుక్క లోకపరిగ్రహం సిద్ధికైక్కయుం. (మునివరాయ) తనకుక్కవరజ్ఞొడుత్త వసిష్ఠపులస్త్యర్ గళుకుక్క ముద్రితాముద్రితప్రతిముద్రితరాయ్, అత్తాలే యవర్ కల్ పడియైయడై యవనెన్నుతల్, “మనీనాంవరణియ్యాయ” ఎన్దిజపడియే, అవర్ గళుక్కాదరణియ్యనెన్నుదల్. (పరాశరాయ) పరరాగిరార్ బాహ్యకుదృష్టికల్, అవర్ గలైప్రమాణశరణ్ణలాలేహింసిస్తు, వైదికమర్యాడైయై స్థాపితా నెన్నుదల్, ఇద్వియజయత్తాలే రజస్తమస్సుక్కలై జయిత్తా నెన్నుదల్. యః - ఉదారః- చిదచిదీశ్వర తత్స్వ భావ భోగాపవర్గతదుపాయగతీ-తత్వేన - సద్దర్శయన్- పురాణరత్నం, నిరమమీత, మునివరాయ- తస్మై - పరాశరాయనవః || ౪.

వ్యా.—మాతేతి. ఇద్దజ్ఞాన మధిక్యతాధికారమాయప్రోకామేసర్వాధికారమావృణి, దావిడమానబ్రహ్మ

శ్రీయాశవందార్ పోత్ర వ్యాఖ్యానం. ౧౧

సంహితైయై, “మయర్ వటమతినలమరుళిననె” నిజభక్తి
 యాలేవాసితహుకి, “మరజ్జఘమిరజ్జుంవకై” ఎన్దిటతమ్మ,
 జైయ ఆకర్షకమాన ఈరచ్చిల్లాలే యరుళిచ్చెయ్కై
 యాలుం, పెరియముదలియార్థు ఇన్దజ్ఞానత్తుకుత్పాదకం
 ఆత్మవార్ తిరువడికళాకై యాలుం, ఇవర్ తిరువడిగళిలే
 విఱ్ఱుకిరార్. “ఎన్దిటమెన్టుం” “నెయ్యున్ వార్ తై యశ
 నై క్కొల్ కొళేన్టుం” “యెల్లాంకణ్ణ నెన్టుం” పెరియము
 దలియార్తైయుం, శ్రీవరాశరభగవానైయు మ్మోలే, కృష్ణగు
 ణవిధరాయరుళ్ళుప్పడియైయుంనినైత్తు, ఆత్మార్ తిరువడి
 గళిలే శరణమ్మకుకిఱార్. (మాతా) ఉత్పత్తికుమనై
 వరజ్జిడన్దు పెటుకైకు వరున్ది పత్తుమాసం గర్భధారణ
 వృణ్ణి, ప్రసవవేదనైయైయనుభవిత్తు, అశుద్ధిగళైయుం మతి
 యాలే, బాల్యదశైయిలాదరిత్తు, పక్వనానాలుమివన్ ప
 రుషభాపణవృణ్ణిప్పొత్తు, ఆకలవిశైయాలే, అవన్ప్రి
 యత్తైయేవేణ్ణి యిరుక్కుం తాదైప్పోలే, ఉపకారకనా యి
 రుకై. (పితా) అవల్ పాత్రమాత్రమెన్నుప్పడిఉత్పా
 దకనాయ్, ఎన్టుమొక్కహితపరనాన పితావుం. (యువత
 యః) ఇరువరైయున్ముజన్దువిరుమ్బుం యువతికళైప్పోలే,
 నెజ్జుకినియరాయరుకై. (తనయాః) అవళ్ళుడైయయా
 వ్వనత్తైయళియమాటిప్పెన్దివనాయ్, పక్వదశైయిలేర
 త్తకనాయ్, ఆముష్మికత్తిలే నిరయనిస్తారకనాన పుత్రనె
 ప్పోలేయరుకై. (విభూతః) విభవమిల్లాదపోదు ఇవై

౨౦ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

యెల్లముసత్సమమాయరుక్తైయా లే ఇవశ్రీణ్ణి నన్తాకుం
 విశ్వర్యమోబ్బ లే యుద్దేశ్యమాయరుకుమవర్. (సర్వం)
 అను క్తమాన సర్వభోగజ్ఞుమాయరుక్తై. (యదేవ) అవ
 ధారణత్తా లే “శేలేయకణ్ణీయరుం” ఎన్తిరుకు మాధ్వార్
 నినైవిన్తి కేగియరుక్తై. (నియమేన) ఎన్తు మొకగ వవతుక్తు
 ప్రియ మెన్తుపోమ తొక్రియ, పామాదికమాగవుం, పుట
 మ్బుపోకకగడవతన్తి కేగియరుక్తై. (మదన్వయానాం)
 “విద్యయాజన్తనావా” ఎన్దిట ఉభయసన్తానజాతరుక్తుమ్.
 (ఆద్యస్య) వైదికసన్తానత్తుకు ప్రథమాచార్యరా యరు
 కై. (సంకులపతేః) (స్త్రీకు భర్తృకులమోబ్బ లే, గోత్ర
 ఋషిగళుమవరేయెన్తై. (వకుళాభిరామం) తిరుమకిక్ర
 మాలై యాలే అలజగ్రతమాయరున్దుళ్ళత్తై. మకిక్రిలజాగ
 రమానతిరువడికల్. ఇత్తా లే తిరువడికళిల్ పరిమళత్తా
 లేవన్ద భోగ్యతైయైచ్చొల్లుకిటదు. “నల్లడిమేలణి నాటుతు
 ధాయై” వ్యావర్తికిటదు. (శ్రీమత్) వైష్ణవశ్రీయోడే
 నిత్య సంయుక్తమాయరుక్తై. “అంతరిక్షగతశ్రీమాన్”
 “సతునాగవరశ్రీమాన్” “లక్ష్మణోలక్ష్మీసంపన్నః” ఎన్తు
 భగవత్ప్రత్యాసత్తియై విశ్వర్యమాక చొల్లకగడవదితే.
 ఎన్నడయ సంబన్ధత్తుకగడియాన వైశ్వర్యతైయుడైయవ
 రెన్తుమాం. (తదస్మియుగళం) అతువెన్నుమిత్తనైయొ
 క్రియ, పేళిముడికగవొణ్ణై తెన్తై. (యుగళం) చేశ్రీనియా
 ల్ వన్దవత్రియైయైత్తాయరుక్తై. (ప్రణమామిమూర్ధ్నా)

శ్లో॥ యన్తార్థి మేశుక్రితశిరస్సుచభాతియస్మి

న్నన్నన్మమోరథపథస్సకలస్సమేతి।

స్తోమ్యామినఃకులధనంకులదైవతంత

త్వాదారవిన్దమరవిన్దవిలోచనస్య॥౬॥

అఘ్నవారుడైయ తిరువడికలైనినై త్తవాతే నమఃవిన్మని
రగ మాట్టాదే, అవర్ తిరువడిగళితే తలైయైచ్చేరిగ తార్.
ఒరువరుగ శేషిగ తిరువరాంబడియిరుకైగ, ఎల్ల నేయె
న్నిల్ ; క్రతు శేషిత్వంయాగత్తుకుం పురోడాశత్తుకుం
ఉణ్డానాప్పలే ఈశ్వరన్ ప్రథానశేషియాయ్, తది
య్యర్ ద్వార శేషికళామిడక్తిల్ విరోధమిటై. అధవా,
నిరుపాధిక శేషియవన్, తత్సంబంధమడియాగవన్ద దా
కైయాలే, భాగవతశేషత్వంసోపాధిక మెన్మమాం. ముద
ల్ మూన్మన్మోకత్తాలే పెరియముగలియారుడైయ జ్ఞానభ
క్త్యాధిక్యంశోన్నార్. నాలాంన్మోకత్తాలేయివ్వర్థం త్రైవి
భ్యవృద్ధానుమతం ఎన్దితార్. అఘ్నాంన్మోకత్తాలే ఇవర్
కిన్దజ్ఞానంఅఘ్నవారాలేవన్దదెన్దితార్. మదన్వయానాం
యదేవనియమేన మాతాపితాయువతయస్తనయా పిభూ
తిస్సర్వం ఆద్యస్యనఃకులపతేర్వకుళాభిరామం శ్రీమత్త
దక్షిణ్మియగళం మూగ్గా-ప్రణమామి॥ ౫.

వ్యా.—యన్తార్థిమేతి. “అటియాతనవటివిత్తవత్తా
నీశేయేతన” వెన్మ పకారత్తిల్ ప్రథమనాయురుక్కుమిటే.
“వైకున్దనాగప్పగళి” వెన్దిటపడియే, తమ్ముడై యస్తుతి, ఈశ్వ

రనుకరభినుతమా యిరుక్తైః యాలుం, యితుతా నా
 చాచ్యర్ కళుసుకప్రియమాగై యాలుం,స్తో తత్తిత్ మేల్
 చ్చొల్లప్పగుకేఱ ఉపాయోపేయజ్జలై సంఘిస్తుకొగ్గ
 ణ్ణు వుసక్రమిత్తపడియే, భగవత్ స్తోత్రోత్తిలే ఇళికితార్.
 (మేముచ్చియద్భావే) తమ్ముడై యనిహీనాతిశయ తైయు
 మ్, సౌందర్యాదిగళితే తోమిత్తు, అత్తాల్ వన్ద శేషత్వతై
 యుం, అన్ధకార త్తిల్ దీపంబోలే తమ్ముడై యతిరుముడియి
 లేవన్దపిఱు, తిరువడిగల్ మిగవుం విశిష్టినపడియైయుంచొ
 ల్లుగిఱదు. ఇత్తాలవనుడై య ఉపాయభావత్తుక్కే కాన్ద
 మాన సౌలభ్యాదిగళితైయుం, ఇత్తలైయిల్ విషయాకా
 రంతస్పేతాకనినై త్తిరుక్కుమెన్టుంచొల్లుగిఱదు. “తలైక్కణి
 యా” మెన్టు శేషభూతర్ పార్థికుమత్తై మ్పెరిగెనెన్ది
 తార్. శేషియాకై యాలే సర్వవిషయజ్జళిలుం అవనిరు
 కుంపడియిదు, కృతజ్ఞరాగై యాలే పేళుగిరార్. (శ్రుతి
 శరస్సుచభాతి) శ్రుతిశరస్సుగళిలుం విశిష్టానిష్టతు. ఇత్తా
 ల్ పార్థివ్యత్వముం, సర్వాధిక్యత్వముం, సర్వమజ్జళాకా
 రత్వముం, అతిదుర్లభత్వముంశొల్లుగిఱదు. చకారత్తాలే
 వేదాన్దజ్జళిలుమ్, తన్దలైయిలు మొక్క తిరువడికలై త్తరమి
 డాలేవై త్తపడియాలే, తమ్మక్క లవనుకున్ ధానవాదరా
 తిశయం శొల్లుగితార్. చశబ్ధంజననమరణత్తిలే యాయ్,
 తమ్ముడై యతలైయిలే అన్వయిత్తసౌలభ్యమే తిరువడిగ
 లుకు స్వరూపమెన్టదాగవుమాం. “తిరుప్పొరగడలే

శ్రీయాశవద్దాత్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం. ౩౩

శ్లో॥ తత్త్వేనయస్య మహిమాన్ణ వరీక రాణు

శ్శక్యోనమాతుమపిశర్వపితామహోద్యైః।

కర్తుంతదీయ మహిమస్తుతిముద్యతాయ

మహ్యానమోఽస్తుకవయేనిరపత్రపాయ॥ ౭॥

యోకతలైయే” ఎన్నమాప్నోతే (యస్మిన్నస్మత్కనోరథపథ
స్సకలస్సమేతి) పితాత్వంమాతాత్వమిత్యాదిగళానవెన్న
డైయ విహికాముష్మికసకలమనోరథజ్ఞు ముఖియతాక
యాతొష్టిలేశేరుగిజదు (స్తోష్యామి) ఇప్పడిప్రాస్తముమా
య, విలక్షణముమాయ, ఉపకారముమాన తిరువడిగళిలే
వాచికమానవడి మైయైచ్చెయ్యోగితోకా (నగులధనం) ధనమా
నదు-ఆపద్రక్షకముమాయ, నిత్యభోగ్యముమాయగుళ్ళుమ
దు. కులధనమెకనైయాలే, అయత్నసిద్ధముమాయ, స్వ
తఃప్రాప్తముమా యిరుకైకా. (కులదైవతం) ఇద్ధనతై
త్తరుమదాయ, ఆశ్రయగీయ్యముమా యిరుకుకవదు. ఇ
త్రాల్, స్తోత్రప్రతిపాద్య మానప్రాప్యప్రాప్తకజ్జలై చ్చి
ట్టుగిజదు (తత్పదారవిదం) ఉక్తిస్వభావమాన తిరువడి
త్రామనైగలై. (అరవిన్దవిలోచనస్య) “జితస్తేపుణ్డరీకాక్ష” ఎ
న్దురువిజనకముమాయ, “తకపాల్ పజిన్దవెకపాల్ ఎమ్మి
రాకతడజ్జల్లల్” ఎన్దు వత్సలముమాయ, “తామనైకగణ్ణ
నైవిన్ణోర్ పరపుంతలైమగనై” యెన్దుసూరిభోగ్యముమాన
తిరుక్కణ్ణ కల్తైయుడైయవనుడైయ. యన్కార్థిన్మేళుతిసి
రస్సుచభాలి యస్మిన్నస్మత్కనోరథపథస్సకలస్సమేతి- నగు
లధనంకులదైవతం- అరవిన్దవిలోచనస్య - తత్పదారవిన్ద
మ్ - స్తోష్యామి॥ ౭.

౨౪ శ్రీయాశవందారస్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

వ్యా—తత్వేనేతి. విధిశివసనకాదిగళే కరైప
 శ్రీశ్రీలేనిష్ఠు అమృతసింహ విషయతై పురిచ్చేదిత్తు పుగళ
 విళిదేనెష్ఠు తష్టేయేపిత్తు, యుద్ధతిలేయద్యక్తనాన వర్జు
 నః “విసృజ్యసశరజ్ఞాపం” ఎష్ఠునివృత్తనానాపిలే, పోత్ర
 త్రిన్ నిష్ఠం నివృత్తరాగిరాన్. (తత్వేన) ఈశ్వరనుడైయ
 స్వరూపరూపాదికళిరుద్దపడియే. (యస్య) “యథారత్న
 నిజలథే” రిత్యాదిగళిలే అనంతగుణకనాక ప్రసిద్ధనానవనుడై
 య. (మహిమార్ణవశీకరాణుః) గుణార్ణవ త్రినుడై యశీకరా
 ణువానదు - తివలైయిల్ స్వర్గవేద్యమానదు, అత్యల్పమా
 నదు. (మాతుంనశక్యః) మనస్సాల్ పరిచ్చేదికర వుంశక్యమ
 స్తు, ఆరా లేయెష్ఠు మపేక్షైయిలేశొల్లుగిటదు. (శర్వపితా
 మహాద్యైరపి) “ఈశ్వరాత్ జ్ఞానమన్విచ్ఛేత్” ఎష్ఠుజ్ఞానా
 దికనాకవుం, సర్వసంహర్తావెష్ఠు శొల్లుగిటరుద్ర) నాలుం, అ
 వనైయోదివిత్తవనుమాయ్, జగత్ప్రస్థావాన బ్రహ్మవా
 లుం, ఆదిశబ్దత్తా లే బ్రహ్మభావనైయేయానసనకాదిగళే
 యుం, సర్వరుగం హితానుశాసనంపజ్ఞుగిట వేదతై
 యుంనినైకిగిటదు. మేల్ “సదాస్తువన్తోవేదాః” ఎష్ఠుం,
 “విధిశివసనకాద్యైః” ఎష్ఠుంచొల్లుగైయా లే. (తదియ్యమ
 హిమస్తుతింకర్తుముద్యతాయ) అవనుడైయ పెరుమైయైవు
 శ్శిశవుంశొల్లివిడుగైయన్తికేగ, యిల్లాదదుంశొల్లువుద్య
 క్తరాకై. (మహ్యంనమోస్తు) ఇప్పడి సాహసికనాకై
 యా లే స్తుత్యవిషయతైవిట్టు, ఎనకుగనమసాగరం (కవ

శ్లో॥ యద్వాశ్రమావధియథామతివాప్యశక్తః
స్తామ్యేనమేవఖిలుతేఽపిసదాస్తువన్తః।
వేదాశ్చతుర్ముఖముఖాశ్చమహార్ణవాన్తః
కోమజ్జతోరణుకులాచలయోర్విశేషః॥౮॥

యే) సర్వవర్ణనముఖరాయ. (నిరపత్ర) పాయ) నిర్లజ్జనాయ
రుక్మిణివనుకుగ. నామ్ పుకక్తుకై యివనుకుగ నిజకేగ
దామెన్టు లజ్జియాతోక్తికై. యస్యమహిమార్ణవశీకరా
ణుః - శర్వపితామహోద్యైరపి- తత్వేన-మాతుంనశక్యః
తదియమహిమస్తుతిం - కర్తుముద్యతాయ - నిరపత్ర) పా
య - కవయే - మహ్యంనమోస్తు॥ ౮॥

వ్యా.—యద్వేతి. “ఇషుక్షయాన్నివర్తనే” కాణు
మశవుం శెల్లుంకీర్తియాయెన్టు అశవుడై యారుం తంతాం
జ్ఞానశక్త్యాదికశశవుం పుకక్తుద్వార్గశత్తనై, ఉమకుగ
మవ్వశవు పుగక్తుకైకుగ విరోధమిలై. “సాజిహ్వాయా
హరింస్తాతి” వాయ్స్తుతికగవన్టుకణ్డతు. “స్తవ్యస్త
వప్రియః” ఎన్నిఱవడియే, స్తోత్రం నమకుగ ప్రియమన్తోవెన్టు
యుద్ధాన్నివర్తనాన వస్తుననై, “కరిష్యేవచనస్తవ” ఎన్న
పుణ్ణినాపిలే, ఈశ్వరస్తానేమూట్ట సమాహితరాగిరా
ర్. (యద్వా) పూర్వపక్షనివృత్తిః మున్ముల్లోమెన్టువిడం
అర్థమన్వేన్దితార్. (శ్రమావధియథామతివా) ఇలైప్పెన్టై
యాగవాతల్, జ్ఞానమెన్టైయాకవాతలెన్టుతల్. జ్ఞానశ
క్త్యాదికశశవే స్తోత్రమున్ణిలావలెన్టై. (అశక్తోపిస్తామి)

సర్వప్రకారతాలుం అశక్తనేయాగిలుం స్తుతికిఁజేక్ష
(సదాస్తువంతః వేదాశ్చతుర్ముఖముఖాశ్చ ఏవమేవఖిలుతే
ప) త్యాజ్యోపాదేయజ్ఞతైః పిరిక్తైఃకుం, త్యాజ్యత్వేవి
త్తు ఉపాదేయత్తితే అవగాహితైఃకుమడియాన జ్ఞా
నశక్త్యాదిగళాల్ అధికరానవర్కళుం. (సదాస్తువంతోవే
దాః) సర్వకాలసంయోగత్వేయైఃజ్ఞానవేదజ్ఞళుం. (చ
తుర్ముఖముఖాశ్చ) ద్విపరార్థకాలావధికరాన బ్రహ్మరు
ద్రాదిగళుం, అధికారావసానత్తళవుం స్తుతికిఁజ సనకా
దిగళుం. (ఏవమేవఖిలు) జ్ఞానశక్తిగళళవేయితే. “యతో
వాచోనివర్తంతే అప్రాప్యమనసాసహః” “యన్నాయస్సుగ
వాఃబ్రహ్మజానాతిపురుషోత్తమం” “మామలరావార్శ
దైయికవల్లరేయల్లరేవాఙ్మతు” “పేశువారెవ్వళపుపేశు
వర్అవ్వళవే” “వల్లతోర్వల్లం” “సగ్రాహ్యఃకేనచిత్క
చిత్”. ఇజ్ఞనేయాగిలుం ఉమస్థమ్ అవర్కళుకుమ్ వాశి
యుణ్డేయెన్నిల్, వేదజ్ఞళుకుం చతుర్ముఖాదికళుకుం
వాశియుణ్డాయరుకళచ్చేయతే, అవనైయుళ్యపడియే పేశ
మాట్టామైయైత్తోల్, ఎనకుం అవర్కళుకుం
వాశియుణ్డానాలుం ఉళ్యపడి పేశమాట్టామైయిల్ వాశి
యిల్లై. ఎరుపోలేయెన్నిల్, (మహర్ణవాన్తర్జ్జతోరణు
కులూచలయోఃకోవిశేషః) సర్వపమహీధరజ్ఞళుకుం నెడు
వాశిప్పడవైషమ్యముణ్డానాలుం, పెరుజ్ఞడలితే పుకళమి
చ్చోళుమళవిల్ విశేషమిల్లైయితే, అదుపోలేయితే॥ ౮.

శ్లో॥ కీర్తించు శక్తి శయేనన తేనకంపుః

స్తోతాపితుస్తుతికృతేనపరిశ్రమేణ ।

తత్రత్రమస్తుసులభోమమమద్వబుద్ధే

రిత్యుద్యమోఽయముచితోమమచాబ్జసేత్రాః.

వ్యా. — కించేతి. బ్రహ్మాదిగళిల్ క్లాప్తి లెనకుఁ స్తోత్ర
త్తిలేయిక్కికైక్కు అధిక హేతువుణ్ణెన్దిటార్. పరకగ్రహ్యగ్రహ్య
గై - ఈశ్వరానుగ్రహహేతువన్దికేర స్తుతికృతమాన ప
రిశ్రమః అనుగ్రహహేతువావృద్ధి శీలవానాకైయాలే,
మద్వబుద్ధియానపెనకుఁ మంత్రశ్రమం సులభమాకైయా
లే, అవర్గళిల్ కాగ్రిట్ నాకాస్తోత్రాధికారియెన్దిటార్.
(కిచ్చ) కీర్తించునసామ్యమొక్కియ స్తోత్రత్తిలే అవర్గ
ళిల్ కాగ్రిట్ లెనకగ్రహ్యముణ్ణెన్దికూ మొహహేతువు
ణ్ణెన్దిటార్. (పవస్తోతా) భగవదాభిముఖ్యతా లే సంసా
రిగళిల్ కాగ్రిట్ వ్యాప్తనాయ్, వాయ్పడై త్తప్రయో
జనమిదు వెన్టు, భగవత్ స్తోత్రత్తిలేయధికరి త్తవణ. (శక్తి
తెనయేననతేనుకంపుః) నమ్మై స్తోత్రమృణ్ణశక్తినెన్టు ఉనక్కు
అనుగ్రహ్యానాకితేనల్లేణ. (తే) “యతోవాచోనవర్త
నే” “తద్విప్రాసోవిపస్యవః” ఎన్టుమ్, వేదగ్గళుం నిత్య
సూరిగళుం పుగల్ దైతైకాణమాట్టాద మహిమైయైయ
డైయ వునకుఁ పరకగ్రహ్య స్తోత్రమృణ్ణకై తేట్టమన్దేయన్న
తల్, సంసారిగల్ అభిముఖ్యమృణ్ణకై తేట్టమాన శీలవా
నాకైయాలే, యివన్మృణ్ణంస్తోత్రం మికైయాన ఉనకూ

న్నదల్. (అపిశు) ముగ్ధిప్పడియెన్నదల్, పిన్నైయె
జ్జనేయెన్ఱు సానునయన్రశమాదల్. (స్తుతికృతేన పరిశ్ర
మేణ) ఉన్నైస్తుతిక్కైయిలే అత్యాదరత్తైప్పణ్ణి, అదుక్కిడా
శశక్తియిల్లా మైయాలే, పుకళివుంమాట్టాదే, తవిరవుంమా
ట్టాదే పదుమిశప్పాలేయితే నీయిజ్జువతు. (తత్ర) అర్థ
మిప్పడియాయ్ నిన్ఱవిడత్తిల్. (శ్రమస్తుసులభోమమ) ఎ
నమగ్విశేషిత్త శ్రమమానదుకుత్తైవఱవుణ్ణైన్ఱుమామ్. (తు)
అవధారణమాయ్ ఎనకేగ్కుత్తైవగ్గి శ్రమముళ్ళుతెన్ఱు
మాం. (మన్దబుద్ధేః) ఎన్ఱు శ్రమహేతువైశోల్లుగిఱదు. అ
ల్పబుద్ధియైన్ఱై. (ఇతి) ఇప్పడియెన్నదల్, ఆకైయాలే ఎ
న్ఱుహేతువాకచ్చొల్లుతల్. (అయముద్యవః) ఎన్ఱుకొ
ణ్ణుణ్ణానఇన్ద్రపుద్యమం. (ఉచితోమమచ) చశబ్దమవధారణ
మాయ్, ఎనకేగ్ ఉచితమెన్నదల్, సముచ్చయమాయెన
కుగ్ ముచితమెన్ఱు కీర్తగ్లోకత్తోడేకూట్టుదల్. (అబ్జనేత్ర)
“అవలోకనదానేనభూయోమాం” ఎన్ఱుం, “ఉక్తామరై
కగ్ణళాల్ నొకా”యెన్ఱుం శోల్లుకిఱపడియే, అవిఘ్న
నస్తోత్రం తలైకగ్ట్టుప్పడి అళిగియతిరుకగ్గళాల్
నొక్కి యరుశవేణుమెన్నదల్, స్తోత్రత్తిలేనిలైనిన్ఱపడి
యైకగ్ణు, “శెన్దామరైకగ్ణ్ణోడుం మఱప్పఱవెన్నుళ్ళే
మన్నినా” నెన్ఱిఱపడియే ప్రీతియాలే తిరుకగ్గళాల్ కళి
ర్ న్దపడియొచ్చొల్లుదల్ || ౯.

వ్యా.—నావేక్షసేతి. ఇప్పడి స్తోత్రాత్మేవ స
మాదానత్తైప్పణ్ణి, ఈశ్వరనుడైయ శరణ్యతైకుగ్టప్ప

శ్లో॥ నావేక్షసేయదితతోభువనాన్యమూని

నాలమ్ప్రభోభవితుమేవకుతఃప్రవృత్తిః।

ఏవంనిసర్గసుహృదిత్వయిసర్వజన్యై

స్వామిన్నచిత్రమిదమాశ్రిత వత్సలత్వమ్॥ ౧౦.

న భగవత్పురత్వత్వై, మేలజ్ఞుశ్లోకత్తాలే యరుళిచ్చెయ్కి
తార్. ఇతిత్, ముదల్ శ్లోకత్తాలే సన్ప్రీహ్మదిసామాన్య
వాచిశబ్దజ్ఞాలే జగతార్ రణతయా ప్రతిపాదికగ్నడుకి
తా నారాయణనేయెన్దు, గతిసామాన్యన్యాయత్తాలే కా
రణవాక్యవిషయమాన పరత్వత్వై యరుళిచ్చెయ్కితార్.
స్తోత్రంపణ్ణి వుపక్రమిత్తవాత్, వాత్సల్యజన్యమాన విశే
షకటాక్షత్వైపృణ్ణినానెన్దిరవిదు ప్రళయకాలత్తిలే అచితగ్
ల్పరాన చేతనరై దయమానమనావాయ్కొణ్ణి విశేష
కటాక్షత్వైపృణ్ణియున్డాకి, అన్దజన్తుకగ్నడైయ ప్రవృ
త్తినివృత్తిహేతువాయ్, ఉపకారకనాన వునకుగ్న సృష్ట
మానజన్తుకగ్నల్ అభిముఖ్యస్పృణ్ణి ముఖిన్దొడుత్తా యె
న్దిఱవితు అశ్చర్యమోవెన్దితారెన్దుమామ్. (నావేక్షసేయ
ది) “తదైక్షుశబహుస్యాం ప్రజాయేయేతి” ఎన్దు అసతగ్
ల్పరాన చేతనరైకటాక్షిత్తిలైయాకిల్, అనాదికాలమ్మ
ణ్ణిపోన్ద వపరాధన్దలైపారాదే, అవశీధినుడైయ దుర్గతి
యైప్పార్తు కృపాపరతన్ద్రినాయితే అప్పొదుకటాక్షిత్త
దు. అల్లతు ఉన్నైకటాక్షిత్తిలైయేయెన్బారిలైయే. (తతః)
“బహుస్యా” మెన్దిఱ సజగ్నత్తుకుగ్న ప్పిన్దు భువనసృష్టి
కుగ్నమున్బున్దొన దూరత్వైచ్చొల్లుగిఱదు. (అమూనిభువనా
భవితుమేవనాలం) భోగమోక్షన్దలై సాదిత్తుకొగ్నల్లై

కుకా ఏకాంతమాన చతుర్దశభువనజ్ఞతానవై ఉజ్జాకవేమా
 ప్తాదు. వ్యతిరేకనిర్దేశం, అర్థస్థైర్యత్తుకాక, “కోహ్యో
 వాన్యాతఃఃప్రాణ్యాత్” “నతదస్తివినాయతస్యైత్తయా
 భూతజ్ఞరాచరం” ఎన్నకూడవతితే. (కుతఃప్రవృత్తిః)
 ఉకాసజూల్పమొక్తియ ఉజ్జాకమాప్తాత వివై ప్రవృత్తి
 ప్పతేజ్జాలే. సకలోత్పత్తియుం, ప్రవృత్తి నివృత్తియు,
 మున్నుడైయ వొరుకటాక్షుఫలమెన్తోవెన్తై. (ప్రభో) జగ
 తాకరణత్వప్రయుక్తమాన వైశ్వర్యత్తై ప్రకాశిష్ఠికిరీట
 తు.(సర్వజంతోరేవంనిసర్గసుహృదిత్వయి)నిత్యవిభూతియు
 జ్ఞాయీరుకూ, ఇవదీంద్రు యిత్తుకైకయా లే “సపకాకీ
 సరమేత” ఎన్నున్నుడి తనిమైప్పాడాయ్, బ్రహ్మరుద్రా
 ది స్థావరాంతమాన జన్తుజాతత్తుకుకా కరణకళేబరజ్ఞై
 కొకాడుత్తు కుకాజైతీర్తాయెన్నున్నుడి అకారణసుహృ
 త్తానఉన్నకుల్. (స్వామిక) ఇవదీంద్రు యుజ్జాకుకీట
 వితువుప్పేతాగ వేణ్డీమ్మి, ఇవైత్తోడుజ్జాన కుడల్తుడ
 కీతే. “స్వముద్దిశ్య-ఉపాదత్తే” యెన్తితే అభియుక్తర్
 వాత్తై. స్వవృత్తిర్క్త సకలచేతనాచేతనజ్ఞకుం ఉనకూన
 న్యార్థ శేషమాన స్వామిత్వత్తైయుడైయవనే. (ఇదమా
 శ్రీతవత్సలత్వంనచిత్రం). సకలవాఙ్మన సాగోచరమాన
 త్వద్విషయస్తోత్రత్తుకుకా యోగ్యనాప్పడి యెన్నుకూలు
 జ్ఞాన వత్సలత్వమునకుకా ఆశ్చర్యమో. “కిమత్రీచిత్రీమి
 త్యాది జగతాకరణత్వత్తాలే సర్వోత్కృష్టనెష్టుం “కా

శ్లో॥ స్వాభావికానవధికాతీతయేశితృత్వం

నారాయణత్వయినమృత్యుతివైదికః॥

బ్రహ్మశివశ్శతమఖిపరమస్వరాడి

త్యేతేఽపియస్యమహిమార్ణవవిపులస్తే॥ ౧౧.

రణంతు ధ్యేయః” ఎకైయా లే సర్వసమాశ్రయశీయ్య నెష్టుం, “ఏష హ్యేవానందయాతి” ఎకైయా లే సాప్య నెష్టుం సృష్ట్యాదికలై తస్మేతాకష్టాన్మయా లే సర్వస్వా మియెష్టుం, తాంస్తోత్రైలేమూఁడుమృడి ముకంకాట్టుకై యాలే ఆశ్రితవత్సలత్వముమ్ శొల్లిగియును.

వ్యా.— స్వాభావికేతి. కీర్తగతిసామాన్యన్యాయ త్తాలే, నారాయణనే సర్వస్వాత్పరనెష్టుం; ఇతిల్, వి శేషణవాచియాన శివశంభ్వాదివాక్యంగళాయిం ప్రతిపా దిక్రపుడుకిరాక నారాయణనేయెష్టు సర్వవేదాంతవ్యా ఖ్యానమాయ్, అనన్యపరమాన నారాయణానువాక సిద్ధ మానభగవత్పరత్వత్తై యరుళిచ్చెయ్గితార్. (స్వాభావి కానవధికాతీతయేశితృత్వం) ఇత్యాల్, పరత్వలక్షణం శొల్లిగిటదు. స్వాభావికశబ్దత్తాలే, కర్మోపాదికమాయ్, అత్తాలే అనిత్యమాయ్, దుఃఖమిశ్రమాన బ్రంహ్మాదికలైశ్వ ర్యత్తైవ్యావర్తికిరజతు. అనవధికాతీతయశబ్దత్తాలే, నిత్య లైయుంము క్తలైయుం వ్యావర్తికిరజదు. “సస్వరాడ్భు వతి” ఎష్టుం, “ సత్య కామస్సత్యసంకల్పః” ఎష్టుం నిత్య ముక్తవిషయమాన వైశ్వర్యభుం భగవదాయత్తమాయ్ సావధికంగళుమాయ్కై యాలే ఈశితృత్వమెన్నిట అ

3.1 శ్రీయాశవదార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

సాధారణస్వరూపనిర్దేశతాతే, నిర్విశేషచిన్మా త్రంవస్తు
 వెస్తు బౌద్ధగతిగళాన వేదాంతికలై వ్యావర్తిక్కిటదు.
 (నారాయణ) సద్భుక్రిష్టిదిసామాన్యవాచిశబ్దక్లైయుం
 విశేషణవాచియాన శివశమ్భుద్విశబ్దక్లైయుమ్ నారా
 యణఁపక్కలిలే వ్యవస్థాపిక్కిట నారాయణానువాకం,
 చొల్లుగిటవివర్ధ్ధత్తిల్ ప్రమాణమెస్తు ప్రత్యభిజ్ఞైపుణ్ణపుడు
 కిటతు. (త్వయి) సర్వవేదాంతంగళిలుం సర్వాధికనాక
 ప్రతిపాదికఁపుడుకిటవనాయ్, ఇవాన్తావుకుఁ వకుత్త
 వనాన ఉఁపక్కలిలే. (నమృష్యతి) ఉక్తమాన వైశ్వర్య
 తైప్పిటాతేయైక్కిగిటవఁ. (వైదికఃకః) అబ్రాహ్మణ
 ఇత్యర్థః. “యోవిష్ణుంసతతంద్వేష్టి” “విష్ణుభక్తివిహీ
 నో యస్సర్వశాస్త్రార్థవేద్యపి। బ్రాహ్మణ్యంతస్యనభవే
 త్తస్యోత్పత్తిరిరూప్యతా” మిత్యాది. “హిరణ్యగర్భస్స
 మవర్తతాగ్రే భూతస్యజాతః పతిరేకఽసీత్” “నకిరీంద్ర
 త్వదుత్తరః” “ఏకఏవరుద్రోనద్వితియ్యాయతథే” ఇత్యా
 దిగళిలే బ్రహ్మరుద్రాదిగళుకుఁ సర్వేశ్వరత్వమోతాని
 ర్క, శివశమ్భుద్విశబ్దం నారాయణనై ప్రతిపాదిక్కిట
 తెన్నెస్తు, ఇప్రమాణంగళళవిల్ అపర్యవసితవఁ వైది
 కనల్లనెస్తు, తేపిత్తవడియెక్కినేయిన్నిల్, “సబ్రహ్మసశి
 వస్సేంద్రః” ఇత్యాదిగళిలే పరిహరిత్తతేకగిటదు ఉత్తరా
 ధం. బ్రహ్మరుద్రగళోడే సంప్రతిపన్నతేత్రజ్ఞరాన ఇం
 ద్రనైయుం, పారతంత్ర్యమే స్వరూపమాన ముక్తాత్మస్వ

ॐ॥ కశ్యపశ్చియఃపరమసత్వసమాశ్రయఃకః

కఃపుణ్డరీక నయనఃపురుషోత్తమఃకః ।

కస్యాయుతాయుతశతైకకలాంశకాంశే

పిశ్యంవిచిత్రచిదచిత్పిభాగవృత్తమ్॥ ౧౨.

యాపత్తైయుం సుమభివ్యాహరికైః యా లే, అవర్ గళుడై
 య వసీశ్వరత్వం సంప్రతిపన్నమెనిజుదు. (పతేపి) ఇప్పు
 లక త్తిలే * ఈశ్వరతయాప్రసిద్ధరాన ఇవర్ కళుం శేషభూ
 తరాక సంప్రతిపన్నరాన వివర్ కళుం. (యస్య) “నారా
 యణపరావేదాః” ఎన్ఱు, సర్వవేదాన్తప్రసిద్ధియై నిన్ఱై
 క్కిరుదు. (మహిమార్ణవవిపులస్తే) సర్వేశ్వరమహి మై
 యాకిజకడలి లే వొరుబిన్ఱుమాత్రమెన్ఱు నారాయణానువా
 కంతానే పరిహరియానిన్రతేకాకీటార్. “యస్యతే” ఎ
 న్ఱు, శ్రుతిప్రసిద్ధియైయుం, తమక్కివ్వర్థత్తిలుణ్ణాన సాత్మా
 తాగరత్తైయు మరుళిచ్చెయ్గిటార్ || ౧౧.

వ్యా.—కశ్రీశ్రియః. ఇదిల్, విప్రతిపక్షితుమగ్గశస్త్రియ
లే, తని త్తనియేపూర్ణమాయవస్తుసామర్థ్యాపరనామమానలి
గ్గళాలే పరత్వత్తై యరుళిచ్చెయ్ కితార్ (కశ్రీశ్రియః)
ఈశ్వరవ్యతిరిక్తసకల చేతనాచేతనరుం, తంతాముడైయ
స్వరూపస్థిత్యాదికళు కాక ఆశ్రయిక్క పుడుకైయాలే
శ్రీశబ్దవాప్తైయాయరుకిక పితాప్తైయమ్, తన్నుడైయ
స్వరూపస్థిత్యాదికళు కాక పుష్కరివేణువృడియానమే
మైయుడైయారునై యొక్కియవర్ ఆర్. కింత్నేపే. అర్థ

* రెక్కతిలేదు వారాంతరం.

మాకవిలైయెన్ద్రపడి. “ ఈశ్వరీ సర్వభూతానాం ” “ అ
 స్యేశానాజగతోవిష్ణుపత్నీ ” “ తిరువుక్కుం తిరువాకియ
 శైల్వ ” నెన్నక్కడవతిరే. (పరమసత్వసమాశ్రయః)
 పరమశబ్దా లే రజస్తమస్సుక్కలైయుం, అత్తోడుసహభి
 వ్యాహృతమానసత్వత్తైయుం వ్యావృత్తికీఱు. శుద్ధస
 త్వత్తు శ్వాశ్రయమాన విగ్రహాదికలై యుడైయవనార్.
 “ మహాపాపభుర్వైపురుషస్సత్వస్యోపప్రవర్తకః ” “ అ
 దిత్యవర్ణంతమసంపరస్తాది ”. (కఃపుణ్డరీకనయనః) స్వాను
 భవానందశ్చస్తతైయాలుం, ఆశ్రితార్థమ స సీర్ మైక
 చుక్కు ప్రకాశకమాయుం, సర్వేశ్వరత్వ సూచకమాన
 తిరుక్కణ్ గలై యుడైయవనార్. “ తస్యయథాకప్యా
 సంపుణ్డరీకమేవమక్షీణీ ” “ మహావరాహస్ఫుటపద్మలోచ
 నః ” “ జితస్తేపుణ్డరీకాక్ష ” “ తాయాయళిక్కిన్ద్రతణ్డామ
 తైక్కణ్డా ”. (పురుషోత్తమః) ఉన్నైయొక్కియపురుషా
 నాముతక్కుప్పతమరాయరుక్కితార్. “ యస్మాత్ కుర
 మతీతోహ ” మిత్యారభ్య “ అతోస్మిలోకే వేదేచప్రథితః పు
 రుషోత్తమః ” ఎన్దు, ఆస్తరానదేవరీరే అరుళిచ్చెయ్దిలీరో.
 (కస్యాయుతేత్యాది విచిత్రవిదచిత్ప్ర విభాగవృత్తంవి
 శ్వంకస్యాయుతాయు తశతైకకలాంశకాంశే) చిదచిద్వి
 భాగతైలుంవర్తిక్కిఱ విన్దజగత్ విచిత్రమామకొణ్ణు,
 ఆరుడైయ సజ్గుల్పుశతసహస్రైక దేశత్తేలే వర్తిక్కిఱు.
 విచిత్రమానవచిత్తానదు-అత్యంతంభిన్నమానవాకాశాదిక

శ్లో॥ వేదాపహరగురుపాతకదైత్యపీడా
ద్యావద్విమోచనమహిష్టఫలప్రదానైః।
కోన్యఃప్రజాపశుపతీపరిపాతికస్య
పాదోచకేనసశివస్సస్వశిరోధృతేన॥ ౧౩.

శ్లో. చేతనవైచిత్ర్యమాగిజదు కర్తవ్యై వంద చతుర్విధశ
రీరజ్జళుమ్, తద్భోగ్యాదికళుమ్. అంశమెన్దుకాలోపాదికమ్
అల్పాన్ధత్తిలే. “పాదోస్యవిశ్వాభూతాని” “యస్యాయు
తాయుతాంశాంశే” “మేరోరివాణుర్యవ్యైతత్” ఇదంకృ
త్సమేకాంశే నస్థితోజగదిత్యాది॥ ౧౨.

వ్యా. — వేదాపహరేతి. ఇతిహాసపురాణప్రక్రియై
యా లే, బ్రహ్మరుద్రాదికళుడైయ తేత్రజ్జత్వత్వైయుం,
భగవత్పరత్వత్వైయుం అనుళిచ్ఛేయకితార్. (వేదాపహ
ర) “యోవై వేదాంశ్చ” ఎన్దు బ్రహ్మేవుమగ్ర వేదచతుస్సై
కొగడుక్క, అదు అసురర్గళాలే అపహృతమాక, బ్ర
హ్మేవేదత్వైయిక్రన్తు దుఃఖాన్తర్నిగుగ్ననానవళవిలే, విరో
ధికళై యక్రియచ్ఛేయదు మీట్టుకొగడుత్త ఉపకారత్వై
చ్ఛిల్లుగిజదు. “తతోహృతేషు వేదేషు బ్రహ్మణోఽశ్చ
లోవిశత్-తతోవచనమీశానం ప్రాహవేదైర్వివాక్యతః”
బ్రహ్మ. “వేదామేపరమంచతుర్వేదామే పరమంధనం-
వేదామేపరమంధామవేదామేబ్రహ్మచోత్తమం” “తతో
వేదాహృతాస్సుర్వేదాన వాభ్యాంబలాద్దితాః-అన్ధకారా
ఇమేజాతా లోకావేదైర్వివర్జితాః” “వేదాదృతేహికింకు

౩౬ శ్రీయాశవద్యోగోస్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

ర్యాంలోకాణామైస్సృష్టుముద్యతః అహోబతమహామః
ఖంవేదనాశనజంమమ” “పాప్తస్థమోతిహృదయంమా
స్తుశోకాయరున్ధయత్ - జగ్రహవేదానఖిలాకరసాతలగ
తాహారిః, ప్రాదాచ్ఛబ్రహ్మణోరాజః తతస్త్యాంప్రకృ
తింయయా” “తతస్తయోర్వధేనాశు వేదాపహరణేనచ-
శోకాపనయనంచక్రైబ్రహ్మణః పురుషోత్తమః” ఇత్యాది.
(గురుపాతక)రుద్రః, లోకగురువుమాయ, పితాపుమాయి
రుక్మిణీబ్రహ్మవై దుర్వానమేహేతువాక త్తలైయైయటు
స్తు పాతకియాన పాతక తైయుంపోకి, త్తలైయటుష్టు
ణ్ణ బ్రహ్మవైయుం జీవిక్తుంపడిపణ్ణి రక్షిత్తపడి. శ్రీమాత్యే
దేవీంప్రతిరుద్రః - “తతఃక్రోధపరీతేన సురక్తనయనేనచ-
వామాఙ్గుష్ఠనఖాగ్రేణ చ్ఛిన్నస్తస్యశిరోమయా - బ్రహ్మ-
యస్తాదనపరాధస్యశిరచ్ఛిన్నంత్వయామమ-తస్తాత్ శా
పసమావిప్లః కపాలీత్వంభవిష్యసి” బ్రహ్మహాకుపితోభూ
త్వాచరణతీర్థానిభూతలే - తతోహంగతవాణదేవిహిమ
వస్తంశిలోశ్చయం - తత్రనారాయణశ్రీమాణ మయాభి
త్యం ప్రయాచితః - తతస్తేనస్వకంపార్శ్వంనఖాగ్రేణవి
దారితం” “మహతీస్రవతీధారాతస్యరక్తస్యనిస్సృతాః-
విష్ణుప్రసాదాత్సుశ్రోణి కపాలంతత్సహస్రధా- స్ఫుటితంబ
హుదాయాతంస్వప్నలబ్ధం ధనంయథా” ఇత్యాది. (చైత్య
పీఠాద్యాపద్విమోచన) హిరణ్యరావణాదికళెన్న, త్రిపు
రత్తిలసురర్గళెన్న అదిశబ్దతా లే దుర్వాసశ్శాపాదిగళై

నినైకిరిజదు, ఇవర్ గళాలే దేవతైగళుకువరు మా
 పత్తైప్పొకి. (మహిష్టఫలప్రదానైః) తేత్రజ్ఞత్వేన సం
 ప్రతిపన్నరానవర్ గళుకు స్వసమారాధనత్తాలే లోక
 మడజ్ఞ పీశ్వర నెన్ఱు కొణ్ణాడుమ్బడియాన పదజ్ఞలైకొడు
 త్తపడియాలే. “యుగకోటిసహస్రేషువిష్ణుమారాధ్యపర్మ
 భూః - పునస్త్రైలోక్యదాతృత్వం ప్రాప్తవానితిశుశ్రుమః”
 “బ్రహ్మాదయస్సురాసుర్వే విష్ణుమారాధ్యతేపురా - స్వం
 స్వంపదమనుప్రాప్తాః కేశవస్యప్రసాదతః” “ఏవమేషాం
 సురాణాంచాసురాణాంఞ్చపిసర్వశః - భయాభయజగ్ర-
 రః కృష్ణసుర్వలోకేశ్వరఃప్రభుః”. (కోన్యిత్యాది) ప్ర
 జాపతిపశుపతిగళై త్తన్దామాల్ వన్ద వాపత్తుకళోడు
 పిఱరాల్ వన్దవాపత్తుకళోడు వానియఱ సాకల్యేన ర
 షికిరిణాన్ మఱింద్రవన్. (కస్యపాదోదకేనేత్యాది)
 ఆరుడైయ తిరువడికళిల్ నిన్ఱుం విఱున్దజలత్తై తన్జడైయి
 లేధరిక్కైయాలే అన్ద రుద్రన్ శివనాయుఱి-పరిశుద్ధనా
 యిఱి. అవనశుద్ధియై విలైత్తుకొళళవు, మవనై శుద్ధనా
 కళవుం పరమపావనన్ ఉన్నైయొళియ వేటార్ తాన్.
 “ద్రవీభూతస్తథాధర్మో హరిభక్త్యామహామునే-గృహిత్యా
 ధర్మపానియ్యంపాదంనాకస్యతుష్టయే” “తౌళితంపరయా
 భక్త్యా పాద్యాన్యైదిభిర్చ్ఛితం - తదంబుపతితందృష్ట్యా
 దధారశిరసాహరః - పావనార్ధంజటామధ్యే యోగ్యోస్తీ
 త్యవధారణాత్ వర్షాయుతాన్యధబహున్ నముమోచ

శ్లో॥ కస్యోదరేహరవిరించిముఖప్రసృజ్చన్

కోరక్షతీమమజనిష్టచకస్యనాభేః ।

క్రాన్తానిగీర్యపునరుద్గిరతిత్వదన్యః

కన్తకేనవైషపరవానితిశక్యశఙ్కః ॥ ౧౪.

తదాహరః". శశుముఖనిత్యాది "నలంతిగర్భశడైయాన్
ముడికొగ నై మలరుం నారణ్ పాదత్తుశ్రాయం కల
న్తిశ్చిపునత్". ౧౩.

వ్యా.—కస్యోదరే. ప్రమాణానుకూలమాసతరగ
రూపన్యాయత్తాలే ఉక్తమాన భగవత్పరత్వత్వై నిగమిక్రి
తార్. (కస్యోదరేహరవిరించిముఖప్రసృజ్చన్) బ్రహ్మరుద్ర
ముఖమాన సకలపదార్థజ్ఞఘం మహాప్రళయత్తిలే, ఆరు
దైయ పక్కలిలే లయిత్తిరుక్రిజుడు. " సదేవసోమ్యే
దమగ్రాసీత్ " ఎన్నిటపడియే ద్విపరార్థకాలం నామరూ
పజ్ఞలైయిత్తు, " తమఃపరేదేవపీకీభవతి " ఎన్నిటపడియే
సర్వేశ్వరస్వరూప లిలేకిడిక్రిజుపడి. "బ్రహ్మాదిమప్రలీనేషున
ష్టేలోకేచరాచరే - ఆభూతసంస్థ వేప్రాతే ప్రలీనేప్రకృ
తౌనుహాన్. ఏకస్తిష్ఠతివిశ్వాత్సా సతునారాయణఃపరః"
ఇత్యాది. సంహ్వరాదిగళిలుంకర్తీభవిశ్శుమిడైత్ బ్రహ్మ
దీకళోడు పిపీలికాదికళోడు వాశియిలైయెన్తై. (కోరక్షతీ)
హరవిరిజ్చి ముఖప్రసృజ్చత్వై రక్షిక్రితార్. " నహి
పాలనసామర్థ్యం ఋతేసర్వేశ్వరంహరిం " "నసంపదాం
సమాహారే విపదాంబినివర్తనే (అజనిష్టచకస్యనాభే)

మహాప్రళయ త్తిన్ అఽభ క్తమాయక్రిడక్రిట ప్రపజ్ఞమ్
 యారుడైయ తిరునాభీకమల త్తిన్ నిష్ఠ ముత్పన్నమాయ
 శ్రీతి. మహాభారతే మార్కణ్డేయ సమాఖ్యానే - “సృజ
 త సృజదేవసృవత్తం సూర్యసమప్రభం - నాభ్యాంపినిసృ
 తం తస్యతతోత్పన్నః పితామహః”. సుపన్లవైకుణ్ఠసం
 వాదే - “యత్తత్పన్నమభూత్పూర్వం తత్రబ్రహ్మేష్య
 జాయత-బ్రహ్మణశ్చాపిసమ్భూతః శివఇత్యవధార్యతాం.
 శివాతాండః సమృద్ధిభూవపతత్సృష్టిచతుష్టయం” ఇత్యా
 ది. (కాన్వా) బ్రహ్మేదిస్థావరాంతమాన ఎల్లార్ తలైయి
 లుం తిరువడికలైవైత్తవనార్. తిరువడికలైత్తలైయిలేవై
 త్తవనో, తిరువడికలికీళిళైతుకైయుణ్ణవనో శుశ్వరనె
 నితార్. “సంమైస్సరాణా” మిత్యాది. (నిగీర్యవునరుద్ది
 రతి) అవాంతరప్రళయవిషయం. (త్వదన్యఃకః) ఇష్టడిసర్వ
 ప్రకారరక్షకర్ ఉన్నైయొళియ మశీగ్రర్. (కేనవైషవర
 వానితిశక్యశఙ్కః) ఇతరరాలే పరతన్త్రమెన్ఱుమ్ శక్యశక్త
 మాయరుక్రిటతో. “సన్నిగ్ధేఖిలున్యాయఃప్రవర్తతే”యెన్ఱు,
 వేరేశిలరైశంకికైళ్ళుసం భావనైయెయిలైయెన్ఱై. ఒరువణజ
 నకనాయ్, ఒరువణజన్యనా, యెరువణశేషియా, యెరు
 వణశేషనా, యెరువణ శ్రియఃపతియా, యెరువనుమా
 పతియా, యెరువణ పుణ్ణరీకాక్షనా, యెరువణవిరూపా
 క్షనా యెరువణ గరుడవాహననా, యెరువణ ఋషభ
 వాహననా, యెరువణ పాతకియా, యెరువణ శోధ

౪౦ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ త్వాంశీలరూపవరితైఃపరమప్రకృష్ట
సత్త్వేనసాత్వికతయాప్రబలైశ్చశాస్త్రైః
ప్రఖ్యాతదైవపరమార్థవిదాంమతైశ్చ
నైవాసురప్రకృతయఃప్రభవంతిబోధమ్॥ ౧౫.

కనా, యొరువకపురుషోత్తమనా, యొరువకపురుషనా,
యొరువక శిరస్థితపాదపంకజనాయ్, ఒరువకపాదపాం
సుమాత్రమాయ్, ఒరువక సూరిదృశ్యనాయ్, ఒరువక
వేతాశదృశ్యనాయ్, ఇప్పడి తమఃప్రకాశశల్లే పోలే రుద్ర
నుకుం సర్వేశ్వరనుకుమ్ నెడువాశియుణ్ణాకైయా
లే, రుద్రనుకు అన్మదాదిగళోపాది తేత్రజ్ఞతైయా
లే, ఈశ్వరత్వశంకైయిలై. బ్రహ్మపుకుం సమానన్యా
యత్తా లే యీశ్వరత్వశంకైయిలై యెన్మతాయ్త్తు॥ ౧౪.

వ్యా.—త్వామ్శీలేతి. నావేక్షసేయిల్, వేదాన్త
ప్రథమపాదోక్తకారణత్వంచొల్లుకిటదు. స్వాభావికత్తిల్,
గుణోపసంహారపదార్థంచొల్లుకిటదు. కశ్రీశ్రియిల్, త్రిపాద
త్తిలర్థంచొల్లుకిటతు. వేదాపహరత్తిల్, ఉపబృహ్మణమాన
అర్థమ్చొల్లుకిటదు. కస్యోదరత్తిల్, ప్రమాణానుగృహీత
తర్కసిద్ధపరత్వంచొల్లుకిటదు. ఇనియితి, లిప్పడిధృతరప్రమా
ణసిద్ధమాయరుక్క, “ ఆసురీంయోనిమాపన్నాః” ఎన్నిట
వడియే, ఆసురప్రకృతిక శవనైయిత్తిప్పదేయెన్మవర్ గళి
వుక్కిన్నాతాకిణార్. అథవా, “యారుమోర్నిలమైయ
నెనవటివరియ వెమ్మెరుమానె” స్తు దుష్ప్రకృతికల్ కణ్

పదాదౌక్తియప్పెటువదే యివ్విలక్షణవిషయమెట్టుమాం.
 (త్వామ్) సర్వాధికనాయవాన్మౌక్తికుఁ వకుత్తవునైఁ.
 (శీల) “మహతోమందైః”. నావేక్షసేఎన్దిటశ్లోకత్తిల్ శ్చో
 ల్లుకిఁజన్మభావం. అదాకిఁజతు-సర్వాధికనా యిరున్దువైత్తు.
 “బహుస్యా” మ్మేఱపడియే ఇవశ్చీరిఁజివుపేటు తన్ను
 తా, యభిమానియుంతా నేయాయరుకై. (రూప) కఃపు
 ణ్డరీకనయనమెన్దిటవడివు. “హిరణ్మయఃపురుషోద్దృశ్యతే”
 “తస్యైవధాకప్యాసంపుణ్డరీకమేవమక్షిణీ” “శీలతోయద
 మధ్యస్థా” “నభూతసంఘసంస్థానోదేహూన్యపరమాత్మ
 నః” “నతస్యపాక్యతామూర్తిర్కాంసమజ్జాస్థిసంభవా”
 ఇత్యాది. (చరితైః) “క్రాంత్యానిగీర్యపునరుద్ధరతి”
 ఎన్దుం, “వేదాపహరగురుపాతక” ఎన్దుమ్ శోల్లుకిఁజ అతి
 మానుషచేష్టితంగళాలుం. (పరమప్రకృష్టసత్వేన) “పరమ
 సత్వసమాశ్రయఃకః” ఎన్దు శుద్ధసత్వమయమాన విభూతి
 యోగతాలుం, “క్షయంతమస్యరజసఃపరాకే” “తమసః
 పరస్తాత్” “స్వసత్తాధారకంసత్వంమిశ్రసత్వాద్విలక్షణం”
 ఇత్యాది. (సాత్వికతయాప్రబలైశ్చకాస్తైః) వేదత్తిల్ సా
 త్వికరుగ హితానుశాసనంపణ్ణుం జ్ఞానభాగతాలుం “అ
 గ్నేశ్శివస్యమాహాత్మ్యమిత్యారభ్య” “సాత్వికేష్వధకల్పే
 మమాహాత్మ్యం అధికంహరేః” ఎన్దు శ్రీమాత్సృపురాణ
 త్తిలే సత్త్వోద్రిక్తనాన బ్రహ్మేవిక్ వాక్యమాకైయాల్,
 ప్రబలమానశాస్త్రంగళాలుమ్. (ప్రఖ్యాతదైవపరమార్థవి

౪౨ శ్రీయాశవదార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ ఉల్లజ్జితత్రివిధసేమసమాతిశాయి

సమ్భావనంతపరిబ్రథిమస్వభావం ।

మాయాబలేనభవతాపినిగూహ్యమానం

పశ్యన్తికేచిదనిశంతద్దనన్యభావాః॥ ౧౬.

వాంఛితైశ్చ) ప్రఖ్యాతమానదైవక్తేనుడైయ యథార్థవి
స్తుకగ్రాభుడైయ మతంగళాలుం, సృష్టివాక్యం, నారా
యణానువాకమ్, సుబాలాపనిషత్, అంతర్యామిబ్రా
హ్మణాదికళితే సర్వాధికనాక ప్రఖ్యాతనాయరుకైగ్రా
పవంపిశిష్టం (త్వాంతసురప్రకృతయః బొద్ధుమేవసప్రభ
వంతి) “ఆసురీంయోనిమాపన్నాః” ఇత్యాది॥ ౧౭.

వ్యా.—ఉల్లంఘితే త్యాది. “మహాశ్వానస్తుమా”
మిత్యాదికళిత శొల్లుకిఱపడియే, ఉన్నైన్పెఱుంసత్సరి
త్సరికల్ కాణపెఱువతేయెన్టుం, “యారుమోర్ నిల
మైయనెన వటివెళియవెమ్మెతుమా” ఎన్టు అతుతన్నే
తొన్న్దిరుకిఱతార్. (ఉల్లజ్జితేత్యాది) త్రివిధపరిచ్ఛేద
రహితమాయ్, సమాధికసంభావనైయుం కడందుశ్శుడ
నుడైయప్రభుత్వతై. విభుత్వాద్దేశ పరిచ్ఛేదరహితః,
నిత్యత్వాత్కాలపరిచ్ఛేదరహితః, సర్వప్రకారిత్వేన పున
కొన్న్ధితి యోగ్యవస్తువైరాభావాత్ వస్తుపరిచ్ఛేద రహి
తః, సదృశవస్తువైరాభావాత్ తులయాప్రస్థాదినా
వా పరిచ్ఛేదరహితః ఇతివా. అతపవసమాధికదరిద్రీః.
(మాయాబలేన) భగవత్స్వరూపతై మత్తొకుం ప

శ్లో॥ యదణ్డమణ్డా న్తరగోచరఞ్చయ
ద్దశో త్తరాణ్యావరణానియానిచ।

గుణాః పృథానం పురుషః పరం పదం

పరాత్పరం బ్రహ్మచ తేవిభూతయః॥ ౧౭.

కృతేబలత్తాలే యెన్నదల్, దివ్యవిగ్రహత్తై యితరసజా
తయ్యమాకుం ఆశ్చర్యశక్తియోగత్తాలే ఎన్నతల్.
(భవతాపినిగూహ్యమానం) “ఆత్మనంమానుషంమన్యే”
“అహంవోబాంధవోజాతః” ఎన్ఱ ఆల్ ప్పార్ త్తుళితరు
మున్నాలే మత్తొక్క ప్పట్టతేయాగిలుం. (పశ్యంతి కేచిదని
శంత్వదనన్యభావాః) సత్ప్రకృతికళాయరుప్పార్ శిలమ
హత్తొక్కల్ సర్వకాలముం ఉల్లపడికాణానిన్ఱార్ కల్.
(త్వదనన్యభావాః) ఉన్నెయొక్కియవేటునినైవిల్లాదవర్
కలెన్నతల్. ఉన్నెయొక్కియ ఉపాయా న్తరమటియా
తవర్ కలెన్నతల్. ఇప్పడికళాలే జ్ఞానత్తుకునైయొ
క్కియవిపయాంతరమిల్లాతవర్ కలెన్నదల్॥ ౧౬.

వ్యా.—యదణ్డమితి. కీర్తనప్రతిపాదిత సర్వేశ్వ
రత్వత్తుకుప్రతిసంబద్ధితయా వపేక్షితమాన శ్శుభ్రతవ్య
జాతత్తై ప్రపంపీకరికిరార్. (యదణ్డం) చతుర్దశభువ
నాత్మకమాన వణ్డంబున్ఱాక. “అణ్డానాంతు సహసాన్ఱా”
మిత్యాదియిల్ శొల్లుగిపడియే, అణ్డసమూహంయాతో
న్ఱు. (అణ్డాంతరగోచరంచయత్) అణ్డాధిపతిలోకేశ్వ
రదిక్పాలనరపతి ప్రముఖమాయ్, స్థావరజంగమాత్మకమాన

అణ్డాన్తర్వర్తిసమూహంయాతోష్టు. (దశోత్తరాణి) మేఘా
 మేలుమ్ దశగుణితమానవారి, వహ్ని, అనిలా, కాశం
 కళుం, భూతాదికళుం, మహానుం, కార్యోన్ముఖమాన ప్ర
 కృత్యం శమానఆవరణజ్జలై యివై శిల. (గుణాః) అతు
 చేతనరై బద్ధిష్టదు గుణద్వారా వాగైయా లే బద్ధకారణ
 మాన సత్వాదికళై. (ప్రధానం) అవికృతప్రకృతి ప్రదే
 శం. గుణాఃప్రధానం ఎన్టు గుణగుణికలై ప్పిటిన్తుప్పేళుకిఱ
 తు, గుణజ్జలైయే జగతా రణమాకచ్చొల్లుగిఱ సాంఖ్యమ
 తమవైదిక మేఘకైకాక. (పురుషః) బద్ధాత్మసమష్టిః.
 అణ్డాన్తరగోచరమెన్టు వ్యష్టియైచ్చొల్లుకైయా లే ఇదుస
 మష్టివిషయం. (పరంపదం) కార్యకారణోభయావస్థ
 ప్రకృత్యాశ్రయాత్ తేత్రజ్ఞాదానన్దాత్ పరమ్పదం,
 “ హిరణ్మయేపరేలోకే” ఇత్యారభ్య, “ జ్యోతిషాంజ్యోతి
 స్తద్యదాత్మ విదోవిదుః” “పరమేవ్యోమమ్” “సోశ్నుతే”
 “ త్రిపాదస్యామృతందివి” “యత్రపూర్వేసాధ్యా సున్తి
 దేవాః” “అత్యగ్రానలదీప్తంతత్ స్థానం విష్ణోర్మహాత్మనః-
 స్వయైవప్రభయారాజకదుష్ప్రిత్యుండేపదానవైః” “త
 త్రగత్వాపునర్నేమం లోకమాయాన్తిభారత” ఇత్యాది.
 ప్రశిక్త్వాప్రిపాద్విభూతిః. (పరాత్పరం) బ్రహ్మాదిగళిల్ పర
 ర్ముక్తర్, అవర్కళిల్ పరరాననిత్యసిద్ధర్. (బ్రహ్మచ)
 శుద్ధసత్వమయమాయ్, పరంజ్యోతిర్మయమాయ్, సౌన్ద
 ర్యసౌకుమార్యాది కల్యాణగుణగణోపేతమాయ్, బృహ

శ్లో॥ పశీవదాన్యోగుణవాన్యజుశ్శుచి
 ర్మదుర్దయాఋర్మధురస్థిరస్సహః-
 కృతీకృతజ్ఞస్త్వహసిస్వభావత
 స్సహస్తకల్యాణగుణామృతోదధిః॥ ౧౮.

త్వబృహణత్వ గుణయోగతా లే బ్రహ్మశబ్దవాచ్యమానది
 వ్యవిగ్రహం. “సపరస్పర్వశక్తీనాం బ్రహ్మణస్సహనంతరం”
 “మూర్తంబ్రహ్మ” “శాంతానంతమహావిభూతి పరమం
 యద్భ్రహ్మరూపంహరేమూర్తం బ్రహ్మతతోపియత్ప్రియ
 తరంరూపం యదత్యద్భుత” మిత్యాది. (తేవిభూతయః)
 విభూతి శరీరశబ్దజ్ఞత్ పర్యాయమాకైయా లే, శరీరత
 యాశేషజ్ఞతీ. “విభూతయోహరేరేతాఃజగతస్సృష్టిహే
 తవః” “యానిమూర్తాన్యమూర్తానియాన్యత్రాన్యత్రవాక్ష్వ
 చిత్”. “సన్నివైవస్తుజాతానీతానిసర్వాణితద్వపుః” “తత్స
 ర్వంవైహరేస్తను” రితి విభూతిశరీరశబ్దయోః పర్యాయ
 త్వంశాస్త్రేషుప్రసిద్ధం॥ ౧౯.

వ్యా.—పశీత్యాది. కీర్తశరణ్యనుడైయ వుత్క
 ర్షంశోల్లి, యితిలుభయవిభూతినాథనై నమ్మల్ కిట్టలా
 మోవెన్టు కూశాదపడి, యాశ్రితరీతికిఁ గ్రియునుడైయా
 న కల్యాణగుణంగళిలే పన్నిరండుగుణంగళై యరుళిచ్చె
 య్మకిరార్. అథవా, కీర్తసర్వేశ్వరత్వం శోల్లిమ్రయ్,
 యినిశోల్లిప్రాప్తమాన సమస్తకల్యాణ గుణాత్మకతయై
 యరుళిచ్చెయ్మకితారెన్టుమాం. (పశీ) కీర్తచ్ఛాన్మకుశి

౪౬ శ్రీయాశవదార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

తవ్యతైయ తకవశ త్తిలే నడత్తివర్తికు మైదై. ఇత్తాలుం,
 స్వతంత్రకపకలిలే గుణంకిడవైల్ అతు పెరువిలైయ
 నామెన్ఱుమిడం శొల్లుగిఱు. “సర్వస్యవశీ, సర్వస్యేశా
 నః” “జగద్వశేవర్థతదదం”. అథవా, తన్నుడైయతిరువడి
 గళి లానుకూల్యముడైయార్ వశత్తిలే తామనిరు మెన్ఱు
 మాం. “ఇవకాన్ఱు మునిశాద్దులకింకరౌ సముపస్థితౌ-అజ్ఞాప
 యయధేష్టం వైశాసనంకరవావకిం. అజ్ఞాపయనుహాబా
 హాబ్రూహియత్తేవివక్షితం”. “స్వయమేవహరిర్వప్రేవి
 ప్రపాదావనేజనం” అనన్యాధీనత్వమిత్యాది ఆశ్రితపరతన్త్ర
 నాయురుకుమిరుప్పు పిఱరొక వెన్ఱాల్ నివారకర్హి
 మైయాలే, స్వతన్త్రకార్యమాయురుకుం, (వదాన్యః)
 ఇప్పడి ఆశ్రితపరతన్త్రనాయ్చెయ్యుం కార్యమెన్నెన్నిల్,
 తన్నెయుం తన్నుడైమైయయు మవర్ కళుళ్ళుకొడుళ్ళు మా
 దార్యతైచొల్లుగిఱు. “ప్రియవాక్దానశీలశ్చ వదాన్యఃప
 రిక్తీతః” “యఆత్మదాబుదాః” “ససర్వానర్థిమౌవృ
 ష్టా సమేత్యప్రతినంద్యచ” “ఉదారాస్సర్వపవైతే”
 “నతేరూపం”. (గుణవాక్) తన్నెయుమతన్నుడైమైయెయుం
 అవర్ కళుకు కొడుకుమిడత్తిల్, అవర్ గళ్, తన్నె
 యుం తడ్గళ్ళ శిశుమైయెయుమ్ పార్ త్తు పిర్ కాగలియా
 మే, అవర్ కళళవాక తన్నెయమైకుం శీలం. “మహ
 తోమందైః” గుణప్రకరణమాకైయాలే గుణవానెన్ఱిఱు.
 గుణసామాన్యతైచొల్లుగిఱుదన్ఱు, గుణవిశేషతైచొల్లుగిఱు

మ. గుణ్యతయీగుణమెన్నిటవడియో, అనుసంధాతావుకె-
 ప్పదు మొకకవిడవాణ్ణామైయాలే శీలతైగుణశబ్దతాలే
 శొల్లుగిడు. సాలశబ్దంపుడు సామాన్యవాచియాయరు
 కీరణవితు, వృక్షపశేషతైక్కాట్టుమాపోలే. “అజాయ
 మానః” “కోన్వస్త్రికసాంప్రతంలోకేగుణవానె” స్తుతా
 డక్తి. “ఇత్సోకువంశప్రభవః బభూవగుణవత్తరః” “స
 హిదేవైరుదీర్ఘస్య” ఎన్నిటవడియో, శీలకార్యమవతార
 మేకానై. (ఋజుః) ఇప్పడి తన్నెయమైత్తుకొండు
 పారుందుంపోడు, అవర్ గల్ నానారుచికళానాల్ మేట్టి
 లేఁటకా లేనీరేత్తుమాపోలే, యవర్ గల్ శెవ్వైకేగడేశె
 వ్వైయాంపడి శెవ్వియనాకై. ఆర్జవమావదు. ఆశ్రితవి
 షయత్తిన్ మనోవాకాయంగళాలే ఏకరూపనాకై
 “యజ్ఞాతీయోయాదృశోయత్స్వభావస్తజ్ఞాతీయస్తాదృ
 శస్తత్స్వభావః” “తద్వైతథాస్తుకలమోయమహేమాస్వ
 భావః యావాన్యథావిధగుణోభజతేభవంతం తావాం
 స్తథాపిధగుణస్తదధీనవృత్తిస్సంశ్లిష్య సీత్వమిహ తేనసమా
 నధర్మా” ఇత్యాదయః (శుచిః) ఇప్పడిఉపకరికుమిడ
 ట్టిన్, ఒరుప్రయోజనత్తైకగణిశియాతే, వెలుంపుటత్తి
 లే వుపకరికుంభావశుద్ధియై చొల్లుగిడు. “యోర్ధేశు
 చిస్సహిశుచిః” నిత్యసంసారియై స్వసమ్బంధమేహేతువా
 క నిత్యసూరిగళోడే యెరుకోర్వైయాకగవల్ల పావన
 త్వతైచొల్లుగిటతెన్నవుమాం. “పావనస్సర్వలోకానాం

౪౮ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

త్వ మేవరఘునందన" కర్తృకాండే - " భక్తిరష్టవిధాహ్యే
 షా యస్త్విష్టేచ్ఛేపివర్తతే - సవిప్రేంద్రమునిశ్రీమాన్
 సయతిస్సచపణ్డితః - మయాపూజ్యస్సదాచాసౌ మధ్యక్షః
 శ్వపవోపియః - తస్మైదేయంతతోగ్రాహ్యం సచపూజ్యో
 యథాహ్యహం". (మృదుః) సంశ్లేషత్తి లిప్పడియరుకిరి
 వన్, ఇవర్ గళీ విశ్లేషత్తిలాశ్రిమమాట్టా నెన్నిటను. ఆత్మగు
 ణప్రకరణమాకై యాలే, మానసదౌర్బల్యత్తైచ్చొల్లుగిటదు.
 "నైవదంశాన్మనఃశకాన్" "నజీవేయంక్షణమపి" "అవ
 గాహ్యర్ణవంస్వప్స్యే". (దయాళుః) ఆశ్రితవిషయదుఃఖ
 త్తిలసహనాయరుకైర్. దమై-పరదుఃఖాసహత్వం. "సప
 కాకీనరమేత" "వ్యసనేషుమనుష్యాణాం" ఇదుసర్వసా
 ధారణమానాన్, ఆశ్రితవిషయత్తిల్ కృపైఅవాఙ్మనస
 గోచరమితే. "ప్రియోహిజ్ఞానినోత్కర్థ" మితి. "స్త్రీప్ర
 నష్టేతికారుణ్యాత్". "సతంనివతిత" మిత్యాది (మధు
 రః) నిర్థయనానాలుం విడవొణ్ణాదస్వారస్యత్తై చొల్లుగి
 రదు. నానావిధరుచికళాన జన్తుక్ గళుకు అవ్వవర్
 నిలైగళిలే యినియనాయరుకైర్. "రసోవై సః" "ఏష
 హ్యేవానందయాతి" "రసగ్ హ్యేవాయంలభ్యానందీభ
 వతి" ఇత్యాదయః (స్థిరః) ఇప్పడిసర్వరసినానాయరుకిరి
 వన్ పక్కలిలే, అల్పానుకూల్యం పణ్డినార్ కుర్ తనక్
 న్తరణ్ణరానార్ ఓరోధిగళానాలుం అవర్ గళాలప్రకంప్య
 నాయరుకైర్, "నత్యజేయంకథంచన" "అభయంసర్వ

(౫) శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం. ౪౯

భూతేభ్యః" "ఎన్నడియారదుశెయ్యార్". (స్థిరః)
 ఆశ్రితరుడైయప్రాతికూల్యంగళాలుం, అవికృతరా యి
 రుకుమెన్టుమాం. (సమః) ఆశ్రయికుమిడత్తిల్,
 జ్ఞానవృత్తాదిగళిల్ కుత్తైన్దిరుందార్ గళేయాకిలు, మా
 శ్రయఃశీయత్వే సమరావై. "సమోహంసర్వభూతేషు"
 "శుడుపెడుప్పమిలీశణ్", "కొల్ తైకాళామైయిళాతాణ్"
 (కృతీ) కర్తుముద్యుక్తవాణ్. ఇప్పడిఆశ్రయిత్తైల్ అవర్
 గళుడైయకర్తవ్యాంశ మెల్లాంతనక్కే యనుష్ఠేయ మె
 ణ్దిరుకుం. ఆదికర్తృణిక్తః. అథవా, ఆశ్రితర్ గళి తన్నై
 లభిత్తైల్, ఇహన్దవర్ గళి పెన్ద్రారాయరువైర్ యజ్ఞి
 కే, తణ్ పేతాయరువై. "అభిషిచ్యచ" "తవచార్ధః
 ప్రకల్ప్యతే". (కృతజ్ఞః) ఇప్పడితానవర్ గళుకు ఎల్లావు
 పకారణ్దైప్పణ్ణినాలుం, అవర్ గళి అడియిల్ పణ్ణిన అ
 ల్పానుకూల్యత్తైకు వాలాకనినైత్తిరుకుమ్. అవర్ క
 ల్ పణ్ణి మపకారముమఱియాణ్. "అవిజ్ఞాతాసహస్రాం
 శుః" తాణ్ పణ్ణిన వుపకారముమరియాణ్. "ఋణంప్రవృ
 థమివమేహృదయాన్నాపసర్పతి" ఎన్దిరుకు మవణ్. అ
 వర్ గళి తిఱత్తిల్ తాణ్ శెయ్యప్పెతాత కుత్తైన్దై నినై
 త్తిరుకుమెన్టుమాం. "శిరసాయాచతః". (త్వమసి)
 ఆశ్రయత్తిల్ నలక్కల్ గుణం పెతాతపడియిరుకు మెన్ను
 దల్. ఇన్ద్రుణ్దళుంతన్నైప్పరీనిఱం పెలుప్పడి స్పృహణి
 య్యనూ యిరుకుమెన్నుతల్. (స్వభావతః) ఇన్ద్రుణ్దళి

శ్లో॥ ఉపర్యుపర్యబ్జభువోపిపూరుషాః
 ప్రకల్ప్యతేయేశతమిత్యనుక్రమాత్ ।
 గిరస్త్యదేకైకగుణావధీప్సయా
 సదాస్థితామోద్యమతోఽతిశేరతే॥ ౧౯.

ఆవిద్యమెన్నుతల్, ఆవిద్యమ్- అవిద్యాకల్పితమ్. ఔపా
 థికమెన్న లాకాదపడి నై సర్గికమెన్నిటదు. (సమస్తక
 ల్యాణ గుణామృతోదధిః) ఎల్లాగుణజ్ఞులకుంకల్యాణమాయ్,
 నిరతిశయభోగ్యజ్ఞులమా యనుభవికక విక్రిద్వార్ కుక క
 లైకాణవాణ్ణామైకొకరు కడలెన్టుమత్తనై యెన్నిటార్.
 “మతిక్షయాన్నివర్తంతే నగోవిద్వగుణక్షయాత్”॥ ౧౮.

వ్యా.—ఉపర్యుపరి. ఇద్గుణజ్ఞులకుక సంఖ్యై
 యిల్లాతవోపాతి, ఓరోగుణజ్ఞులకుక వధియిలై యెన్నిటార్.
 (అబ్జభువఃఉపర్యుపరి- తేయేశతమిత్యనుక్రమాత్ పూరు
 షాఃప్రకల్ప్య) తిరునాభీకమలత్తిలే అవ్యవధానేనపిఱన్తు,
 అవనోడేయోదిన చతుర్ముఖనుకుకమేలే, అవనై మను
 ష్యకోటియిలేనిఱుత్తి, తేయేశతక్రమత్తాలే మనుష్యగన్ధ
 ర్వాది బ్రహ్మాన్తమాగ ఆనందావధినిధ్యర్థమాక బ్రహ్మ
 కుకలైకల్పిత్తు. (ఏకైకగుణావధీప్సయాసదాస్థితాగిరః) ఆ
 నందగుణమొస్తైయుం ఎల్లైకాన్ గైయిలే ఇచ్చైచ్చయాలే
 ఉద్యోగిత్తు, సర్వకాలముంస్థితైకళానవైదికగీర్కళానవై.
 ఏకైకవైగైయాలే, జ్ఞానానందావహమానయువత్వాది
 కల్పైన్లైకికటదు. “సదాస్థితావేదగిరః” ఎన్టు, నిత్యత్వా

శ్లో॥ త్వదాశ్రితానాం జగదుద్భవస్థితి

ప్రణాశసంసారవిమోచనాదయః ।

భవంతి లీలావిధయశ్చ వైదికా

స్త్యవీర్యగమ్భీరమనోసుసారిణః॥ ౨౦.

పారుషేయంకలై చ్చల్లిశ్రీత్రకవుమాం. వేదాక్షరరాశి
యన్నాతే, వేదగీర్గలైన్దిటతు “వేదశబ్దేభ్యవవాదా” ఎన్ని
టపడియా లే లొకికశబ్దజ్ఞుం వైదికశబ్దజ్ఞులొకైయా లేశో
ల్లుగిటదు. అవై అన్దగుణజ్ఞలైక్కజ్ఞపడి యెన్నెన్నిల్, (నో
ద్యమతోతిశేరతే) ఉద్యోగదలైయానవిత్తోయ, మేల్
కాల్ వాణ్ణిత్తినవిత్తై. “నైషానందస్యమీమాంసాభవతీ”
ఇత్యారభ్య, “సపకోబ్రహ్మణఆనంద” ఇతి, “యువాస్యా
త్”. స్వరూపగుణజ్ఞుఘ్నుముపలక్షణమాతల్, యువత్వత్తా
ల్ వన్దతే జన్సెచ్చొల్లుదల్. అధ్యాయకఇతిజ్ఞానం, ఆ
శిష్టఇతిశక్తిః, దృఢీష్టఇతివీర్యం, బలిష్టఇతిబలం, తస్యైవ
మిత్యైశ్వర్యం, “త్రైయుధ్యతాతవయువత్వ ముఖైర్దుశౌ
ఘేరిత్యాదయః॥ ౧౯.

వ్యా—త్వదాశ్రితానామితి. కీర్తచ్ఛొన్నగుణం
కళుక్కుభోక్తాక్కలొన వాశ్రితర్ పెరుమైయై యరుళి
చ్చెయ్గిటార్. “అస్మిన్నస్యచతద్యోగంశాస్తి” ఎన్నివనా
లేవన్ద పెరుమైయై యుడైయవర్ కళళ విదువానాల్, అ
వకాపెరుమైయై పరిచ్చేదిక్కవొణ్ణాదెన్నుమిడం కింపున
రాయసిద్ధమన్తోవెన్దిరారెష్టుమాం. (త్వదాశ్రితానాం)

బ్రహ్మాండరుద్రాదీనాం సనకాదీనాంచ. దేవరై దూరనిష్ఠు
 అశ్రయిక్రీణ బ్రహ్మాదిగళై, సృష్టిస్థితి సంహారంగళై
 యువదేశ క్రమతాతే పెరితి, సంసారవిమోచ నత్తై
 యుంపణ్ణ శక్తరాసవికృతు, అనన్యప్రయోజనరా యాశ్ర
 యికురమవర్కళై అవైత్రీణ్ణుచ్చైయ్యప్పార్ త్తాల్, లీలై
 యాగానిష్ఠదు. ముక్తర్ దేవరోడే లీలారసమనుభవికుర
 మ్మోదు సంకల్పతాతే జాత్యాదికలైసృష్టిస్థితే అనుభవి
 ప్పదు. “సంకల్పదేవనశ్రుతేః” “సంకల్పదేవాస్యపిత
 రస్సముత్తిష్ఠంతి” జగత్సృష్ట్యాదిపాప్తియిల్లామై పోక్కి,
 శక్తియిల్లామైయాలే తవిరుకితారల్లర్. ఆదిశబ్దతాతే,
 అనేకశరీరాంతర ప్రవేశనియమనంకలైనినైక్కి అదు. జగ
 ద్ద్వైపారవర్జం. భోగమాత్రసామ్యలిక్టాచ్చ. అధ
 వా, (జగదుద్భవస్థితిప్రణాశ సంసారవిమోచనాదయఃలీ
 లాఃత్వదాశ్రితానాంభవన్తి) ముముక్షు సిస్సత్తుయావి
 తేసృష్ట్యాదికళై. నిరతిశయభోగ్యతైయే స్వరూపమా
 యిరుక్కు, సంసారవిమోచకరెకాకిఱవిదు ఆశ్రితార్థమా
 కవితే. ఆదిశబ్దతాతే తదర్థమాక అనేకావతారజ్జళై, తి
 రుక్కురవైయి, అనేకవిగ్రహపరిగ్రహాదిగళై. (విధయశ్చ
 వైదికాః) “ఇదంకురుఇదంమాకార్షీః” ఎన్ఱు, స్వతంత్ర
 మాన వైదికవిధికుం. (త్వదియ్యగంభీర మనోనుసారి
 ణః) అనన్యప్రయోజనరాయాశ్రయి త్తవర్ గళుడైయ గం
 భీరమానమనస్సై వికళెల్లానిష్ఠన. మనస్సుకుర గామ్భీ

శ్లో॥ నమోనమోవాఙ్మనసాతిభూమయే
 నమోనమోవాఙ్మనసైకభూమయే-
 నమోనమోనస్తమహావిభూతయే
 నమోనమోనస్తదయైకసిన్ధవే॥ ౨౧.

ర్యమావదు - తుద్రమానఐశ్వర్యాదిగళితం కాత్ తాత్మా
 తే, అనన్యప్రయోజనమానై. “బ్రహ్మవాదిమోవదన్తి”
 “నహివాచవ్యాసఃపారాశర్యః” “పతత్రబ్రాహ్మణా
 స్సంమర్శినః” ఇత్యారభ్య, “యథాతేతత్రవర్తేరక తథా
 తత్రవర్తేథాః” “నినైతోటుంశోల్లుంతోటుం నెంచిడిం
 చుకుం” ఎన్ఱు భగవద్విషయత్తి లివ్వళవు అవగాహియా
 తార్కు, “నిధిధ్యాసితవ్యః” “విజ్ఞాయప్రజ్ఞాంకుర్వీత”
 “అత్తానంధ్యాయథ” ఎన్ఱు, విధికిర అతిరే. త్వదియ్యమా
 న గంభీరమనస్సై అనుసరియానిష్ఠన వెన్ఱుమాం. “శు
 తిస్త్రితిర్మమైవాజ్ఞా”॥ ౨౦.

వ్యా.—నమోనమఃఇతి. ఇదుకురకీర శ్రీశ్వర
 నుడైయ స్వరూపత్తాల్ వద్ద పుతరార్జత్తుకురం, ఉభయ
 విభూతియోగత్తాల్ వద్ద వైశ్వర్యత్తుకురం, గుణోత్కర్ష
 త్తాల్ వద్ద నీర్ మైకురంతోశీత్తి, “జితస్తే” ఎన్ఱు శ్వేత
 ద్విపవాసికలైపోలేయుం, “నమఃపురస్తాదధపుత్రతస్తే”
 ఎన్ఱి అన్ఱుననైపోలేయుం, “యారుమోర్ నిలమైయనె”
 త్త ఆత్మవారైపోలేయుం, శరణ్యనుడైయ పెరుమైయై
 యనుసద్ధికిరతార్. ఇతుకురమున్ఱు ప్రాప్యస్వరూపంశో

౫౪ శ్రీయాశవద్యోగస్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

గ్లిశ్రీగ్రామ్, ఇతిత్, ప్రాప్తావిత్ స్వరూపంచొల్లుగిటదెన్టు
 మాం. కీర్తశరణ్యస్వరూపంచొల్లిగ్లిశ్రీగ్రామ్, మేల్ శొల్లప్ప
 గుగిట శరణాగతియై యితీలేప్రస్తాపిక్కిర తారెన్టుమాం. వా
 జ్ఞనసాతిభూమయే నమోనమః, ఎత్తనైయేనుం జ్ఞానా
 ధికరుం స్వయత్నత్తాల్ అటియప్పకాగ్ లవర్ గళుడైయ
 వాజ్ఞనస్సుక్క భూమియాయరుక్కిర ట వునకుగ్. “యతో
 వాచోనివ ర్తన్తే” “ యన్నాయంభగవాన్ బ్రహ్మజానాతి
 పురుషోత్తమం” నమః ఎన్టు అహంకారమిల్లాద స్వరూ
 పత్తైచ్చొల్లుగిటదు. “ అనాత్మన్యాత్మబుద్ధిః” “అహమపి
 నమమ” ఇత్యారభ్య, “ ఇత్యేవంమమతాంయోజయన్తి
 అతోనమఇతి” “ద్వ్యక్షరస్తుభవేన్ద్రుత్సు స్త్ర్యక్షరంబ్ర
 హ్మణఃపద” మిత్యాది. నమశ్శబ్దం - పర్యాయమాకైయా
 లే శరణాగతియై ప్రస్తాపిక్కిరదాగవుమాం. వీప్సెయా
 లేఅందస్వభావస్తుకుగ్తోగ్లి వరుళిచ్చెయ్గిటార్. “స
 కృతేనమః ద్విస్తేనమః” ఇత్యారభ్య, “సహస్రకృత్వస్తే
 నమః అపరిమితకృత్వస్తేనమః” ఇత్యాది. (వాజ్ఞనసైక
 భూమయేనమోనమః) నీకాట్టకాగ్ న్బారుడైయ వాజ్ఞన
 స్సుక్క టుకేగ్ నిలమాయరుక్కిర ట ఉనకుగ్, “ భవన్తి
 భావాభూతానాం మత్తపవప్రధగ్విధా” ఇత్యాది. (అనం
 తమహావిభూతయే) అపరిచ్ఛేద్యోభయ మహావిభూతిక
 నాయరుక్కిర ట ఉనకుగ్ వాజ్ఞనస్సుక్క టుకగ్ భూమి
 యాకైకగ్డి, అపరిచ్ఛేద్య మహావిభూతిక నాయరుక్కిర ట

శ్లో॥ నధర్మనిష్ఠోస్మి నచాత్మవేదీ

నభక్తిమాంస్త్యచ్ఛరణారవిదే ।

అకించునోఽనన్యగతిశ్శరణ్య

త్వత్పాదమూలంశరణమ్మృషద్యే॥ ౨౨

ఉన్నైవాత్మనస్సుకకళుకేక కభూమియాంబడిప్పణ్ణ మప
రిచ్చేద్యతయై కొండు సింధువాయిరుకేకట వునకు
“యదిశకోషిగచ్ఛత్వం” ఎన్ఱు సర్వశక్తియై వోరిడచ్చి
యైకొండు పరిచ్చేదికకలాంపడి యితే కృపైయను
డైయనిరపధికత్వం॥ ౨౧.

వ్యా. — నధర్మనిష్ఠోస్మి. తమ్ముడైయ అధికారత్తై
చొచ్చి కొండు, ప్రస్తుతమాన ప్రపత్తియై ప్రయోగికి
తార్. కీర్తించున్న ఉపేయానుకూలమాన ఉపాయత్తై
యనుష్ఠికికట తెన్ఱుమాం. కీర్త, త్వాంశీల, ఉల్లంఘితఎన్ఱిట
విడైలేదుప్పకృతికల్ ఉకపెరు మైయైయరియార్ కల్,
సత్ప్రకృతిగళటివార్ కళెన్ఱాల్ “నమోనమః” ఎన్ఱిటన్ఱోక
త్తిలే స్వరూపత్తైపరతంత్రమాక ఉణర్ న్దవనుకేక యిన్ఱి
షయం పాప్యమావదు. స్వతంత్రనుకు పాప్యమన్
రెన్ఱిటదు. ఆశ్రయికుమిడత్తిల్, స్వశక్తియైకొండా
శ్రయికుంవిషయమన్ఱు; తన్నుడైయ ఆకించిన్ఱ్యత్తై మున్ఱి
ట్టుకొం డాశ్రయికుంవిషయమెన్ఱిటార్. (నధర్మనిష్ఠో
స్మి) ధార్మికనావే నెన్ఱితేనల్లెక. నాస్తిక నెన్ఱితేనల్లెక,
ధర్మత్తిల్ నిష్ఠైయడైయేనల్లెక. శిలర్ ధార్మిక నెన్ఱు నిన్ఱై

౫౬ శ్రీయాశవదార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

కైకకుం, నాను మెనకుం నా మైయుండెన్టు భ్రమి కైక
కుం, తా నేళిలప్రవృత్తియానిష్ఠానాగిల్ తా నేళెయ్తి
డుగవెన్టు నీకైపిడుగై కుం వేండువడుండి త్తనై; ఉన్తిరు
వడికలై పాపైకైకకుం హేతువాంపడియాన ప్రవృత్తి
యిల్ నిష్ఠైయిలైయెన్. (నచాత్త వేదీ) ఆత్మదర్శనంపణ్ణి
ప్పొరుమవర్ గలైప్పొ లేళొన్లి నిర్బన్ధిత్తిలేన్, కర్తయో
నుస్తానత్తా లే క్షీణపాపనానవనుకుం ఆత్మయాధాత్మ్యద
ర్శనమాయిరుక్క, అతిలైయన్టపోదే, తత్సాధ్యమానజ్ఞా
నమిల్లా మైఅర్థసిద్ధమాయిరుక్క, జ్ఞానమిలైయెన్లిఱదు, “బ
హునామ్ జన్మనామ నైజ్ఞానవా” నెన్టు, జన్మాంతరసంస్తా
రత్తా లేజ్ఞానంపిఱక్కలామితే ఎన్నిల్, అదువుమిలై యెన్లి
తార్. (త్వచ్చరణారవిందేనభక్తిమాన్) ఇవ్వాత్మావుకుం
నాధనాయురున్టుళ్ళ ఉన్నుడైయ నిరతిశయభోగ్యమాన
తిరువడిగళి లనవరతభక్తియై యుడైయవనల్లేన్. కర్త
జ్ఞానంగలైఅంగమాగవుడైత్తానభక్తియంగం తా నిలైయన్ట
పోదే, యిదువుమిలైయన్టోవెన్నిల్, పూర్వోక్తప్రకార
త్తా లే జన్మాంతరసంస్తార ముతవియుండాగలామితే
యెన్నిల్, అదువుమిలైయెన్. “కుళిత్తుమూన్టనలై”
“నోమిన్మొన్బు” “కత్తొవగళ్ళొ పిన్ శెన్టై” న్టుం. (అ
కించనః) యివైయిలైయెన్ను మనుతాపమెన్ను, ఇవై
యుండాకైకుం టప్పాన ఆత్మగుణమెన్ను, అధికారిశక్తి
వాంఛావికలెన్ను యివైమిన్మొన్బు యుడైయెనల్లేన్. (అన

శ్లో॥ ననిందితంకర్మతదస్తిలోకే

సహస్రశోఽయన్నమయావ్యధాయ ।

సోఽహంవిపాకావసరేముకున్ద

క్రద్వామిసన్న్యత్యగతిస్తవాగ్రే॥ ౨౩.

నృగతిః) ఇప్పడి నమ్మెక్కిట్టుకైక్కు కైముదలిలైయూగి
ల్, పుటంపేరక్షకరాయరుప్పార్ పక్కలిలేపోనాలోవె
న్నిల్, పుటంపాటు పుకలిలైయెన్నుతల్, “ఉన్నైవిట్టూ
ష్టమాశ్రికిర్ కిన్ది లే” నెన్దిటపడియే, ఉన్నైయొక్కియచ్చె
ల్లాతవ నెన్నుదల్. (శరణ్య) తమ్పక్కల్ ముతలిల్లాతా
న్దుంశరణవరణార్హరితే. (త్వత్పదమూలం) “మామేకం
శరణంప్రజ” ఎన్టు దేవర్ తిరువడికలైమూలమెన్దిటదు, సాల
భ్యాదిగుణజ్ఞలైయుం ఇతరావయవజ్ఞభుమొక్కియ తిరువ
డిత్తామలైకలైయేనినైక్కిటదు. (శరణంప్రపద్యే) ఓరోధి
నివృత్తిపూర్వకమాన కైజగర్వసిద్ధిక్కు ఉపాయమాక
వధ్యవసిక్కితే. “ఉపాయేగృహరక్షిత్రోః, ఆహిర్బు
ధ్యసంహితైయిలేయితినుడైయ స్వరూపంశోల్లుగిటదు.
“అహమస్మ్యపరాధానామాలయః”. శ్వేతాశ్వతరే“యో
బ్రహ్మణంవిదధాతిపూర్వం”. ఇందల్లోకణ్డల్ అధికారిస్వ
రూపముం శరణాగతిప్రయోగముం చొల్లిశ్రీగ్రామ్యత్తు॥ ౨౨.

వ్యా—ననిందితం. అనుకూలజ్ఞళిలైయెన్టువెటుక్క
వేణ్డా, ఉణ్డానయోగ్యలైయు మొక్కిక్క వశ్రీగ్రానసిష్ఠానుస్థా
నంకళిలైయాకిల్, నన్ మైకలైయుణ్డాకి పురుషార్థలైయుం

౫౮ శ్రీయాశవద్వార్స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

తరుగిటో మెన్లు, భగవదభిప్రాయమాక ప్రతికూలజ్ఞా తే
 పూర్ణ నెన్లితార్. (సహస్రశోయంసహయావ్యధాయనిం
 దితం కర్మతల్లోకేనాస్తి) ఆయిరంహడఱ్ఱుఎన్నాల్ వణ్ణప్ప
 డాతమ యాతోరునిందితకర్మముండు - అతిపాతకమహా
 పాతకాదిగళ్ళీ, అతుశాస్త్రీతిలిల్లై. అనుష్ఠాతాక్కళ్ళీ ప
 క్కలిల్లాద నిషిద్ధజ్ఞుం శాస్త్రీత్తిలే కాణలామితే. (సో
 హం) నిషిద్ధజ్ఞతైయనుష్ఠిత్తు, ప్రియశ్చిత్తజ్ఞలి విళియూ
 తే, తప్పచ్చెయ్తోమెన్లిట అనుతాపము మిన్ఱి కేగ్గ యిరు
 క్కిటనాక. (విపాకావసరే) అవై పక్వమాయ్, అనుభ
 వత్తైయొళియ పోక్కడియిల్లాదవవనైయిల్. (ముకున్ద)
 ముక్తిభూమిప్రద ఇద్దుర్దశైయైప్రాప్తనానవనుక్తుమ్ దేవరే
 ఉజ్జీవనహేతు వెన్నుమిత్తైయేబుద్ధివణ్ణి. “దురాచారోపిస
 ర్వాశీ కృతఘ్నోనాస్తికఃపురా” “నోషోయద్యపితస్య
 స్యాత్” “వధార్హమపికాకుస్థః కృపయాపర్యపాలయత్”
 “తస్మాదపివధ్యంప్రపన్నంప్రతిప్రయచ్ఛన్తి” అహిర్బుధ్వి
 సంహితాయాం “అనేనైవప్రపన్నస్య భగవంతంసనాత
 నం - తస్మానుబధ్ధాః పాప్సానస్సర్వేనశ్యన్తిత్తక్షణాత్”
 “కృతాన్యనేనసర్వాణితపాంసితపతాంవర” “సర్వేతీర్థా
 సుర్వయజ్ఞాఃసర్వదానానిత్తక్షణాత్” “కృతాన్యనేనమో
 తుశ్చతస్యహస్తేనసంశయః.” (అగతిః) దేవరీరుడైయ నీర్
 మైయేయన్ఱియేయెన్నుడైయగతిశూన్యతైయేహేతువాక
 (సంప్రతిక్రద్దామి) దేవర్కు పరిహరిక్క వొణ్ణాతదనైయిలే

శ్లో॥ నిమజ్జతోఽనంతభవార్థవాన్త

శ్చిరాయమేకూలమివాసిలబ్ధః -

త్వయాపిలబ్ధంభగవన్నిదానీ

మనుత్తమంపాత్రమిదందయాయాః॥ ౨౪.

దేవర్ పకర్తా గుణహానియైశ్శంకికుర్వప్యడి సాధనానుష్ఠానవృణ్ణి ఫలమైతాతారైర్పితే కూప్పిదానిష్టేక. (తవాగ్రే) “హీ”రేషాహిమమాతులా” వీన్దిటదేవర్ తిరుమున్నే.

వ్యా.—నిమజ్జతః. ఉన్నుడైయభూర్వవృత్తి యిదువాయిరుక, క్రందామియెన్టు నంకుబీరిమ్మోలే కూప్పిడువదెత్తాలేయెన్న, సంసారార్థవత్తిలే అల్లిన్దుగిట వెనకు, నిర్దేతుకకృపైయా లే ఉకవాశియై యటివిత్తాయ. “కూశం శేయ్యాదుకొణ్ణాయెన్నై కూవికొల్లాయవన్దన్దో” ఎన్దిటపడియే, పాశ్చాయత్తాలే ఉకతిరువడిగైపాప్పికైకుమ్, అంతకృపైయే హేతువెన్టు దయైకరత్వత్వత్తాలే కూప్పిడుగితే నెగిటార్. ఎనకు దేవరైలభీకై పెతాప్పేతానాప్పేలేయితే, దేవరుడై యకృపైకు మెన్నుడైయ లాభమెగిటార్. (అనంతభవార్థవాన్తర్ నిమజ్జతః) (అనంతః) త్రివిధపరిచ్ఛేదరహితః. ఎన్నుడైయ సంసార తైపరిచ్ఛేదికి లుమ్, దేవరుడైయ ప్రభావతైపరిచ్ఛేదికొ మొణ్ణాదెకై. (భవార్థవ) విశేషణమాయే కరై కాణమొణ్ణాత సంసారార్థవత్తిలే, “అవారార్ తుడైయెన్దై నీర్ కుడలుళుంతు” మెన్దిటపడి

శ్లో॥ అభూతపూర్వం మమభావికింవా

సర్వం సహే మే సహజం హి దుఃఖం ।

కిన్తు త్వదగ్రేశ రణా గతా నాం

పరాభవో నాథ న తే నురూపః॥ ౨౫.

యే అమృతగుణ వేనకై న్నపుమాం. సనకాదికలైష్వోలే
కణ్వుశ్చిరీలేయిరుంజేనాం. (చిరాయ) అనాదికాలమెల్లా
మృత్యుగుణవేనకు. అమృతకైయొత్తయి పరిహారంపా
ర్కక వటియాదవేనకు. (కూలమివలభ్యోసి) “ఉక్తపేర
రుథాలకగైయేటి” యెన్నుంపడియే అమిత్రస్థుగుణవిడత్తి
లే కరైకాట్టినాప్పోలే లబ్ధనాగానిష్టాయ్. (త్వయాపిల
బ్ధం) దేవరాటుంలభికగైప్పట్టదు ఎనకు. దేవర్ పెతాప్పే
తానాప్పోలేయితే, ఎతిర్ చూత్రిల్ పుక్కుత్తిరింద దేవ
ర్ కుగై మివ్వస్తు. (భగవత్) జ్ఞానాదిగుణపూర్ణరాన దే
వరుడైయి పేతెన్నుమిడం నానేవొల్ల వేణుమో వెక్కగై.
(ఇదానీం) దేవరుంనన్దైయశ్చిరీ విడవేండుంపడియాన దు
ర్ధలైయిలే. (అనుత్తమంపాత్రం) ఉత్తమోత్తమమాన
పాత్రం. (ఇదం) రక్షకాపేత్తైకుగై యినియిలైయెన్దు మి
వ్వస్తు. (దయాయాః) రక్ష్యవిషయముండాకిల్ తానుం
డాం దేవర్ దయైకుగై॥ ౨౪.

వ్యా.—అభూతపూర్వమితి. సంపకల్ న్యస్తభర
రాయరుకై అపుమకుగై, “తత్తస్య సదృశంభలేత్” ఎన్ని
అపడియే, కండిరుకైగై స్వరూపమాయరుకగై, ఇజ్జనేనిర్బ

(౬) శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం. ౬౧

ద్వికరకర డవీరో వెన్న, ఎన్నుడైయ వనర్థతై పరిహరికర
 చ్చొల్లుగి తేనల్లేక, ఆశ్రితరుగ విషయజ్ఞశౌల్ వరుం పరి
 భవం రక్షకరానదేవరుగ తేజోహానియెష్టు అత్తైప్పరిహరి
 కరచ్చొల్లుగి తే నెన్నిటార్. (మమఅభూతపూర్వం భా
 వికింవా) నరకగర్భవాస జననమరణక్షేపాదికళే యా
 త్రైయామ్ పోన్దవెనకుగ, ముకపు అనుభూతమన్త్రికే
 యిని అనుభావ్యమాయరుప్పదొరు దుఃఖముండో. కింత్నే పే.
 (సర్వంసహే) ఆధివ్యాధికల్, పరపరిభవం, శీతోష్ణాదికల్
 తద్విశ్లేషజనితదుఃఖం, ఇవై శ్రీఘ్న యివర్ సహిక్క వల్లరా
 య్ చ్చొల్లుకిటార్లర్. ఆత్మానిత్యక, కాలమనాది, ఇవై
 శ్రీఘ్న ప్పొలుత్తు ఉల్ కోతిపోలే నశియాదేకిడన్ద వాళ్చ
 ర్యతైకరణ్ణుగొల్లుగిటార్. (మేసహజంహిదుఃఖం) అనాది
 కాలంకర్త మే నిరూపకమాగపోన్దవెనకుగ, అతికఫలమా
 నదుఃఖముం, సహజమన్త్రో. (కింతు) పొలుకర వొణ్ణైతొ
 ణ్ణు. (త్వదగ్రే) సర్వ శేషియామ్, సర్వత్రసన్నిహిత
 రాన దేవర్ ముకపే. (శరణాగతానాంపరాభవః) ఉక్
 పకల్ న్యస్తభరరాయరుకుగ మవర్ కళుకుగ, శబ్దాది
 విషయప్రావణ్యతాల్ వన్ద ఎళివరవు, “ పావియేనైప్పతి
 నీకాట్టిప్పడుప్పయో” “కిటిచెయ్ తెన్నైప్పతి ట్టిన్దంకె
 డుప్పయో” వెష్టు విషయసన్నిధియేతుడన్దె ఎళివరవా
 యితే అనన్యప్రయోజనర్ కిర రుప్పదు. బహువచనత్తాలే
 గొల్లుగిటదు, ఒరు త్తనుడైయ వెళివరవు సజాతియర్ కా-

౬౨ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ నిరాసకస్యాపినతావదుత్సహే
మహేశహతుంతవపాదపజ్జరజమ్ ।
రుమానిరస్తోఽపిశిశుస్తనన్థయో
నజాతుమాతుశ్చరణౌజిహాసతి॥ ౨౬.

కవనదేశానై. “ఎంగనుం తేటువరుమరె” నిటపడియే, ఉ
నకుకైపుకున్దవర్ గళు మున్నుడైయరక్షణత్తిల్ అతిశం
కైపణ్ణువార్ గళెనై. (నాథ)ఇదు తన్నరళునాడాకిల్,
దేవరుక వరువదుణ్ణో. ఉడమై సోపువడుగై వుడైయవను
కెళివరవన్ణై. (తేనానురూపః) “సర్వపాపేభ్యోమో
క్షయిష్యామి” ఎన్టు దేవర్ కరనురూపవన్టు. అతుతనక్క
సహ్యమెనై॥ ౨౭.

వ్యా.—నిరాసకస్యాపి. దేవరుడై యరక్షణాభా
వత్తాల్ వన్ద తేజోహానియైయుంపారాదే, యెన్నెకైగ
విమమెన్టుం, నాకవిడప్పార్ కిరిటిలే నెన్టుమ్, తన్నుడై
యలగతికత్వత్తా లే తమ్ముడైయమహావిశ్వాసత్తై యావి
మర కిరితార్. (నిరాసక స్యాపి) రక్షకత్వంస్వరూప
మాయరుకిరిట దేవర్, నిరాసకరాక ప్రసంగమిల్లై. ఇప్పు
డిప్పట్టదేవర్ నిర్ఘృణరాయ్ నిరాసకరానాలుం. (తవపా
దపంకజంతావద్ధాతుంనోత్సహే) రక్షకముమాయ్, పా
ప్తముమాయ్, భోగ్యముమానతిరువడిగై, నాకముంతర
మున్నుంబిట్టు జీవికగ్రతైప్పణ్ణుగిటిలేక. “ కంఠారికఙ్గ
వనవే కాదలన్తాకైయేదిడినుం కోణ్ణానైయ్గలతియా

కులమకల్మషోలే” ఎన్టు దేవర్ రక్షకరన్ధ్రియిలే యొక్కి
 ద్దొలుం, పుటమ్బుపోక్కిల్లైయెన్. (మహేశ) “తమీ
 శ్వరాణాంపరమంమహేశ్వరం” “ఈశ్వరీమసర్వభూతా
 నాం” ఎన్టు ఇచ్చొల్లుగిటపడియే, నిరుపాధికనిర్వాహకనా
 నవనే. సంసారత్తిల్ బన్ధంగల్మషోలే, కర్మోపాధికబన్ధమా
 య్ పుటమ్బేపోయుజ్జీవిక్కి తేనో. “సుహృదంసర్వభూ
 తానా” మెన్టుం “సర్వేషామేవలోకానాంపితామాతాచ
 మాధవః” ఎన్టుం, నిరుపాధికమానపరిపుం, సమ్మన్దముం, పు
 టంపేయున్దాయ్, దేవరై విట్టుపోప్పొయుజ్జీవిక్కివో. (స్తనం
 ధయశ్శిశుఃపూనిరస్తాపి) స్తన్యమేధారకమాన శిశువాన
 దుజననియా లే క్రోధమడియాకకైకవిడప్పట్టాలుం, స్వర
 త్తణత్తిల్ శక్తియిన్దికేగ తదేకరక్త్యమాన దళైయైచ్చొ
 ల్లుకిటదు. ఇవాన్తవస్తు ఈశ్వరైకరక్త్యమాయ్, నిత్యస్త
 నంధయమాయితే యిరుప్పదు. “అరిశినత్తాలీన్ద తాయకత్తి
 డినుంమశ్శివల్ తన్నరుల్ నినైంతేయ్మిన్దుల్లివి” “ఈ
 న్దతాయె” న్దుం “అరిశిన” మెన్టుం విరుద్ధధర్మమేకాశ్రయ
 త్తిల్ సంభవియాదెన్. పితాపుకుహితార్థమాగ క్రో
 ధంసంభవిక్కిలుం, మాతృవిషయత్తిల్ క్రోధసంభావ
 నైయిల్లైయితే. (జాతు) కృత్తైయానపోతోడు, ఆదరిత్త
 పోతోడువానియట. (మాతుశ్చరణౌజిహ్వసతి) కైయా లే
 తల్లకైయన్దికేగ, కాలాలేతల్లిలు మన్దకాలైక్కట్టిక్కిల్లు
 మత్తనైయొక్కియ, పుటంపేపోగప్పరాదాపోలే॥ ౨౬

శ్లో॥ తవామృతస్యద్వినిపాదపఞ్చ జే
నివేశితాత్మాకథమన్యదిచ్ఛతి ।
స్థితేఽరవిదేమకరద్వనిర్భరే
మధువ్రతోనేతరురకంహివీక్షతే॥ ౨౨.

వ్యా — తవామృతస్యద్విని. ఎన్నడైయ వనన్య
గతిత్వత్తాల్ విడమాట్టాదవళవేయో, దేవర్ భోగ్యతై
యిలేయఱ్ఱుద్వినిమనస్సుం వేటొన్ఱిల్ పోగమాట్టాదెకా
తార్. (తవామృతస్యద్వినిపాదపఞ్చజే) పాప్తముమా
య్, భోగ్యముమాన దేవర్ తిరువడికళిలే. “విష్ణోఃపదేవ
రమేమధ్వపుత్రః” “రసోవైసః” “తేనేనులరుంతిరుప్పాత”
మెన్ఱు శృతిసిద్ధమితే ఉన్నడైయభోగ్యతై. (నివేశితా
త్మా) దేవరుడైయ నిర్దేతుకమానప్రసాదత్తాలే నివేశిక్ర
ప్పట్టమనస్సానతు. అభోగ్యముమాయ్, అపాప్తముమా
న హేయవిషయక్లళిలే పఱికిప్పొన్దమనస్సు, సూరిభోగ్య
మాన దేవర్ తిరువడికళిలే అవగాహిక్కుమోదు, దేవ
ర్ ప్రసాదమేవేణ్ణావో. (కథమన్యదిచ్ఛతి) “మయ్యాస
క్తమనాః” ఎన్నిఱపడియే, దేవర్ తిరువడికళిలే సక్తమాన
మనస్సుతద్వ్యతిరిక్తవిషయక్లలై శ్రద్దైవణ్ణుప్పడి యెఱ్ఱనే.
ఉకావాళియైయు మఱిన్ఱువైత్తు, వైతన్యప్రసరద్వారమా
నశ్శతు, విషయాంతరంగలై వితుమ్బుమ్బడియెంగనే. (అర
విందేమకరందనిభరేస్థితే) సుఖస్పృశకమాయ్, మధువా
లేపూర్ణమాన శెన్దామరైయానదు, భోక్తాకలైక్కు

శ్లో॥ త్వదఙ్గిముద్దిశ్యకదాపికేనచి
 ద్యథాతథావాపిసకృత్కృతోఽజ్జలిః |
 తదైవముష్టాత్యశుభాన్యశేషత
 శ్శుభానిపుష్టాతినజాతుహీయతే॥ ౨౮.

అత్తవసర ప్రతీక్షమాన్యనిరగ్ర. (మధువ్రతః) మధువే జీ
 వనమానపదార్థ మెన్నుతల్, మధుసమృద్ధమానవిడత్తిలే
 పరుకకగ్రడవోమెకకిఱ సంకల్పతైయదైయపదార్థ మె
 న్నదల్. (ఇత్యురకంనవీక్షతే) కిట్టుకైయేలరిదాయ్, కిట్టి
 నాల్ నాకుననైకగ్ర పోరాదే, యిరుకిఱముల్పిపూవి
 లేశెన్టు, పణియాదొక్కిగైయన్టికేగ్ర, కటాక్షిప్పతుంచె
 య్యాదు. (హి) ఇదుపదేశికగ్ర వేణుమో దేవరుగ్ర, సం
 ప్రతిపన్నమయ్యో. “ఎంకుప్పోయ్యుయ్ కేనిన్నిజైయడియే అ
 దైయలల్లా” లెన్టిరాదో॥ ౨౯.

వ్యా.—త్వదంఘ్రిం. “త్వత్పాదమూలంశరణం
 ప్రపద్యే” ఎన్టు నీర్ పణ్ణినప్రపత్తి యెన్టు మమైయమో,
 విరోధినివృత్తికుగ్ర మభిమతసిద్ధికుగ్రమెన్న, మనోవా
 కాగ్రయన్దల్ మాన్టాలుంపణ్ణినప్రపత్తియెల్లాం వేణుమో.
 “బద్ధాంజలిపుటం దీనంయాచన్తంశరణాగతం” ఎన్టిఱకా
 యికమాన వంజలివొన్టుమమైయాదో వెన్టిఱారితిల్. (త్వ
 దంఘ్రిం) నిరుపాధికశేషియాన ఉన్నుదైయ నిరతిశయ
 భోగ్యముమాన్, సర్వసులభముమాన తిరువడికలై. ఇ
 త్తాల్ ప్రాప్యముమాన్ప్రాపకముమాన్, పాప్తముమా

యిరుక్కిటపడియై చొట్టుకొంటి. (కదాపి) ఇచ్చెప్పిటన్
 పోమకాలమెట్లై. ఇత్తాల్, వసంతగ్రీష్మదిశుక్ల కృష్ణపక్ష
 పూర్వాష్టాషరాష్టాదికాల నియతయైయుండై యజ్యోతిష్టో
 మాదికలి లితుళ్ళుణ్ణానవ్యావృత్తి. (కేనచిత్) ఇత్తాల్, త్రై
 వర్ణికత్వ, గృహమేధిత్య, కృష్ణకేశత్వ, వేదవేదాక్షవిద్యాధి
 కారనియమముండైయకర్తృజ్ఞలిల్ వ్యావృత్తి. అగైయాల్
 సర్వాధికారమెట్లై. (యథాతథా) ప్రకారనియమమిట్లైయెన్ని
 టదు. ఇత్తాల్, శాస్త్రజ్ఞలిల్ ప్రకారవిశేషనియమముణ్ణాన
 కర్తృజ్ఞలిల్ వ్యావృత్తి. (వాఅపి) ఎన్టు వికల్పసముచ్చయ
 సూచకమాన అవ్యయంగల్ ఇరణ్ణాలుం, ఒప్పిలే నియత
 మానకర్తృజ్ఞలిల్ లితుళ్ళుణ్ణాన వ్యావృత్తిశొల్లుకొంటి. (సకృ
 తక్రూతః) ఎన్టు యావజ్జీవాధికారమాన నిత్యకర్తృవ్యావృ
 త్తి శొల్లుకొంటి. (అంజలిః) జాయాదిసహకారిసాపేక్ష
 మాన అశ్వమేధాదికలిల్ కాట్టి లితుకుణ్ణాన సుకర
 త్వం శొల్లుకొంటి. (తదైవ) దేశాంతరే కాలాంతరే దేహా
 న్తరే ఫలప్రదమానకర్తృజ్ఞలిల్ వ్యావృత్తిశొల్లుకొంటి. (అశు
 భాన్యశేషతః) సర్వపాపజ్ఞుంసులువలిడాతపడియేపోగై
 “సర్వపాపేభ్యోమోక్షయిష్యామి” ఇత్తాల్ ఒరుపాపత్తు
 క్కొరు ప్రాయశ్చిత్తమాన ద్వాదశవార్షిక, సంవత్సరచా
 ద్వాయణ, కృచ్ఛాదికలిల్ వ్యావృత్తి. (ముష్ణాతి) “ముషస్తే
 యే” “పంచిత్తుముద్రీన్దవిర్న్ద” “శుమ్మేనాదేకై విష్టోడి”

శ్లో॥ ఉదీర్ణ సంసారదవాశుశుక్షణం

క్షణేన నిర్వాప్య పరాశ్చ నిర్వృతిమ్ ।

ప్రయచ్ఛతి త్వచ్ఛరణా రుణామ్బుజ

ద్వయానురాగా మృతసిన్ధుశీకరః॥ ౨౯.

యెట్లు పోన ప్రకారం తెరియాతోక్తిగై. (శుభానిపుష్టేతి) విరోధికలైపోకిరి విడుమళవన్తికేగ, అభిమతంగళాలే పూర్ణమాకుం. బహువచనత్తాలే, పరభక్తి, పరజ్ఞాన, పరమభక్తి దేశవిశేషప్రాప్తి, భగవల్లాభ, పాప్తిఫలమానకై జగద్య, మివశ్రీణాచ్చొల్లుకిటతు. ఇవశ్రీణిత్ స్వర్గాది గళాన ఓరొరుఫలజ్ఞళిలేనియతమానకర్తృగళిత్ వ్యావృత్తి. (నజాతుహీయతే) ఇత్తనైయుంకొడుత్తాలుం, తాక కుత్తైయాతిరుకైగ. ఇత్తాల్, ఫలప్రదానత్తళవిలే క్షీణశక్తికమానకర్తృగళిత్ వ్యావృత్తి. “అంజలిః పరమాముద్రాక్షప్రందేవప్రసాదినీ” “సుసుకంకర్తుమవ్యయం” క్రియా రూపమానవంజలి. కుత్తైయాదిరుకైగయావతెన్నెన్నిల్, అనన్య ప్రయోజననాయ్ కొగణ్ణుపజ్ఞిన అంజలియాకై యాలే, ప్రసన్ననానకుశ్వరనెల్లొంశెయ్తాలుం, ఒన్ఱుం శెయ్యాతానా యిరుకైగ యాలే శొల్లుకిటతు. “ఋణం ప్రవృద్ధమివమే హృదయాన్నాపసర్పతి” “ఉన్నడియా రెకాశెయ్ వేనెన్ఱేయిరున్ఱి” యెన్నకగడవతితే॥ ౨౯.

వ్యా.—ఉదీర్ణేత్యాది. ఆయాసార్హకమాన అజ్ఞా లితాకవేణుమో, “శిన్ధిష్యేయమైయ” మెగిటపడి

౬౮ శ్రీయాశవదార్ ప్రోత్ర వ్యాఖ్యానం.

యే మానసమాకవమైయాతో విరోధినివృత్తిపూర్వకమా
 నపరమపదత్వైత్తరవేగిణార్. ఇత్తాల్, దీనమేగిణ
 మానసప్రపత్తియై శోల్లుగిణదు. “నధర్మనిస్తోస్తి”యేగిణ
 విదువాచికప్రపత్తియాయ్, “త్వదంఘ్రిముద్దిశ్య” ఎన్నిటదు
 కాయికప్రపత్తియాయ్, ఇతిల్ మానసప్రపత్తియన్నపు
 మాం. అధవా, త్వదంఘ్రిమ్, ఉదీర్ణవేగిణ శ్లోకద్వ
 యత్తాలే ప్రపత్తిఫలమాన పరభక్తియై శోల్లుగిణదెన్న
 వుమామ్, (ఉదీర్ణసంసారదవాశుశుక్షణం) కిళర్ ద్వే
 టీకిణసంసారమాగిణ కాట్టుత్తియై. సంసారత్తైకాట్టు
 త్తీయాగచొల్లుగిణదు దాహ్యమానకాట్టిలగ్నియై అవికా
 వొణ్ణాతాప్సీలే, అవిద్యాదిగళుక్కిలకాగ్నిత్తనైయొళి
 య, పరిహరికకవొణ్ణాడెగ్నై. ఆత్మా, అదాహ్యమేగి
 గిణదు, లొకికాగ్నియాలితే. సంసారియై, “అసన్నే
 వ” ఏగిణపడియే, దగ్ధపటంపోలేయాకుగ్మితే. (క్ష
 ణేననిర్వాప్య) “అధసోభయంగతోభవతి” ఏగిణపడి
 యే, అసోభితేఅవిత్తు. “తదైవముష్ణాతి” “క్షణేననిర్వాప్య”
 ఎన్ఱుం శోల్లుకైయాలే, ఫలత్తుకు అవ్వధికారికు విశం
 బమిల్లైయేగిణార్. “యత్తైషికాతూల మగ్నోపాగ్రతం
 ప్రసూయేత” ఎన్నిటపడియే, ఇవకపట్టనోవై యివకవిరో
 ధివర్గణోడేపోకు మీశ్వరనెగ్నై. (పరాంచనిర్వృతింప్ర
 యచ్ఛతి) ఒరుదేశవిశేషత్తిలే ఆనందైకరసనా యిరు
 కుగ్మిరుప్పై, తారానిర్కుం, “నిరంజనఃపరమం

శ్లో॥ విలాసవిక్రాంతపరావరాలయం
నమస్యదార్తిక్షపణేకృతక్షణమ్।
ధనమ్మదీయంతవపాదపజుజం

కదానుసాక్షాత్కారవాణిచతుషా॥ ౩౦.

సామ్యముపైతి” “ మమసాధర్మ్యమాగతాః” “ సస్వ
రాట్భవతి” ఎన్నుం సుఖమితే. (త్వచ్చరణారుణాంబుజే
త్యాది) పాప్తనాయ, సులభనాన ఉన్నదైయ నిరతిశ
యభోగ్యమాన తిరువడికళిలనురాగమాగిజ అమృతసాగ
రత్తిలే, ఒగుతివలై. అరుణపదత్తాలే, పరభాగరసమ్
శొల్లుగిజు. అమృజపదత్తాలేమేకమై, కుళిర్చి, నాద్రం
కళాల్ వందరసం. (ద్వయమ్) అన్యోన్యసదృశమాన
శ్రేణీయిత్రగాల్ వద్ద సారస్యం. ఇత్తాలనురాగ జనక
మాన తిరువడిగళైకై. (అనురాగ) తిరువడికళిలధ్యవ
సాయాత్మకమాన రుచియెన్నుతల్. ప్రపత్తిఫలమాయ్,
కైంకర్యోపకరణమాన భక్తియెన్నుతల్. ప్రీతికారితమి
తే-కైంకర్యం. (అమృత) స్మరవ్యవిషయసారస్యత్తాలే,
స్వయం ప్రయోజనమాయరుకై. అష్టియే పథ్యమాయ
రుకై. (సింధుశీకరః) “అతనిల్ పెరియవెన్నవా” వెకా
గిజపడియే, విషయానురూపమాన ప్రేమమెల్లాం వేండా
అభిమతసిద్ధికైకై ॥ ౨౯.

వ్యా.—విలాసేతి. ఇష్టడివిశంబ హేతువిల్లాత సి
ద్ధోపాయత్తై పురిగ్రహిత్తవరాకైయాలే, క్రమప్రాప్తి

౭౦ శ్రీయాశవద్వార్స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

పశ్యేదే, త్వరై పేరికగ్, “కూవికొగ్లం కాలమిన్నం
కుటుకాదో” వెణ్కితార్. ప్రపత్తిఫలమాన పరభక్తి
యాకై యాలే, “కనైకకల్ కాణ్ పదెన్టుకొల్ కణ్ కళై”
న్టుం “కాణకగరుదు మెణ్ కణ్ణై” న్టుం శొల్లుకిటపడియే, ఎణ్
కణ్ణై లేకాణ్బుదెన్టెన్టిణ్ రెన్టుమాం. (విలా సేత్యాది) లీలై
యాగ ఆక్రమికగ్ పుట్టడత్తగ్ ప్రరానదేవతైగ్ ఘడైయయి
రుప్పిడన్టలైయమ్, మరణధన్యకగ్ లానమనుష్యాదిగ్ ఘడై
యపిరుప్పిడన్టలైయమ్ ముడైణ్ణాయరున్టుళ్ళ విముఖరుడైయ
తలైయి లే అనాయా సేన శెన్టిరున్టుళ్ళ తిరువడిగ్ ఘన్తురువి
యుడైయార్ తలైయి లేయిరుక్తైపణియుండో. (విక్రీంత)
అన్యపరరానార్ పకగ్ లి లే యోమేల్ విళిలావదు, అనన్య
ప్రమోజనర్ పక్కల్ మేల్ విళిలాకాదో. (పరావరాలయం)
వసిష్టచండాలవిభాగమన్టికేగ్, ధూళిదానంపణ్ణిన తిరువడి
గళ్ళ. అత్తైయొమ్మియచ్చెల్లాత వెనకగ్ రితావదే, “సం మై
స్సురాణాం” ఎణ్ గిటకర్కభావనానిష్ఠరుమ్ “తవం శేయ్
దునాణ్ముకనై పెర్రీగ్” నెణ్కిటఉభయభావనానిష్ఠరుం
పెర్రీగ్ పేతెనకగ్ రితావతే. (నమస్యదార్తిక్షపణేకృతక్ష
ణం) పాగ్రిసంగికమాకప్పిటంతవపదానంకిడకగ్ కిడిర్ తిరువ
డికళి లే తలై శాయ్ తారుడైయ వార్తిగ్లై పోకుగ్ కైయి
లే కృతావసరమాయుళ్ళత్తై. అశ్రితరక్షణత్తిలే అవసరప్ర
తీక్షమాన తిరువడిగ్లై కాణ్ గైకుగ్, “కదాను సాతౌ
తగ్ రవాణిచతుషా” ఎన్టుకూప్పిడవేణ్ణువదే. (ధనంమదీ

శ్లో॥ కదాపునశ్శక్తరథాజ్ఞకల్పక

ధ్వజారవిద్వాంసుః శవజ్రలాంఛనమ్ ।

త్రైవిక్రమత్వచ్ఛరణామ్బుజద్వయం

మదీయమూర్ధానమలజగ రిష్యతి॥ 30.

య్యం) “వైశ్ణవమానిధి” యోగ్విజయో యోగకులప్రాప్య
ముం, ప్రాపకమానదాయుశ్శతైః. (తవపాదపంకజం) స
ర్వసులభమునూ, యాశ్రితవత్సలముమాయ్, నిరతిశయ
భోగ్యముమాన తిరువడిగల్గె. (కదానుసాక్షాత్కరవాణి)
త్రైవిక్రమాపదాన ధూళిదానత్తిలం కాణప్పెటాదనాన్
ఎష్ట కాణవిరుక్తిరేకా. విషయశ్శరీరే మణ్ణిక్రిడక్రిఱ
సంసారిగల్గె నడువే యిరుక్రిఱఉమకుల, నమ్మెయొక్రియ
చ్చెల్లాదపడిపుకిఱ నిటుక్రినోమాకిల్, ఒమ్మంశేయ్యాదా
వైసోలే, మాప్పిడుకిఱతెన్నెన్న; కణ్ణాలేకణ్ణ విడాయ్
తీరవిరుక్రిఱ వెనకు, సంసారిగల్గె లూరువ్యావృత్తిపణ్ణి
త్తరవమైయుమో. (చతుషా) ఒరు దేశవిశేషత్తిలే స
దాదర్శనవృద్ధిప్పెటాతే కాణవిడాయ్ తవెనకు కణ్ణా
లేకాణవేణుం॥ 30.

వ్యా.—కదాపునః. ఇతిల్ కుణ్ణాలేకాణమశవుం
పాతాదు. “పడిక్రిశ వాకనమిర్తనాపాదపంకయమే త
లైక్రిణియా” యొమ్మం “కోలమామెన్చెన్నిక్రికమల
మన్నకురైకల్” లెక్రికిఱపడియే, ఉక్రితిరువడికళాలే,
యెన్తలైయై యలంకరిక్రివేణుమెన్నితార్. (కదాపు

నః) తిరువడిగళిలుండాన పాప్తియైయుం, సాలభ్యత్తై
యుం, భోగ్యత్తైయైయుం, అనుసన్ధిత్తు, అత్తాల్ వద్ద త్వ
రైయాలుం, విశిష్టహేతువిల్లాద ఉపాయత్తైపరిగ్రహి
త్తవరాకైయాలుం, పిన్నైయెప్పోదు శేయవదేగిఱార్.
(శంఖరథాంగేత్యాది) సర్వేశ్వరనుడైయ విశ్వరూప
కమా, యెత్తలై కాభరణమాన శంఖచక్రాదిలక్షణం
గళాలే, లిఖితమాయుశ్శత్తై. అవనుకైగ్రశ్వర్య సూచక
ముమా యాకర్న కముమానతిరువడికళోత్తై సంబన్ధత్తై
యివర్ తలైకుగ శేషత్వలక్షణముమా. యాభరణముమా
యితే యిరుప్పదు. “పాదవిలచ్చనైవైత్తై” నెన్నకుగ
వదితే. (త్రివిక్రమ) గుణాగుణనిరూపణంపణ్ణాతే, తిరువడి
కళిల్ వైలక్షణ్యముంపారాతే, యెల్లార్ తలైయిలుం
వైకుగమావనలైయో. (త్వచ్ఛరణాంబుజద్వయం) ఇప్ప
డిప్రాప్తనుమాయ్, సులభనుమాన ఉన్నుడైయ, నిర
తిశయ భోగ్యమానతిరువడిగళీ. (మదియ్యమూథానం)
నరకహేతువాన పదార్థంగళిక్ కాల్ కాణ ప్రాధిత్తు
ప్పొంతవెక్ తలైయెన్నుదల్. ఇదుకుగప్రాప్త నాయ్
ప్పొంతవెక్ తలైయెన్నుదల్. పతివ్రతైకుగ మంగళసూ
త్రం పోలేయితే, శేషభూతనుకుగ తిరువడిగళి. మే
మూర్ధ్ని భాతియెష్టుతక్తలైయిలే నీర్ మైకుగడలాగ స్వ
సంబంధ మత్తలైకెగ్గిరమాగ చొన్నార్ ఇంకుత
త్సంబంధమే. యిత్తలైకుగ ఏర్రిమెక్కిఱార్. స్మశే
షత్వసిద్ధికాక॥ ౩౧.

శ్లో॥ విరాజమా నోజ్వలపీతవాససం
 స్థితాతసీసూనసమామలచ్ఛవిమ్ ।
 నిమగ్ననాభింతనుమధ్యమున్నతం
 విశాలవక్షస్థలశోభిలక్షణమ్॥ 3౨.

వ్యా.—విరాజమాన. ఇంద్రశ్లోకం ముదలాక, భవంతమెకాకిట శ్లోక తత్తవం, పర్వత్రమత్తా లే అవయవా భరణాయథ మహిషీ పరిజనపరిచ్ఛదజ్ఞభోష్టే ఛేద్యుః ప్రియతమైకై యనుభవిత్తు, అనుభవజనిత ప్రీతికారితమానకై జగర్యత్తా లే, ఉన్నైయకప్పిప్పడప్పితేన్దితార్. ఇత్తాల్ తమ్ముడైయ ప్రాప్యత్తైయరుళిచ్చెయ్కితార్. “వైకుంఠేతుపరేలోకే శ్రీయాసార్థం జగత్పతిః - ఆస్తే విష్ణురచిన్త్యా త్నాభక్తైర్భాగవతైస్సహ” ఎన్దిరే ప్రాప్యవస్తు విరుప్పదు (విరాజమాన) ఇతిల్, తిరువడికలై త్తలైయిలేవై కర వమైయు మోవెన్న, అవ్వళవుపోరాతెన్ఱు సామాన్యశోభైయై యనుభవికితార్. (విరాజమాన) తిరునిఱత్తుకుర పురభాగమానవత్తిగు. (ఉజ్వల) “మహారజతంవాసః” ఎకాగిట స్వరూపత్తాల్ వన్ద బేజ్వల్యం. “ఉడైయార్ న్దవాడై” యెన్ఱు తిరువరైయిలేపూత్తా ప్పోలే యిరుకిరటవత్తిగు. (పీతవాససం) “పీతకవాడైయుడైయా” నెన్ఱు అత్తికేయన్దికేర విశ్వర్యసూచకముమాయిరుత్తై. (స్థితాతసీ) అలరుకిటపోతే శెవ్వియై యుడైత్తా నకాయామ్బుప్పోలే యిరుక్తై; “అతసీ

శ్లో॥ చకాసతంజ్యాకిణకరగైశ్శుభై
 శృతుర్భిరాజానువిశమ్భిభిర్భుజైః॥
 ప్రియావతంసోత్పలకర్ణభూషణ
 శ్లఘాలకాబన్ధవిమర్దశంసిభిః॥ 33.

పుష్పసం కాశమ్” “కాయాంపూమలర్ ప్పిఱంకలన్న
 మాలై”యెఱ్ఱు అభియుక్తరాఘంకాల్ ప్పడుగిఱ నిలమితే.
 (నిమగ్ననాభిమ్) “ఆవర్తఇవగంగాయాః” పీఠిఱపడియే
 సౌందర్య వెళ్లం శుక్రితాపీలే యిరుక్కిఱ తిరునాభియై
 యుడైయవళ. “నన్దకమతలైకుగనన్దు ముఱిగియవుంది”
 యెన్నక్కడవతితే. (తనుమధ్యం) “శిశీలిడైయుంవడివుం”
 “కుడి శేరిడైయు” మెన్నక్కడవదితే. (ఉన్నతం) ఇవ్వ
 డివాలు, ముడైయాలుం, అఱికాలుం, సర్వాధికనాయరు
 క్కిఱవిరుప్పు త్తోశ్రిత్తిమ్బడియిరుక్తై. (విశాలేత్యాది)
 విస్తృతమాన తిరుమార్పిలే విశక్థానిర్పదాన శ్రీవత్సవి
 హ్నత్తైయుడైయవునై॥ 33.

వ్యా.—చకాసతమ్. తిరుత్తోళ్ గళిత్ శౌర్యవీ
 ర్యాదికలైయు, ముఱికైయుమనుభవిక్కిఱ తార్. (జ్యాకిణక
 రగైః) “తఱ్ఱుర్బురున్ద శార్ జ్ఞనాణ్ తోయన్దవామ
 టైగ” యెకాకిఱపడియే శ్రీశార్జ్ఞత్తిల్ నాణిత్తఱ్ఱుమ్బలే
 అలంకృతమానతోళ్ కళ్; నాణిత్తఱ్ఱుం పెల్లావశ్రితిరుగ
 ముండాకైయాలే సవ్యసాచియెకై. ఆశ్రితవిరోధిగలై
 యఱియచ్చెయ్ద తఱ్ఱుమై యుడైత్తానతోళ్ కళ్. వీర
 త్తఱ్ఱుమ్బు వీరభుజ్జఘకుగ లక్ష్మరమితే (శుభైః) “శుభే

నమనసాద్యాత” మెన్నమాప్సేలే ఆశ్రితసమృద్ధియే ప్ర
యోజనమాగ వెటుంపుఱత్తిలే పుపకరిమగం తోల్గ్ గలె
న్నదల్. ఆశ్రితరుగ పాప్యమాన తోల్గ్ గలెన్నదల్
(చతుర్థిః) కల్పకతరుపణైత్తాప్సేలే ఆశ్రితరక్షణమే విలై
నిరాగ ప్పణైత్తపడి. (అజానువిశంబిభిః) అజానుబాహు
వాయిటుక్తైయితే పురుషోత్తమలక్షణం. (ప్రియావతంసే
త్యాది) తిరుత్తోల్గ్ కళుమగ ఆశ్రితరక్షణమేయాత్రైయా
యిరుక్కెఱపడిశొల్లిశీల్ కీర్త్ ; అదువేపచ్చైయాగ ప్పి
రాట్టియై యణైక్కుప్పడి చ్చొల్లుగిఱదుమేల్. పిరాట్టితిరు
చ్చెవ్వి మలరానపుత్పలమెన్న, కర్ణభూషణమెన్న, స్ప
ర్శత్తా లే తతాగలత్తిలే కించితాకుంచితమాన తిరుమగ్గ
ల్ కశీణయెన్న యివైశీనీనుడైయ సమృద్ధతై కోగ్ ట్
శొల్లుమవైయామ్, అవైశీగ్రలేవిశక్లానిష్టుశ్శవనై. “సీత
యాశోభితంపురా” ఎన్నిఱపడియే, వీరభుజత్తైయితే వీరప
త్నియణైవదు. అల్లాతపోదు, సజాతియై యానస్త్రీయై
యణైత్తవోపాదియితే. ప్రణయచిహ్నంగళుం, రక్షణచి
హ్నంగళుమితే తిరుత్తోల్గ్ గళుమగ మాజ్జల్యం. (చకా
సతం) ఇప్పడిప్పట్ట తోల్గ్ గళితే నారాయణప్రణయియాన
వనుమగ ఔజ్వల్యహేతుకగల్గ్ ॥ ౩౩.

వ్యా.—ఉదగ్రేతి. తిరుత్తోల్గ్ కళుమగ నంతరమా
న తిరుకగ్గ యైయమ్ తదనంతరమానతిరుముకత్తిలే సా
మాన్యశోభైయైయుం అనుభవిక్కిఱాన్. ఓక్కిత్తశైన్దిరు

శ్లో॥ ఉదగ్రపీనాంసవిశమ్భికుణ్డలా

లకావళీబద్ధరకమ్బుకన్ధరమ్।

ముఖశ్రియాన్యకృతపూర్ణనిర్మలా

మృతాంశుబిమ్బామ్బురుహాజ్వలశ్రియమ్॥ ౩౪

ద్దుళ్ళ అంసత్తిలేవరత్తాక్షన్ద మకరకుణ్డలజ్జ శేన్న అవ్వశ
వువరత్తాక్షన్ద తిరుక్కుళలెన్న, ఇవశ్రిలే సుందరమా
య్, వడివుతా రేఖాత్రయాజ్జితమాయిరుద్దుళ్ళ తిరుక్కు
ళుత్తైయుడైయవనై. (బద్ధరం) సుందరం. “రేఖాత్రయా
జ్జితాగ్రీవాకమ్బుగ్రీవేతికథ్యతే” “మిన్నుమణిమకరకుణ్డ
లజ్జళీవీశ” ఎన్దుం “మకరంశేర్ కుణ్డాయిరుపాడిలజ్జి
యాడ” వెన్దుం శొల్లుకిఱపడియే, తిరుక్కుళుత్తుక్కు పుర
భాగమాన ఒళియైయుడైత్తాయ్, ఇరణ్డాదిత్యర్కల్ ఆభ
రణవేషత్తాలే యలజ్జరికిఱాప్పీలేయిరుక్కై. “కొల్
గిన్దకోళిరుక్కై” యిత్త్యాదిప్పడియేతిరుక్కుళలా లే అలంకృ
తమాయిరుక్కిఱపడి. (ముఖశ్రియేత్త్యాది) అత్తిరుక్కుళ
లిలళుకు తిరుముగత్తైలేమూట్ట, అన్దవళికైయనుభవిక్కి
ఱార్. తన్నుడైయ జ్యోతిస్సాలే పూర్ణచంద్రనుడైయ
ఓళియైయుం, అప్పీతలన్ద తామరైప్పువిలళికైయుం,
తోర్ప్పిక్కుం తిరుముగత్తైయుడైయవునై. (ముఖశ్రి
యా-) ముఖకాంత్యా. (న్యకృత) అవశా సంపూర్ణకలై
కళౌలుం పూర్ణమానపార్ణమావాన్యైయిల్ చంద్రమం
డలమాయ్, మలుకళుత్తినవళవిలేయాయ్త్తు, సదృశమా

శ్లో॥ ప్రబుద్ధముద్ధామ్బుజచారులోచనం

సవిభ్రమభూలతముజ్వలాధరమ్ ।

శుచిస్త్రితంకోమలగంధమున్నసం

లలాటపర్యన్తవిలమ్బితాలకమ్॥ ౩౫.

యిరుప్పతు. “ ఎన్నెనైయేలుమ్ యెకామకకాముకం నేరొ
వ్వా ” యెన్ఱు తన్నైత్తాఱ్ఱువిట్టవిడత్తిలే యాయ్తొవ్వా
తోఱ్ఱివదు. తేజస్సైయన్ఱియే, సాకుమార్యత్తుకుం, “ వి
కాసిశారదామ్భోజ మవశ్యాంజలోక్షితమ్ ” శెవ్వికుం
పరిమళత్తుకుం తామరైప్పువుం సదృశమన్ఱు. “ తంపరి
భూయస్థితం ” ఎన్నకూడవతితో॥ ౩౪.

వ్యా.—ప్రబుద్ధేతి. “ కోళిఱ్ఱత్తామరై ” యెన్ఱి
ఱపడియే, తిరుముకత్తి లవయవసాన్దర్యత్తినుడైయ శేఱ్ఱి
యై యనుభవిక్కిఱార్. (ప్రబుద్ధ) ఆశ్రితసంక్లేషత్తాలే
వికసితమాయరుకై. (ముగ్ధ) “ కిణ్డిణివాయ్చ్చెయ్త తా
మరైప్పుప్పోలే అంగణరణ్ణుజొండు ” ఎన్ఱిఱపడియే ఆ
లరత్తుడగ్గినవళవా యిరుకుం మెన్నుతల్. “ పేతుఱుము
కణ్ణాయ్తె ” న్నువ్వుడియే ఆశ్రితరోఱ్ఱై కలవియాల్ వన్ద
ఆనన్దాతిశయత్తిల్ వికృతియైచ్చొల్లుతల్. (అంబుజచా
రులోచనం) ఇప్పడిప్పట్ట తామరైదృష్టాన్తమాకప్పీరామై
యాలే, దార్ ప్టాన్తికం తన్నైయేశొల్లుగిఱదు. “ తత్ పు
ణ్డరీకనయనం విష్ణోర్ద్ర్యాయ్మహంముఖం ” ఆశ్రితరాజై
ప్పడుమతితో. (సవిభ్రమభూలతం) “ చన్నియశీర్ మతనకా

౭౫ శ్రీయాశవదార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

కరుష్పచ్చిలైకొల్” ఎన్నిటపడియో, ఆకర్షకముమాయో, ఆ శ్రేతర్ పక్కల్ ఆదరమెల్లాంతో శ్రీమమ్మడి నెటి త్తిరుక్కుం పురువత్తైయుడైయవునై. “ తకైచ్చార్ క్కమతువేపోల్” ఎన్ఱు దృష్టాన్తిక్కుమ్మడియితే. (ఉజ్వలాదరం) “ వాలియతోర్ కనికొల్” ఎన్ఱుం “ కోలన్తిరళే పవళ కొం ట్రున్ఱున్ఱొల్” ఎన్ఱుం “ నీల నేడుముకిల్ పోల్ తిరు మేనియమ్మాకొంఱైవా” యెన్ఱుం శోల్లుగిటపడియో, మి క్కవళికైయుడైయ తిరువధరత్తైయుడైయఉనై. (శు చిన్ఱితం) “ పవళచ్చెన్ఱువర్ వాయనిడై కొం మళవల్లిము లైప్పోల్ శిలపల్లిలక” ఎన్ఱుం “ ఎన్నావియిడుమణిముత్త ఛొలై” న్ఱుం శోల్లుకిఱ తిరుముఱువలైయుడైయవునై. (కోమలగన్ఱం) అనుభవిప్పార్ కార్కర్షకముమాయో, సుకుమారమాన గన్ఱస్థలత్తైయుడైయవునై. (ఉన్నసం) “ మాట్టయర్ కర్ పకత్తిక వల్లియొక్కొన్ఱొ” వెకకిఱ పడియో, నాసాలత్తైయైయుడైయవునై. (లలాటపర్యస్త విళమ్పితాలకం) “ మున్నైముకత్తణియార్ మొయ్కు ట్రల్ కళై” న్ఱుం “ శురున్ఱిరుండకుట్రల్ తాఱ్ఱన్ఱముక” మె న్ఱుం శోల్లుకిఱపడియో, తిరు నెనీలియ నెలైయిలే అలైయె రికిఱ తిరుక్కుట్రలైయుడైయవునై. పిన్ఱు, అంసవిళమ్పి యాయో, మున్ఱు లలాటపర్యస్తమా యిరుక్కిఱపడి|| ౩౫.

వ్యా.—స్ఫురదితి. ఆభరణాయుధాదికళుడైయ శ్రీనీలియళికై యనుభవిక్కిఱాన్. (స్ఫురతిగ రీట) ఉభ

శ్లో॥ స్ఫురతి రీటాజ్జదహరకణికా
మణిన్ద్రకాఞ్చీగుణనూపురాదిభిః।
రథాజ్జశక్తాసిగదాధనుర్వరై
ర్లసత్తులస్యావనమాలయోజ్వలమ్॥ ౩౬॥

యవిభూతినాథత్వమాకిణి వైశ్వర్యత్తుక నురూపమాయ్,
తిరుముడియిలే విశక్తానిష్ఠ తిరువభిషేకం. “కదిరాయర
మిరవికల నైటిత్తాలాన్త నీణ్ ముడి” యితే. (అంగద)
సర్వాశ్రయమాన తిరున్తోల్ వే గలైప్పరీదివిశక్తానిష్ఠశ్శతిరు
న్తోల్ వలైగలై. (హరి) “పొన్నికామామణియారమణియా
కత్తిలగుమాలె” స్తుం “పెరియవరై మార్ పిల్ పేరారం
పూణ్డె” స్తుం శోల్లుకిటపడియేవిశక్తానిష్ఠతిరువారం. (కంతి
కా) తిరుక్కల్లుత్తిలేవిశక్తానిష్ఠ ముత్తుత్తిరుక్కట్టువడం.
(మణింద్ర) అవకాతనకుం సదాస్పృహణియ్యమాన శ్రీ
కాస్తుభం. (కాఞ్చీగుణ) తిరువరైయిలే విశక్తానిష్ఠ అరై
నూల్ పట్టికై. (నూపుర) తిరువడిగలైప్పరీదివిశక్తానిష్ఠ
తిరుచ్చిలమ్బుం. అదిశబ్దత్తాలే, “పలపలవేయాభరణమె”
స్తుం “అపరిమిత దివ్యభూషణ” ఎన్ఱుం శోల్లుకిటపడియే,
అసంఖ్యాతమెకాకై. (రథాజ్జ) ఇన్ద వాభరణజ్జుళోడువి
కల్పికలాలమ్బడి శోభావహమాన దివ్యాయుధంగళికా
శేరీదీయై యనుభవికిరీఠార్. (లసత్తులస్యావనమాల
యోజ్వలం) సర్వైశ్వర్యసూచకమాయ్, తిరువడిగళళ
వుంతాళ్న్ద, “అల్లిత్తుమ్దాయలజ్జు” లెన్దిట వనమాలై

౮౦ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో చకర్థయస్యాభవనంభుజాన్తరం
తవప్రియంధామయదీయజన్మభూః।
జగత్సమస్తంయదపాజ్జసంశ్రయం
యదర్థమమౌభిరమన్యబస్థిచ॥ ౩౭॥

యా లే విశజ్ఞానిస్త్వమనై. ఆభరణాయుధజ్ఞాతే తనై
ప్రసీద్ధివిశజ్ఞుకైయుంతైశ్చిత్రలేతాకవిశజ్ఞుకైయుమాయ్
చొట్టుగిటపడి. “సగ్వస్తాభరణైర్యుక్తం స్వానుజామై
రనూపమైః-చిన్తయైస్వప్రకాశైశ్చఅన్యోన్యరుచిరంజకైః”

వ్యా.—చకర్థేతి. మేల్ శ్లోకద్వయత్తా లే పిరాట్టి
యోజ్ఞైశ్చేంద్రియైనుభవిక్రితార్. ఇతిల్, ముతల్ శ్లో
కత్తా లే పిరాట్టియుక్తైయమేకమైయైయుం, యివల్ పక్క
లీశ్వరనుష్ఠణాన వ్యామోహత్తైయు మరుళిచ్చైయ్ కితార్.
(తవభుజాంతరంయస్యభవనంచకర్థ) “సర్వయజ్ఞమయం
వపుః” ఎన్నిటతిరుమార్ పై పిరాట్టిక్కుకోయిల్ కట్టణమాగ
ప్పణ్ణియరుళిత్తు. (యస్య)ఎన్నిటను, ఇదిలుణ్ణాన ప్రమాణప్ర
సిద్ధియా లే, “సర్వయజ్ఞమయంవపురధ్యాస్తే” “పశ్యతాం
సర్వదేవానాంయయావక్షస్థలంహరేః” “నికవలమార్ పి
నిల్ వాత్తక్కిన్ఱమంగైయుం” “తికత్తక్కిన్ఱ తిరుమార్ పిల్
త్తిరుమంగై. తన్నొడుంతిగత్తక్కిన్ఱతిరుమాలార్” “ఎకతి
రుమగల్వేశేర్ మార్ పక” “మైయకణ్ణాళే మలర్ మేలు
త్తైవాళుత్తైమార్ పినక” “అలర్ మేల్ మంగైయురైమా
ర్పా” “మార్ వత్తుమాలై” “శెయ్యాళే తిరుమార్ పినిల్

శ్లో॥ స్వవైశ్వరూప్యేణసదానుభూతయా
 పృథ్వార్యవద్విస్తయమాదధానయా ।
 గుణేనరూపేణవిలాసచేష్టితై
 స్సదాతవైవోచితయాతవశ్రియా॥ ౩౮.

శేర్ తిరుమాల్ ” (ప్రియంధావయదీయ్యజన్మభూః)యావ
 లోరుత్తియవతరి త్తతిరుప్పార్ కకడల్, “అయర్ వటుమ
 మరర్ కళతిపతి” యానదేవర్పు, ఇనితవరుమిడమాయ్ శీత్తు.
 ‘శ్రీఃపూర్వముదదేః’ “దేవదానవయత్నేన ప్రసూతావృత
 మంధనే-నేదానీంత్యదృతేసీతేస్వర్గోపిమమరోచతే”. (జగ
 త్సమస్తంయదపాంగసంశ్రయం) “అస్మేశానాజగతః”
 “క్షుశ్వరీంసర్వభూతానాం” “త్వంమాతాసర్వలూకానాం”
 ఎన్నిఱపడియే, ఇప్పుభయవిభూతియుం ఇవలొరుత్తియుడై
 యమందకటాక్షుత్తైప్పశీది యుండాయిరుక్కిఱదు. (య
 దర్థమంబోధిరమంధి) “విణ్ణవరముతుణవముతిల్ వరుంపెణ్ణ
 ముతుండవెమ్మెరుమాన్” ఎన్నిఱపడియే యావలొరుత్తి
 యైప్పెటుకైక్కు కకడల్ కడైంతరుళిన్దు. (అబంధిచ)
 యావలొరుత్తియుడైయ పిరివాశీగ్రమైయాలే, కడలైయ
 డైత్తురుళిశీత్తు. “పషసేతుర్మయాబద్ధఃసాగరేసలిలార్ణవే-
 తవహేతోర్విశాలాక్షి నళస్సేతుస్సుదుష్కరః” ॥ ౩౯.

వ్యా.—స్వవైశ్వరూప్యేణ. ఇతిల్, పిరాట్టియిను
 డైయనిరతిశయభోగ్యుడైయైయుం, “ఉనకేర్ ధుంకోలమ
 లర్ ప్పావై” యెన్నిఱపడియే, అవనుకేర్ యాయిరుక్కిఱ

౯౨ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

విరుద్ధైర్వైష్ణవైర్మహానాభవిక్రీతాన్ . (స్వవైశ్వరూపేణ సదానుభూతయాపి) సర్వశక్తియానదేవర్, సర్వవిగ్రహాత్మాలుమ్, సర్వకాలముం సర్వప్రకారాత్మాలుం, అనుభవియానిష్ఠాలుం, పిరాట్టియుడై య భోగ్యతైయై పరిచ్ఛేదికగ్రహాపిగాదు. సాభరియైస్పృలే, అనేకవిగ్రహాత్మై పురిగ్రహిత్మాలుమ్ముడియాదు. “పర్యాయేణప్రసుప్తస్య” ఏకగిజపడియే, ప్రకారంగళనేకమానాలుం ముడియాదు. (అపూర్వవద్విస్తయమాదధానయా) నిత్యాపూర్వంపోలే ఆశ్చర్యవహమాయరుకుం. “సపకథాభవతిద్విధాభవతి” ఎష్టు నిత్యసూరిగళే త్తతఃతిత్తిల్ పుడువదెల్లాం, పిరాట్టియైకుగిటిత్తుతా పడు మెకై. “పండివరైకగండటివదెవూరిలె”ష్టుం. “అప్పుయైకగిప్పియైతెన్నారావముతమె” ష్టు అత్తవార్ గళుం “సదాపశ్యంతి” ఎష్టునిత్యసూరికళుం నిత్యాపూర్వతైయా లే, దేవర్ తిత్తిల్ పడువదెల్లాం, దేవర్ పడుంపడియాయితే పిరాట్టిభోగ్యతైయిరుప్పదు. ఉకప్పిప్పదెమ్ముగత్తా లేయెన్నిల్, (గుణేనరూపేణవిలాసచేష్టితైః) వడివళిగాలుం, శీలాదిగుణంగళాలుం, “సకృత్స్వదాకారవిలోకనాశయా” ఎన్గిజపడియేయుం “ఛూర్కిన్దకుణంగళైయైడైయా” యెకగిజగుణగ్గళైయై “ముకళెయ్కైనైవికుగ” మెకగిజవిడంగళిలుం అభియుక్త రాత్రింగల్ పుడుంపడి యిరుకుగ మవనితే. ఇప్పుడియివళుడైయ స్వరూపాదికళిలే అప్పున్దకితాక.

శ్లో॥ తయాసహసీనమనంతభోగిని

ప్రకృష్టవిజ్ఞానబలైకధామని।

భణామణివ్రాతమయూఖమణ్డల

ప్రకాశమామోదరదివ్యధామని॥ ౩౯.

అవకా, స్వరూపతా లేఅపరిచ్ఛిన్నకా, ఇవల్లే, భోగ్యతైయా లేఅపరిచ్ఛిన్నై. (సదాతవైవోచితయా) “తుల్యశీలవ యోవృత్తా” మెన్మ “మునకేరూర్కం కోలమల్ ప్పవై” యెన్మంశొల్లుగిటపడియే, దేవర్ తమకుక్క శ్రగుదియాయరు క్కిటవల్. (సదా) ఎన్మ పరవ్యూహవిభవరూపేణ ఉణ్డొన సర్వావస్థైకళిలు మెన్మిటదు. గుణేణరూపేణవిలాసచేష్టితై సదాతవైవోచితయా యెన్నవుమాం. (తవశ్రియా) “విష్ణోశీః” ఎన్మం, “ఉకతిరు” వెన్మం శొల్లుగిటపడియే, అ నన్యార్ హొయెన్నుతల్, దేవరుక్కున్నంపత్తాయరుకుమ వళెన్నుతల్ ॥ ౩౯.

వ్యా.—తయాసహ. ఇతిల్ పర్యజ్కవిద్యైయి ల్ శొల్లుగిటపడియే, తిరువనన్దాత్ వాకామడియిలే పిరా ట్టియోడే యెక్కున్దరుళియిరుక్కిట శేఢీబ్రియై యనుభవి క్కిటార్. (తయాసహసీనం) “శ్రియాసార్థంజగత్పతిరా స్తే” ఎన్మిటపడియే నిత్యవిభూతియిల్ మిథునమాయరుద్దితో అడిమైకొల్ వడు. అవతారత్తిలుం, “భవాంస్తుసహవైదే హ్య” ఎన్నక్కడవడితో. (అనంతభోగిని) శ్రియఃపతిత్వత్తా ల్ వన్ద పుత్కర్షత్తోపాది యితే, తిరువనన్దాత్ వా

౫౪ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ నివాసశయ్యాసనపాదుకాంశుకో

పథానవద్వారతపవారణాదిభిః ।

శరీరభేదైస్తవశేషతాజ్ఞతై

ర్యుభోచితంశేషభీర్యతేజనైః॥ ౪౦.

సూక్ష్మచేత్రీయమ్. “గర్భస్థాస్సరసస్సిద్ధాస్సకేన్నరమ
హహారగాః- నాన్తమ్గుణానాంగచ్ఛన్తితేనానన్తోయము
చ్యతే” ఎన్నిటపడియే, గుణానన్త్యజ్ఞాతే అనన్తనెన్న
కుడవదితే. ఈశ్వరకారక్షణత్తిలే అసంఖ్యాతగుణా.
ఇవకైంకర్యార్థమాక అసంఖ్యాతగుణా. (భోగిని) మేకా
మై, కుళిర్చి, నామీమివమీమి స్వభావమాగవుడైయ
తిరుమేనియిలే. భోగం-శరీరం. (ప్రకృప్తవిజ్ఞానబలైకధామ
ని) ఇరువరుమాయపరిమాటుంపోదు, అవర్కళుకుగ ప్పా
క్షాయిరుకుగంపడికగడియాన జ్ఞానశక్త్యాదిగళుక్తాశ్రయ
మాయిరుకుగమవకా. ఒరుత్తనెత్తవర్కళుకుగ కూశవేం
డాతే, తుకైత్తుప్పరిమాటలాంబడియానధారణసామర్థ్య
త్తుకుగఆశ్రయమాయిరుకుగమవకా. (ఫణామణిత్యాది)త
మ్ముడైయ ఫణామణిసమూహంగళినుడైయ రత్నైనుణ్డలం
గళాలే, ప్రకాశియానిష్ఠ మధ్యత్తైయుడైయ దివ్యాంతః
పురత్తైయుడైయవకా. “మణివిళకాగమే” కాకిటపడియే
దివ్యాంతఃపురత్తుకుగ మంగళధీపమాయితే యిరుప్పదు.

వ్యా.—నివాస. తిరువనంతాళ్ వానుడైయ వృ
త్తివిశేషజ్ఞతైయనుభవిక్కిఱార్. తమకగడిమయిలుణ్డాన

(౨) శ్రీయాశవస్తావస్తోత్ర వ్యాఖ్యానం. ౨౫

త్వయై యాలే, “ఉపమానమశేషాణాంసాధూనా” మే
 స్త్వం న్యాయత్తినాలే, అడిమైయిల్ రుచియుడై యారే-
 గా ముదాహరణభూతమాయితే, తిరువనన్తాళ్ వానుడై
 య వృత్తివిశేషజ్ఞులిరుప్పతు. ఇవైత్తినుడై య శేషత్వకా-
 ప్తైయై యరుళిచ్చెయ్ కిటార్. (నివాస) ఎఱ్ఱున్దరుళి-
 యిరుక్కి-ఱ తిరుమాళికై యామ్. (శయ్యా) కణ్ణుళర్
 న్దరుళుకై కుక్-ప్పడుకై యామ్. (ఆసన) “ఇరున్దా-
 ల్ శిన్దాసనమాం”. (పాదుక) “నిన్జాల్ మరవడియాం”.
 (అంశుక) పుంస్తావహమాన తిరుప్పరియట్టమామ్.
 (ఉపధాన) “పున్ కుమడై యాం”. (వద్దాతపవారణాదిభిః)
 “శెన్జాల్ కుడై యా” మెన్దిటపడియే, వర్షస్త్రకుగమా-
 తపత్తకుగంశత్రమాం. అదిశబ్దత్తాలే, అడిమైయి లభినివే-
 శానురూపమాక శరీరస్తుకుగత్తుకై యిల్లై. “సపకథాభ-
 వతి” ఎన్ఱుతోడక్కి, “సహస్రథాభవతి” ఎన్నకగడవతి-
 తే. (శరీరభేదః) వై జగర్మభేదమే శరీరభేదస్తుకుగ హే-
 తు. (తవశేషతాజ్ఞతైః) దేవరుడై యవిగ్రహజ్ఞభే రక్షణ-
 హేతువాయిరుక్కి-ఱాప్పాలే ఇవనుడై యవిగ్రహజ్ఞభే శే-
 షత్వత్తైయడై నిరుకుగ మెక్కై. (యథోచితం) “యదాయ-
 దాహికాసల్యా” ఎన్దిటపడియే, తతాగ లోచితమాయిరు-
 కై. (జనైః శేషఇతీర్యతే) శిరియాన్ పెరియారె-
 న్నాదే సర్వరాటుం శేషసెన్ఱుళొల్లప్పమకై. శేషత్వం
 తా నొరుండివుకొన్దాప్పాలేయిరుకై. (జనైః) “పెరు

శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ దాసస్సఖావాహనమాసనంధ్వజో
యస్తేవితానంవ్యజనంత్రయీమయః॥
ఉపస్థితస్తేనపురోగరుత్తతా
త్వదస్మిసమృద్ధకిణాజుశోభినా॥ ౪౦.

పక్కఁ టుళ్ళ వరె” నిజపడియే, నిత్యసిద్ధరైచ్చొల్లవుమాం.
“పరగతాతిశయాధా నేచ్చ యోపాదేయత్వమేయస్య
స్వరూపంసశేషః” “పరశ్శేషి” యెన్నిట శేషత్వత్కొపడియే,
“పారతంత్య్రంపరేపుంసీ” త్యాది॥ ౪౦.

వ్యా.—దాసస్సఖేతి. ఇదిల్ వాహనధ్వజాది స
మస్తా ట్టగళుముడైయనా, యీశ్వరనుకుగ మోంపటం
నాళే సదావిరుమ్బుంపడి అభిమతరాయరుకీట పెం
యతరువడియోపైచ్చేత్రీమైయనుభవికిట తార్.(దాసః)
శిష్టుడైయవ్యాపారంగళడంగ, ఈశ్వరనుకుగ అతిశయ
తేప్పేళేకుగమవైయాయరుకైగ. (సఖా) జగద్వ్యాపా
రంగళి వీశ్వరకాతమోడే ఉశావవేణ్ణువ్బడియాన పె
సమైయైయడైయవక. (వాహనం) ఆశ్రితరుడైయ వాప
మగళళిలే ఈశ్వరనైకొగండువన్దు శేర్కుగమవనా యి
రుకైగ. (అసనం) ఒరుకార్యమిగ్గాదపోడు, సింహాసనస్థ
వాయురుదైలాలోపాతి తకమేకమైకుగ సదృశమెన్నుంబడి
సింహాసనమాయరుకైగ. (ధ్వజమ్) ఈశ్వరకాకిట్టువడి
గుగ మున్నే, ఎట్టువర్దుకొనిష్టానెన్డు, ఆశ్రితర్కుగ ప్రీతి
మోతువాన కొడియనవక. అననుడైయరక్షకత్వప్రసిద్ధి

కి:- హేతువానవనెన్నపుమాం. “పాణమలైయిమ్మి
 వైక్చార్ ముగిల్ పోలే” స్తుం “పుల్లూరుమ్ కొడియా నే”
 యెన్ఱుముండాన ప్రసిద్ధియైచ్చొల్లుగిటదు. (వితానం) “విని
 తైవిరువకాచిటగె” స్తుం “మేలాప్పికీక్రవరువానె” క
 గిటపడియే, ఆతపనివారణమాయరుకైక. “గరుడంచకన
 రోచ్చైర న్దగ్ధానగతింద్విజ-కృతచ్చాయంహరేర్ మూర్ధ్వి
 పత్రాభ్యాంపక్షిపుంగవం” ఇతిపరాశరః. (వ్యజనం) తన్నె
 మేల్ కొంఱుపోమ్మోదు, చామరక్కల్ పోలే తిరుచ్చిటగా
 లే ఆశ్వాసకరనాయరుకైక. (త్రయీమయః) “త్రివక్త్ర
 హిరో” “గాయత్రంచతుః” ఏన్దిటపడియే, వేదక్కలైయవయ
 వక్త్రళాగవుడైయనాయరుకై. “అవయవార్థేమయత్”.
 ఈశ్వరక వేదప్రతిపాద్యక. ఇవకవేదశరీరక. (తేనగరు
 త్తతాపురః-ఉపస్థితం) సర్వేశ్వరకతన్నెప్రకాశిప్పిక్కుం
 నిలైక్కణ్ణాడిపోలేయుం, మోమ్బుళమ్మోలేయుం, తిరు
 ముకాపే సర్వదాసన్నిహితనాయుళ్లవక. (త్వదంఘ్రిస
 చ్చుర్దక్షిణాఙ్గశోభినా) తన్నెమేల్ కొండాల్, తిరువడి
 గళాల్ నెరుకిన తక్కుమ్బు, తనకుభోగవిహ్నమానై
 యాలే, అత్తాలేవిశక్తానిరుకమవక. ఈశ్వరనుకు శ్రీ
 కాస్తుభమ్ లక్షణమానాప్పోలే, యివనుకుం అచడా
 స్యచిహ్నమాయరుకిటపడి॥ ౪౭॥

వ్యా — త్వదియ్య. ఉభయవిభూతి విషయమాన
 తన్నుడైయ సర్వభరతైయుం, యివకపక్క లిలేవైత్తు,

శ్లో॥ త్వదీయభుక్తోఽస్మి తశేషభోజినా

త్వయానిసృష్టాత్మభరేణయద్యథా।

ప్రియేణ సేనాపతినానివేదితం

తథానుజానంతముదారపీక్షణైః॥ ౪౨॥

ఈశ్వరనిష్ఠ వక్త్రకాఽయిరుక్తిః శ్రీసేనాపతియాత్మవా
నుడైయ దాస్యసామాజ్యత్వై యనుభవక్రితార్. (త్వ
దీయత్యాది) దేవరముదుశేయదు, కై వాక్లీనప్రసాదత్తా లే
ధరికుమవరాయరుక్తై. త్వదీయవేదాగైయాలే, వకు
త్తస్వామియుడైయశేషమేభోజ్యమేగిజమ. “యదుచ్చి
ష్టమభోజ్యం” ఎగిజపడియే, అల్లాదారుడైయ ఉచ్చిష్ట
మభోజ్యమేగై. భుక్తోఽస్మి తమేగైయాలే, “కలత్తదు
ష్టు” ఎన్దిజపడియే, అముతుశేయతు కై వాక్లీనపిన్బురీణ్ణ
యలేభోజ్యమ్; ముగపు పాత్రశేషమభోజ్య మెన్ది
జదు. (శేషభోజినా) తనకు ధారకమాయరుకుమ
శవన్తియే, “రసాభుక్తస్యజింహ్వీయా” మేగిజపడి
యే, ఈశ్వరనుకు భోగ్యనూవదు, మాత్ వారముదు
శేయతాలేగై. (త్వయానిసృష్టాత్మభరేణ) నమ్మిలుం
పెరియక, సమర్థనెన్టు, దేవరాలే తకపకలిలేవైక
ప్పట్ట వుభయవిభూతిరూపమాన భరత్తైయుడైయవనాలే.
(ప్రియేణ) సర్వాభినుతనానవనాలే. (సేనాపతినా) సర్వ
సేనానిర్వాహకనాలే. “అశైవిలవరీతతలైవ తలైవా”
విన్నకడవతిరే. (యద్యథాన్యవేది) యాతారుకార్యం

శ్లో॥ హతాఖిలక్షేపమైస్స్వభావత
 సుదానుకూలైకరసైస్తవోచితైః॥
 గృహీతతత్త్వరిచారసాధనై
 ర్నిషేష్యమాణంసదివైర్యసోచితమ్॥ ౪౩.

యాచోరుపడి విణ్ణప్పం శేయ్యప్పట్టదు, అదిలుభీ మానంపు
 ఉమానన్ద్యో పార్ పుదితై; శేయ్యంప్రకారజ్జళుం అనుసం
 నిప్పదితై. ఈశ్వరనివను క్రియైపిక శేల్లును త్తనై. (ఉదార
 దిక్షదైర్తధానుజానన్తం) “అవలోకనదానేన భూయో
 మాంపాలయ ఎన్ఱుం “ఉయిర్ కెల్లాం తాయాయళి
 క్కిన్ఱ తన్ఱామరైకగ్గిన్ఱ” నెన్ఱుమ్, శోల్లుగిఱపడియే, అన
 వధికవయా సాహాధానురాగగర్భమాన యిక్కటాక్షంగ
 తాలే యామీద్రీప్పడి శేయవ తెన్ఱు నినైప్పిడువదు॥ ౪౨.

వ్యా.—హతాఖిలేత్యాది. “సదాపశ్యంతిసూ
 రయః” ఇత్యాదికళిల్ శోల్లుగిఱ నిత్యసూరిగళుడైయ
 దావైకసమృద్ధియై యనుభవిక్కితార్. “అడియార్
 గళి కుఱ్ఱాంగలైయుడకకూడువ తెన్ఱుకొలో” వెన్ఱేఇవరు
 డైయ పార్థినైయిరుప్పదు. (హతాఖిలక్షేపమలైః) “అవి
 ద్యాన్ఱితాభినివేశ రాగద్వేషపఞ్చక్షేశాః” ఎన్ఱిఱవైక్షేశ
 కళి; అవైగళుడైయ పార్థిగభావతైయుడైయవర్ గళెకా
 గై. ఇతాల్ బద్ధవ్యావృత్తియైచ్చొల్లుగిఱదు. మలమెన్ఱుప్ర
 ప్తియాయ్, తత్సంసర్గానర్హతైయాలవన్ద పార్థిగభావ
 తైయుడైయవర్ గళెకాగై. ఇతాల్, ప్రబుద్ధస్వభావయు

శ్లో॥ అపూర్వ నానారసభావస్ఫుర

ప్రబుద్ధయాముగ్ధవికగ్ధలీలయా ।

క్షణాణువత్ క్షిప్తపరాదికాలయా

ప్రహర్షయస్తమ్మహిషీంసుహాభుజమ్॥ ౪౪.

క్తరానము క్తవ్యావృత్తియొచ్చిట్లుగిడు. (స్వభావతస్స
దానుమాత్రైకరసైః) సత్ప్రాప్రయు క్తమాన దేవర్ తిగువ
డిగళిల్ కైజుర్యత్తైయే భోగ్యమాగవుడైయరాయిరుక్తై.
ఇత్తాలు మొరునాల్ తుడగ్గి అడిమై శైయ్యత్తుడగ్గిన ముక్త
వ్యావృత్తియొచ్చిట్లుగిడు. (తవోచితైః) స్వరూపరూప
గుణంగళాలే దేవర్ కే సదృశలక్షణరానవర్ గల్. (గృ
హీతేత్యాది) కైజుర్యోచితపరికరంగైఅదరాతిశయత్తా
లే విడమాట్టామైయాలే, “శూట్టనకమాలైగల్ తూయ
నవేన్ది” యోగిజపడియే, ధరిత్తుకోగండితుకైయాలే,
దేవర్ కే సదృశరానవర్ గళాలే సేవికకప్పడానిష్టశ్శ
వునై. (సచివైః) వాత్సల్యత్తాలే యవకముత్రైయశ్శయ
ప్పటిమాటనినైత్తాలు, మవనై ముత్రైయుణర్తి అడిమై శై
య్యమవర్ గల్ నీతివానవరితే. ఆశ్రితరక్షణత్తిలే దేవ
రైప్రేరికుమవర్ గళితే. (యథోచితం) స్వరూపాసు
రూపమాగవెన్నదల్. అవసరోచితమాగవెన్నదల్ ॥ ౪౩.

వ్యా.—అపూర్వేతి. “భవాంస్తుసహవై దేవక్య
గిరిసానుషురంస్యతే” ఎన్నిజపడియే, పిరాట్టియై నానారస
క్షణాలే యుకప్పికుగప్పడియై అనుభవికక వేణుమెన్దితా
ర్. (అపూర్వ) ప్రతిక్షణముంమున్ను కణ్ణిరియాతతుపోలే

యిరుక్తైః. (నానారసభావనిర్భర) బహుముఖమానరస
 త్తాలుం, భావత్తాలుం నెరుక్తువృడి. (ప్రబుద్ధయా) సమ్బు
 ద్ధయా. రసమావతు-చేతనర్, యాతొత్తైయను సస్థితాల్,
 “యేనమాద్యతి” ఎన్నిటపడియే మదియానిర్పర్ అతితే
 రసం. అతుక్కడిభావమ్ - మానసవికాసమ్. (ముగ్ధవి
 శ్శలీలయా) అవోద్వైకళుక్కనుగుణమాయ్, ముగ్ధమా
 యుం, విదగ్ధమాయుశ్శలీలై యాలే. (క్షణాణువత్త్రిప్తపరా
 వికాలయా) ఒరుక్షణత్తి లేక దేశమోబ్బలే పోకప్పట్టపర
 కాలం. పరార్థకాలం. ఇవశీణ్ణి యుడైన్ణాయిరుక్కుమది
 నాలే. పరకాలమాకిడు - బ్రహ్మీయుస్సు; పరార్థకాల
 మావతు - అతిల్ శెంపాతి. (మహిషీంప్రహర్షయంతం)
 “యస్త్యయాసహసస్త్వర్గో నిరయోయ స్త్యయావినా-
 త్వద్వియోగేనమే రామత్యక్తవ్యమిహజీవితం” “సర్వ
 ధాతేనహీనాయా రామేణవిదితాన్మనా” “తీక్ష్ణంవిషమి
 వాస్వద్యందుర్లభంమమజీవితం” “అకలకిల్లేనిత్రైయు” మెన్ని
 టపడియే వృతిరేకత్తిలాశీమమాట్టాతపిరాట్టియై మికవుము
 కప్పియానిష్టుశ్శవనై. ప్రహర్షయంతం ఎకాకై యాలే, ఇ
 వ్వుకప్పిడైవిడాదే శెల్లుమెకాకై. (మహాభుజం) కీక్ర
 చొన్న లీలారసత్తాలే ఉకప్పిక్కుమవళోపాతి యన్టు
 అణిమానత్తడవరై త్తోళాలే అణైత్తుకప్పిక్కు” మెన్టుం
 స్వరూప గుణజ్జళిల్ కాట్టిల్ యినితాయితే రూపగుణ
 మిరుప్పుతు॥ ౪౪.

౯౨ శ్రీయాశవదార్ ప్రోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ అచిన్త్యసివ్యాద్భుతః త్వయాకావ్వన
స్వభావలావణ్యమయామృతోదధిమ్ ।
శ్రియశ్శ్రియంభ క్తజనై కణీవితం
సమర్థనూపత్సఖమగ్ధికల్పకమ్॥ ౪౫.

వ్యా.—అచింత్యేతి, ఇష్పడి పిరాట్టియైయుకప్పి
కి-ఁ రసభావజ్ఞులుకు- ఆశ్రయమానవడివైయుం, గుణ
జ్ఞులైయు మనుసద్ధికిఁ-ఁతార్. (అచిన్త్య) విగ్రహగుణజ్ఞు
నైయు అవాఙ్మానసగోచరత్వత్తైచ్చొల్లుకొనుదు. (దివ్య
“నశూతసంఘసంస్థానో దేహాన్యపరమాత్మనః” ఎన్
జపడియే, అప్రాకృతమాయరుకైఁ. (అద్భుత) గృహీ
తాంశమాశ్చర్యమాయరుకైఁ. “ముక్తుశివంహాడియతజ్ఞు
ధాయ్ మొయ్మలర్కగ్జ్ణి” యోగిఁ సాట్టిల్ పో
లే, యరుకైఁ. (నిత్య) అకాలకాల్యత్వత్తైచ్చొల్లుకొనుదు.
(యావ్వనస్వభావ) “యువాకుమారః” ఎన్జపడియే
యరుకైఁ. “తరుణౌయావసంపన్నో సుకుమారౌవ-హాః
లౌ - పుణ్డరీకవిశాలాక్షౌచీరకృష్ణాజినాంబరౌ” ఎన్జపడి
యే స్వాభావికమాన యావ్వనత్తైయుడైఁతా యరుకైఁ.
(లావణ్యమయ) ప్రచురమాన సామాన్యశోభైయైయుడైఁతా
యరుకైఁ. (అమృతోదధిం) ఇష్పడి సర్వప్రకారభోగ్యతై
గూలే, “అపమేయోనుసాహగ్ధః” ఎన్జపడియే పరిచ్ఛేది
గ్గపోకామైకొరు సముద్రమెన్నుమత్తనై. (శ్రియఃశ్రి
యం) “అరువుమఁటిరువాకీయశైల్వ” నెన్జపడియే.

శ్లో॥ భవంతమేవానుజరన్నిరంతర

ప్రశాంతనిశ్చేషసానోరథాంతరః ।

కదాపి మైకాత్మికనిత్యజీవ రః

ప్రహర్షయిష్యామి సనాథజీవితమ్॥ ౮౬.

పిరాట్టిమర్క మశ్లేశోపహనాయురుమృశుమవనైః (భక్తిజ
నైకజీవితం) “ఎక్లాంకణ్ణ” నెట్టజుపడియే, ఆశ్రేయను-
ధారకాదిక శ్రేల్లాం నేయాయరుకుమవనైః; భక్తిజ
నశ్లేయే, తనమృధారకమాయునైయన నెట్టజుమృశు-
“మమపానాహిపాష్టివాః” (సుహర్షమ్) “చివునైయ
రాన నిత్యమారిగళనుభవికుమవనై, నిత్యసంసారిగళను
భవికుమప్పడి, “అశ్రీనినల్లవనై కార్జుమమత్తనై” యెట్టి
ఆపడియే సాత్త్వికసాత్త్విక అనుభవిష్టిమృశం సామ
ర్థ్యతైవుడైయవునై. (ఆపత్సఖం) “కాణవారాయన్నై
స్థు కణ్ణమ్ వాయుంతువర్న్ద” వళవిలేడుదవుంస్వభావనాన
వనై. (అర్ధికల్పకం) “ఎనైయాయాకి కొండెనక్కే న
నైత్తన్దకర్పగం” ఎన్దిజపడియే, తనైయాయాదార్యమృణ్ణ
మవనై॥ ౮౭.

వ్యా.—భవంతమిష్యాది కీత్ వొన్నస్వరూప
రూపగుణి భూతిగళాల్ పూర్ణ నాయ్, నిత్యవిభూతియే
కుత్తైవజ వెల్లున్దరుళియిగుకి-జ జేవనై, బాహ్యమనూ
రథంగల్లైత్తపిరు, ఎన్నునైయ సత్తియాలళ్ళ ప్రయోగ
సంపెలుంపడి నిత్యతైంకర్వన్ద లేడుగప్పిప్పజెన్జైగికార్

౯౪ శ్రీయాశవందార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

(భవంతం) స్వరూపరూపగుణవిభవైః పరిపూర్ణం. “ఇహం పయక్ గా వెక్కిల్ ములర్ మాతరుంతాను మివ్వేల్లులకై యిహం పయక్ గా యినిదుడకవీరీరీరున్దాల్ గిన్త వెమ్మెరు మానె” నిజపూర్తియై చొల్లుగిటదు. (ఏవ) “తనకేగయా గవెనైక్కిల్లుమీదె” యోగిటపడియే అనుకూలవృత్తిదేవర్ కేగయనుకూలమాయరుకై (అనుచరక) “యేనయేన ధాతాగచ్ఛతి” “ఏతమానందమయమాత్మాన ముపసంక్రమ్య” “అనుసంచరక” “కురుష్వమామనుచరక” ఎన్నిట పడియే, అనువర్తనత్తైయుడై యనాయ్. (నిరన్తరమ్) ఇడైవి డాదేయరుకై (ప్రశాంతేత్యాది) “మనీరీనజాగమక్కిళ్ మానీరి” స్తు దేవరైయొక్కిన్దపిషయిక్కిలిల్ మనోవ్యాపారక్కిలై సవాసనమాకత్తివిర్తు. (కదా) “ఎన్ఱుకొల్ కణ్ణిల్ కాణ్ణిదె” స్తుం “ఎన్నాల్ యానున్నై యినివన్దకూడువతె” స్తువ్వుడియే కాలత్తుక్కెల్లైయరుళిచ్చెయ్యవేణుం. (అహం) రుచియేయాయ్, ఇత్తలైయా లుపాయమిల్లాదనా. (వికాన్తికనిత్యకిజరః) ఏకరూపమాయ్, యావదాత్మభావియాన కైజగర్యత్తైనిరూపకమాక ఉడై యనాయ్. (సనాధజీవితమ్) సనాధమానసత్తైయైయుడై యనా, యోగసత్తైయె సప్రయోజనమాకి యోగకై. (ప్రహర్షయిష్యామి) మికవుముగప్పికర కర డవక. తన్నుడైయ అనువృత్తియాల్, ఈశ్వరనుకుగప్పిటన్ద హర్షమే యితే, చేతననుకుగప్రాప్యం॥ ౪౬.

స్లో॥ ధిగశుచిమవినీతం నిర్దయం మామలజ్జం

పరమపురుషయోఽహంయోగివ ర్యాగ్రగణైః ।

విధిశివసనకాద్యైర్ధ్యాతుమత్యంతదూరం

తవపరిజనభావం కామయే కామవృత్తిః॥ ౪౭.

వ్యా.—ధిగితి. ఇదిల్ ప్రాప్య నాన ఈశ్వరమయై
యవై లక్షణ్యతైయుం, తమ్ముడైయ పూర్వవృత్తతైయుం
పాస్తు, విధిశివసనకాదిగళుడైయ మనస్సుకు మత్యంత
రూరమాయ్, అస్పృష్టసంసారగంధరాన నిత్యసూరిగ
ళాశైష్వరుమదానకైంకర్యతై, నిత్యసంసారియాన నా
నాశైష్వరుమయోవదే, “రాజాన్నంవిషసంస్పృష్ట”
నూవలేయెన్లు, “వళవేములగిలా” ఖ్వానైప్పలే, తమ్మై
నిందికిరార్. (అశుచిం) అనాదియాన దేహసం
బంధయుక్తనానవెన్నై. దేహసంబంధభావమ్ సత్తాప్ర
యుక్తమాన నిత్యసిద్ధరితే నిత్యశుద్ధర్. (ఆవినీతం) ఇవ్వా
న్తావుకు దేహసంబంధ మశుచిహేతువెన్టటికై క్కడి
యాన ఆచార్యసేవైయిల్లామైయాలే, సురక్షితనల్లాతవ
నై. (నిర్దయం) అమృతతైవిషతైలే దూషితాప్పలే,
విలక్షణభోగ్యమాన భగవత్తిత్వతైకగణ్ణిత్తి, దూషిక
ప్పార్ తనిర్దయనై. (అలజ్జం) ఘటదాసి, సార్వభౌమనై
మేల్ విఘ్నమాప్పలే, నమ్మైప్పరాదే, మేల్ విఘ్నదైహం,
ఇదపహస్యమెన్లు, లజ్జికగవుమటియాద వెన్నై. (మాం
ధిక్) ఇప్పడి హేయగుణపూర్ణనాన వెన్నై. వేండేన్లు

౯౬ శ్రీయాశవదాస్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

స్థో॥ అపరాధసహస్రభాజనం
పతితంభీమభవార్ణవోదరే
అగతింశరణాగతంహరే

కృపయా కేవలమాత్మసాతుకరు॥ ౮౮.

శమ్మైకుక్కైక్కిఱార్. (పరమపురుష) సర్వాధికనానపు
రుషోత్తమనే. (యోహం) నిహీనాగ్రగణ్య నెష్టుప్రసిద్ధనా
ననాఁ. (యోగివర్యేత్యాది) యోగిశ్రేష్ఠరత్ ప్రథమగ
ణ్యరాన బ్రహ్మరుద్రాదిగళెన్న, బ్రహ్మభావనానిష్ఠరాన
సనకాదిగళెన్న, ఇవర్గళాలే నిన్నైక్కైక్కుం అత్యం
తమారమాయుశ్యత్తై. (తవపరిజనభావం) ఆత్మస్వామి
యాయ్, నిరతిశయభోగ్యమాన దేవరుడైయ కైంకర్యా
వృత్తతై, సత్తాప్రయుక్తమాన గుణియైయుం, వైలక్షణ్య
త్తైయుముడైయ నిశ్యసూరిగళొదరిక్కుమత్తైయన్తోనానా
సరిత్తతు. (కామయే) సంగత్తళవిలేనిన్దేనో, పెత్తీల్ల
దుధరియాదదలైయైప్పత్తీన్దే. “ కదానుసాత్మాత్కర
వాణి” ఎన్ఱుం “కదాప్రహర్షఇష్యామి” ఎన్ఱుంకూప్పిత్తే.
(కామవృత్తిః) విషయప్రవణనాయ్యుక్తాయు క్తంగళి పా
రాదాప్పోలే, తోత్తీన్దీత్తుచ్చెయ్తనాన్. రాగమన్వరూపత్తై
ప్పార్కకవోష్టాదితో. ౮౯.

వ్యా.—అపరాధేతి. తమ్ముడైయవయోగ్యతైయై
అనుసంధిత్త కలప్పార్ త్తవివర్, రుణియ్మికుతియాలే
అకలమాట్టాదేనిరక, ఇన్దఅయోగ్యతైక్కు పరిహారముం,

(౯) శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం. ౯౭

నమో కృపాజనితమాన ప్రవృత్తియే కాణుమెన్న మీఠ్ఠా
 రాయ్, ఇంద్ర వయోగ్యతాహేతువాన సర్వాపరాధక్షమ
 కుగంపరిహారం తన్నుడైయ వెలు మైయైమున్నిట్టుకొట్టు,
 పట్టుంప్రవ త్తియాకాదేయెన్టు వేదాన్తరహస్యతైమున్నిట్టు
 కేవలకృపైయాలే దేవరేపాపతైప్పొక్కి విషయికరి
 కుగపేణుమెన్గిఱార్. అధవా, తాంప్రాధ్నితపోతే, పా
 ప్యంసిద్ధియామైయాలే, సంసారియాన నా మానైప్పడ
 కుడవోమో వెన్టు, నిద్దిత్తు, పిన్బుం రుచియాలే అకలమా
 ట్టా తేయిప్పడి విశమ్మికైకుగ హేతువానపాప తైయం,
 దేవరుడైయ కేవలకృపైయాలేపోక్కి తందరుళ వేణుమె
 గ్గిఱార్ వెన్టుమాం. అత్తలైయిల్ పెరు మైయి నెల్లెయైప్పార్
 త్తకత్తార్ అజుగ. ఇట్టనీర్ మైయి నెల్లెయై అనుసద్దిత్తుక్కిట్టు
 కిఱార్. (అపరాధసహస్రభాజనం) దేవర్ గుణైక
 భాజనరానాప్పోలే, అసంకుచితమాన అపరాధక్షమకుగ
 కొల్వ కలమాన వెన్ఱై. అపరాధశబ్దతాలే శొల్లిత్తు,
 పాపపుణ్య రూపమాన భగవన్నిగ్రహానుగ్రహ మెన్ఱై.
 ఆకైయాలే, ఇంద్రవేదార్థతైవెళియిడుగిఱార్. (వతితం)
 అందపాపతైవిత్తెకుగం సంసారత్తిలే యిరున్దితోకూప్పి
 డుకిఱదు. “కొడువినైత్తూశ్రిత్తున్ నిన్టు”. (భీమ) జ్ఞా
 నమ్మిఱదార్ ఘ్ కట్టడంగభయా వహమాయిరుకుగ మెన్
 ఱై. “అహంభీతోన్సి దేవేశసంసారేన్కిభయావహే”
 (భవార్ణవ) పరిచ్ఛేదికరి పరితా, యత్తాలే దుస్తరమాయి

శ్లో॥ అవివేకఘనాన్ధదిబ్బుభే

బహుధాసంతతదుఃఖవర్షిణి ।

భగవత్భవదుర్దినేపథః

స్థలితంమామవలోకయాచ్యుత॥ ౮౯.

రుకై ౮. సంసారమాగిజకడలిలే పుకార్ కుక, విష్ణు పాత మొక్కియ, శ్చంద్రామాల్ క శ్చైయేజవాణ్ణాతిరుకై ౮. “వైకుంఠ నెన్బ తోర్ తోణి పెతా తొత్తల్ కిన్టే నె” న్నక ౮ డ వతిత్తే. (ఉదరే) “నిన్బ న్నామాయప్పల్ పిజవియిల్ పుడు కిన్టయా” నెన్బిజపడియే, ఎడుక ౮ ప్పార్తాలుం, ఉనకుక మెట్టాదపడియాయురుకై ౮. (వతితం) కర్మంపుక త్తళ్ళవి ఘ్రిన్బుకిడకికజపడి. (అగతిం) ఉన్నెయొక్కియ వేటుపు కల త్తిరుకిక జవెన్నె. (శరణాగతం) శరణాగతశబ్దయు క్తనా నవెన్నె. (హరే) మిత్రభావమేఅడియాక సమస్తదుఃఖం కల్లెయుంపోకుకకైయే స్వభావమాకవుడైయవనే. (కే వలంకృపయా) ఆర్తప్రపన్ననల్లెనెన్నాతే, “కృపామాత్ర మనోవృత్తిః” ఎన్బిజపడియే, సహకారమిల్లాదకృపైయా లే. (ఆత్మసాతుగురు) ఆత్మాసత్తాకప్పణ్ణి యరుళ వేణుం. నమ్ముడై యవనెన్బ విషయాకరిత్తరుళ వేణుం॥ ౮౯.

వ్యా.—అవివేక. అపరాధబహుళమానపిన్బు, శా (స్త్రీ)య్యమాన పుపాయాన్తరక్తలైప్పరీబిప్పీకుక తల్, వి ట్టుప్పరీబిదల్ శెయ్ కైయొక్కియ, “కృపయాకేవలమా త్మసాతుగురు” ఎన్బు, నమ్మెనిర్బుధికికజతెన్నెన్న. శా(స్త్రీ)

య్యానుష్ఠానస్తున్మ జ్ఞానమేయిన్ద్రై. వేటుగతియిల్లామైయా
 లే విడమాట్టేక. ఆనపిన్బు, కృపాకార్యమాన విశేషక
 టాక్షమే యెనకుగ్జ్జీవనసాధనమెన్దితార్. (అవివేక)అ
 తావతు-వివేకాభావం; జీవపరవివేకాభావమ్. దేహాత్మవి
 వేకాభావమ్.త్యాజ్యోపాదేయవివేకాభావమ్. బంధవిమో
 చనవివేకాభావం. ఇవైయాకిఱ మేఘపటలక్లభాలే ఊర్
 హితమానమనసైస్సయుడైయవ నాకైయాలే, ఉజ్జీవనో
 పాయత్తిల్,దిక్ష్వాత్రముం తెరియాతిరుక్కిఱతరుగ్మేల్.
 (బహుధాసంతతమఃఖవర్షిణి) బహుప్రకారమాయైవి
 డాతే యుజ్ఞాన దుఃఖవర్షత్తైయుడైత్తానతిలే. అవివేకం
 దుఃఖత్తైవిశక్తైగ్యావతు- అజ్ఞానత్తాలే కర్మమాయ,త్తా
 లే దేవాది శరీరప్రవేశమాయ,త్తాలే తాపత్రయరూపదుః
 ఖమాయ్, “ పాయ్నిన్ద్రజ్ఞానముం పొల్లావొమ్మొక్కు మమ్మొ
 క్కుడమ్బు” మెన్దిఱపడియే. (బహుధా) ఆధ్యాత్మికాది
 బహుప్రకారమాయరుకైగ్. (భగవత్) ఇత్తలైయిల్
 దుఃఖత్తై వ్పరిహరికైగ్కుగ్, జ్ఞానశక్త్యాద్యభావత్తాలుమ్,
 దేవరాలల్లతుపరిహరమిల్లాదవిదిలుం, దేవరీరటియాతతుం
 వో. (భవమర్దినే) సంసారమాకిఱ మణ్ణుక్కా లిరుళిలే.
 మర్దినం- మేఘతిమిరం. (పథస్థలితం) “ కొడువినైత్తూ
 శ్రిత్తున్ నిన్దు పావియేపలకాలం వక్కితికైత్తలమరుక్కిన్దే, నె
 నిఱపడియే. (మాం) కర్మాద్యపాయజ్గళిల్ ప్రచ్యుతనాన
 వెనై. నాకపడుకిఱపాడిదువానాల్, శాస్త్రీయాను

౧౦౦ శ్రీయాశవద్వాన్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ నమృషాపరమార్థమేవ మే
 శ్రుణువిజ్ఞాపనమేకమగ్రతః।
 యది మేనదయిష్య సేతతో
 దయనీయస్తవనాథదుర్లభః॥ ౫౦.

స్తానత్తుక్తు నానార్. దేవరైయొక్తియ వేటుజ్ఞో వెన్టుకరుత్తు.
 (అవలోకయ) “అవలోకనదా నేన భూయోమాంపాల
 య” ఎన్టు శోల్లుకిటపడియే, సకలక్షేషము మోబ్బప్పడి
 పార్తరుశ వేణుం. సాధనాన్తరనిష్ఠురకం, దేవర్ విశేష
 కటాక్షమేయితే పుత్తారకమ్; “జాయమానంహిపురుషం
 యంపశ్యేన్మధుసూదనః” ఎన్టు అధికారిసిద్ధియుం దేవర్
 కటాక్షమేయితే. “జితం తేపుణ్డరీకాక్ష” ఎన్టు పుటంపుశ్శ
 తువక్తైరయటుప్పదుమున్ విశేషకటాక్షమితే. (అచ్యుత)
 “అడియరైవల్ విన్దైత్తు ప్పాంపులవైన్దుం తుళ్ళుకొగడాన
 వనె” వ్విటపడియే, ఆశ్రితరైయొరువక్తియాలుం నశికరవి
 ట్టుకొగడాదవరితే దేవర్ ॥ ౪౯.

వ్యా —నమృషేతి. దేవర్ కృపైయా లల్లదు,
 వేతెనకుగతియిల్లాతవోపాది, దేవర్ కృపైకుగం నాన
 ల్లదువిషయమిలై. ఇత్తైయిళివాదేకొళ్ళీరెగిణార్. (న
 మృషాపరమార్థమేవ) ఇతుసంసారత్తిల్ కేట్టటివతోన్ఱ
 ల్లామైయాలే, మెయ్యాగమాట్టాదెన్ఱి శ్వరహృదయత్తి
 ల్ పిటన్ద వతిశంకైయైత్తవిర్ కైకాకాక, అన్వయవ్యతి
 రేకత్తాలే సత్యమెగిణార్. (నమృషా) లొకికర్ పకలి

లే ఇరకకంపిటకైకకాక, అబుధ్యచ్చిల్లుంవార్తైపో
 లే, పోయ్యున్టు. (పరమార్థమేవ) నినైపుకువాన్ త్తలై
 యిలిరుంతటియుం జేవర్ తిరుమున్సే, మెయ్యేవిణ్ణప్పంచెయ్య
 లాన్బుడిసత్యమే. (మేవిజ్ఞాపనం) సర్వజ్ఞరాన జేవర్ తిరు
 మున్ పే మెయ్యేవిణ్ణప్పం శేయ్యునుదువే ఉజ్జీవనోపాయ
 మెన్బిరుకు మెన్నుడైయవిణ్ణప్పత్తై, “మెయ్ నిన్టు కేట్టరు
 లా యడియే శేయ్యుంవిణ్ణప్ప” మెన్నుకూడవదితే. (ప
 కం) అద్వితీయ్యం. ఇదుకుమేలాగ, నిషర్నిత్తుచ్చిల్లు
 వత్తురువార్ త్తైయిలై; ఇతువేయెలైయాననిషర్న్ ద్దమ్. (అ
 గ్రతఃశ్రుణు) మేల్ కార్యం శేయ్యిలుం శేయ్యాత్మోక్తియి
 లుం ముర్ పుడకేట్టరుళవేణుం. సంసారత్తల్ ప్పరిమా
 తాతత్తొన్టెన్టు అనాదరియాతే, అవధానమ్బుణ్ణి కేట్టరుళవే
 ణుం. (యదిమేనదయివ్యసే) దయైకరత్వనాన వెనకుగ
 నయైపణ్ణియరుళిసీరాగిల్. (తతః) దేవరైకిరత్తినయివ్వన్తు
 తప్పినాల్ పిణ్పు. (దయనియ్యస్తవ) రత్వవిషయాధియా
 నజేవర్ కు సాపరాధరాయ, నుతాపంపిటందదయనీయ
 విషయం. (నాథ) రత్వవిషయాధియాకైకు, దయైయే
 యన్టు, పాప్తియుముండెగై. (దుర్లభః) దయైకరత్వ
 రాయరుప్పార్ - దుర్లభర్. “సమహాన్తానుదుర్లభః”
 ఎన్నునువరితే జేవర్ || ౫౦.

వ్యా.—తదహం. ఇప్పడి దయనియ్యదయా
 వాగళానవిరువరుం, ముఖ్యమానవిస్సంబంధంతానుమే

౧౦౨ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ తదహంత్యదృతేననాథవాన్

మదృతేత్వందయనీయవాన్నచ।

విధినిర్మితమేతదన్వయం

భగవన్ పాలయమాస్తజీహ్యపః॥ ౫౧.

దేవరుడైయ కృపైయా లేయామ్ శ్రీతి, ఆనపిఁళు, ఇత్తై
నైగవిడాతే రక్షిత్తురుళ వేణుమెన్ గితార్. (తత్) ఆత
లాల్ దయనీయర్, దేవరుగదుర్లభమానపిన్బు. (అహం)
సాపరాధనా యనుతాపంపిఱన్దనాన్. (త్వదృతేననాథ
వాన్) “భృశమ్భవతిదుఃఖితః” ఎన్టు, దుఃఖయానవెన్ని
లు, మెన్ దుఃఖిత్తై ప్పొఱుక్కమాట్టాద దేవరైయొఱ్ఱియ
నాథవానల్లేన్. పరదుఃఖాసహిష్టుత్వ మేయితేదయై. (మ
దృతేత్వం దయనియ్యవాన్నచ) దయైకరత్వనాన వెన్నై
యొఱ్ఱిన్దాల్, దేవరుడైయకృపై, కుమరిన్దుపోమిత్తనై.
(ఏతదన్వయంవిధినిర్మితం) ఒరువరైయొఱ్ఱియఒరువరుగ
చ్చెల్లాతముఖ్యసంబన్ధం, దేవరుడైయ కృపైయా లేవన్దదు.
“ విధివాన్ కిన్ఱుకాప్పారారె” నిఱపడియే, ఇప్పత్తుత్తి
ల్, “తదహ” మెన్ గిఱవిడత్తిల్, తచ్చబ్బం మేలుకుగడ
లాగ వింగు మన్వయిక్క కగడవదు. అధవా, విధియెన్టుదైవ
మాయ్, “ఇచ్ఛాతపతవవిశ్వపదార్థసత్తా” ఎన్ గిఱపడి
యే, సత్తాప్రయుక్తమాన సంబన్ధత్తైచ్చొల్లిత్తాగవుమాం.
(భగవన్) ఇవన్ద్రుల్ దేవర్ కగటివిక్క వేణ్ణువదున్దొ.
(పాలయ) ఇత్తైరక్షిత్తురుళ వేణుమెన్నుతల్, ఇత్తైభుజి

శ్లో॥ వపురాదిషుయోపికోపివా

గుణతోసానియథాతథావిధః ।

తదహంతవపాదపర్వయో

రహమద్యైవమయాసమర్పితః॥ ౫౨.

ప్రారంభ వేణు మెన్నుదల్. “భుజపాలనాభ్యవహారయోః
(మాన్యజీహ్యపః) ఇత్తలైయిల్ పూర్వాపరాధత్తైప్పార్
త్తాతల్, దేవర్ పూర్తియైప్పార్తాతల్, కై విట్టరుళాతా
క్రియవేణుం॥ ౫౧

వ్యా.—వపురాదిషు. ఇది లాత్తానురూపమాక
వస్త్రో నమ్ముడై యరక్షణమిరుప్పదు. దయనియ్యరాన వు
మ్ముడైయ స్వరూపత్తై నిమగ్నిత్తు, నంపకగలిలే, సమ
ర్పియుమెన్ను; “శిఱప్పిల్ వీడెన్గిఱపాట్టిన్బడియే, ఎనకగ
తిల్ నిర్బంధమిట్టై. అహంబుద్ధిబోధ్యమానవివస్త్తు, దేవర్
తిరువడికళిలే సమర్పితమెన్గిఱార్. (వపురాదిషు) దేహే
న్ద్రీయమనః ప్రాణబుద్ధిగళైచ్చొల్లుకిఱదు. ఇవశ్రీతిలే, యొ
డై యాత్మావెన్బారుం, ప్రకృతేఃపరమాయ్, జ్ఞానానంద
లక్షణమెన్బారుమాయ్ స్వరూపత్తిలే విప్రతిపత్తియుణ్డొ
యిరుకుగం. ఇవైత్తిలే తేను మొన్ముస్వరూపమాకవుమాం.
(గుణతోసానియథాతథావిధః) స్వభావతోణుత్వ, నిత్య
త్వ, జ్ఞాతృత్వాదిగళిలే విప్రతిపత్తియుణ్డొయిరుకుగం.
అతి లేతేనుమొరు స్వరూపమాకిలుం. అతిలుమ్ మెన
కొగరు నిర్బంధమిట్టై. (తత్) తస్మాత్. కీర్తచ్చొన్న

౧౦౪ శ్రీయాశవదార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ మమనాథయదస్తియోస్త్వహం

సకలంతద్ధితవైవమాధవ!

నియతస్వమితప్రబుద్ధధీః

అధవాకిన్నుసమర్పయామితే॥ ౫౩.

స్వరూపస్వభావజ్ఞులిల్ నిర్బన్ధమిల్లా మైయాతే. (అహం)ప
రాగర్థవ్యావృత్తనాయ్, ప్రత్యగర్థభూతనాయ్ ప్రత్యక్షీకి-
జనాన్. (తవపాదపద్మయోః) రక్షకరానదేవరుడైయ
భోగ్యమాన తిరువడికలిలే. (అద్యైవ) ఆత్మాక్షణికమాకి
లుం, ఇన్ద్రక్షణజ్జితే సమర్పిత మేకైః. (మయాసమ
ర్పితః) ఎన్నాలేసమర్పితన్. “యోహమస్మిససన్యజే”
“యస్యాస్మిన తమంతరేమి” “ఆత్మారాజ్యం ధనంమి
త్రమ్కళత్రం వాహనానిచ” “ఇతితత్ప్రేక్షితంసదా” ఇతిఉ
పరిచరవసువృత్తాంతే. “రాజ్యం చాహంచరామస్యధ
మన్ వక్తుమిహార్హసి” ఇతిభరతః॥ ౫౨.

వ్యా.—మమనాథేతి, ఇవరై, భ్రమత్తోడే విడుకి
అతెన్నెన్టు పార్ తరుళిసీరా రుత్తైయారుకు సమ
ర్పిత్తీరెన్న, నిరూపిత్తవిడన్టు, “ఎసతావియావియుంసీ”
యెసతావియార్ యానా” రెన్లిటపడియే, ఉమ్ముత్తైసీరే
స్వీకరిత్తీరి త్తనై. ఆత్మసమర్పణముం, ఆత్మాపహారత్తోపా
దియెన్టు పణ్ణిన ఆత్మసమర్పణత్తై అనుశయికిరైతార్. భగవ
త్పరతన్త్రమాన ఆత్మావుకు, అనాద్యవిద్యాసిద్ధమానస్వ
స్వాతన్త్ర్యమడియాక భగవద్వైముఖ్యంపిటన్టు, అత్తా లే

హతనెన్నుభీతిపిఱన్దవళవిల్, తదీయ్యత్వాను సద్ధానత్తా
 లేవన్ద దాన్వైకకరణ సంకల్పమాగవాదల్, రాజాభర
 ణత్తైరక్షిత్తువైత్తు, ప్రాప్తకాలంగళిలే, కొడుక్కుమాప్పిలే,
 ఆత్మావై యీశ్వరకపకలిలే సమర్పిక్కైయెన్నుదల్.
 ఇవైయిరణ్ణు మర్థమన్తెన్నుంపడి, పండేయవనదానవస్తువై
 అవనదాగవిళైయునునొక్కియ, సమర్పణముమాత్మాపహ
 రత్తోడొక్కుం. (నాథ) అఖిలజగత్స్వమిన్. అవనదాన
 సంబన్ధత్తైచ్చొల్లుగిఱదు. (మమయదస్తియోహమస్తి)గుణ
 మాయుం, విభూతియాయుం, చేష్టితమాయుముళ్ళదు
 యాదొస్తు, అదుక్కాశ్రయమాననాన్ యావనొరువనా
 కితేన్. (తత్సకలం) ఔ పాధికమాయుం, స్వాభావికమా
 యుముళ్ళదెల్లాం. (మాధవతవైవ) శ్రియఃపతియాయ్, స
 ర్వశేషియాయుళ్ళ ఉన్నడైయవతు. అవధారణత్తా లే, అ
 న్యశేషత్వత్తై వ్యావర్తికిఱతు. (హి)“సర్వేషామేవలో
 కానాంపితామాతాచమాధవః”, ఇత్తోదిప్రమాణప్రసిద్ధి
 యైచ్చొల్లుకిఱదు. (నాథమాధవ) సర్వస్వామియాయ్,
 శ్రియఃపతియానవస్తువుకే, అనన్యార్హశేషం సకలపదా
 ర్థంగళుమెన్గై. “యానే నీయెన్నుడమైయుంనీయే”.
 (నియతస్వమిత్యాది)సమర్పణమికైయాంపడి జ్ఞానమ్బిఱ
 న్దకాలత్తుడన్, భ్రమిత్తకాలత్తుడన్ వాళియఱ, (నియత
 స్వమితప్రబుద్ధధీః) ఎన్ఱు, తెళిన్దబుద్ధియైయుడైయనాన్.
 (అధవా) కీక్రిల్ సమర్పణపతువ్యావృత్తి (తేకిన్నుసమ

౧౦౬ శ్రీయాశవదార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ అవబోధితవానిమాంయథా

మయినిత్యాంభవదీయతాంస్వయమ్।

కృపయైతదనన్యభోగ్యతాం

భగవన్సక్తిమపిప్రయచ్ఛమే॥ ౫౪.

ర్పయామి) ఇత్యైయుడైయపునకు, ఎత్తైసమర్పిప్పేళ్. సమర్పణియ్యమేతు, సమర్పకరార్. సమర్పణీయమా కైకుగ స్యామ్యమిలై. సమర్పికైకుగ స్యాతన్త్ర్యమిలై. సంసారభీతియాల్ సమర్పికైగయుం, స్వరూపయా ధాత్యజ్ఞానత్తాలే అనుశయికైగయుమిరండుం, యా వణమోక్షుమనువర్తిక్కక్కడవడు॥ ౫౩.

వ్యా.—అవబోధిత. ఆత్మాపహర పర్యాయమాన ఆత్మసమర్పణ త్తళవిలే, నాణిల్లామైయా లే, నిర్దైతుకకృపై యాలే, యితర శేషత్వత్తైయుణ్రినాప్పోలే, ఇన్దజ్ఞానం పురుషార్థోపయోగియావ్బడి, యిన్దకృపైయాలేస్థానత్రయో వితపరభక్తియై తన్దరుళవేణుమెన్రితార్. (మయినిత్యాంభవదీయతాం అవబోధితనాణ) ఎణపక్కలిలే నియతైయాన త్వద్విషయశేషత్వత్తై భవదియ్యతై యెన్దైయాలే, అన్యశేషత్వవ్యావృత్తి. మయినిత్యామెన్దతు, ఇత్తలైయిల్ భగవచ్ఛేషత్వం స్వరూపమెణై. “స్వత్వమాత్మనిసంజాతంస్వామిత్వంబ్రహ్మణిస్థితం”. ఇమామెన్దు శేషత్వన్తిలినిమైయాలే, కొన్డాడుకితార్. (యథాఅవబోధితనాణ) యాదొరుపడిఅటివిక్కప్పట్టేళ్. (స్వయంకృ

॥ తవదాస్యసుమైకసంగినాం

భవశేషస్త్వస్వికీటజన్మమే।

ఇతరావసజేషుమాస్త్వభూ

దపిమేజన్మచతుర్ముఖాన్మనా॥ ౫౫.

పయా) కేవలకృపెయాలే. స్వయం-కేవలం. (వతదనన్య భోగ్యతాం) ఇతొక్రియజేరోష్టం నెంచుకు-విషయమా కాతపడియరుకుం బోగ్యతైయుడైతానభక్తియై. (భగవత్) ఒడ్డైఒరుత్తనుకుకొగ్గుడుప్పొమ్మెత్తాల్, ఒరుతడై యిన్జాతజ్ఞానశక్త్యాదిగళాల్ పూర్ణ నెక్కై. (భక్తిమపిప్రయచ్ఛ) యాదొరుపడిజ్ఞానత్తైత్తనైయ్, అప్పడియే భక్తియైయుంతనరుళ వేణుం. (మే) అజ్ఞనాయ్, అశక్తనాయ్, రుచిమాత్రమేయా యిరుక్కి అవెనకు॥ ౫౪.

వ్యా.—తవదాస్యేతి, భగవత్ప్రసాదత్తాలే లబ్ధి మానభక్తిప్రాచుర్యత్తాలే, తచ్ఛేషత్వత్తశవితే పర్యవసీయాతే, తదీయ్యశేషత్వత్తై ప్రాధిక్కితార్. ఆఘ్వాన్, “కణ్ గళే చివద్దతిలే” భగవచ్ఛేషత్వత్తైయనుసంధిస్తు, “కరుమాణికగమలై” యిలేఆనన్యార్న శేషత్వత్తైయనుసంధిస్తు, అవ్వళవిలుంపర్యవసీయాతే, “నెడుమాల్ కగడి మై” యిలే తదీయ్యశేషత్వత్తైయనుసంధిత్తాప్పొలేయుం, శ్రీరామాయణపురుషర్ గళిల్, శ్రీశత్పూర్ణావైవానైప్పొలేయుం, తదీయ్యశేషత్వత్తైప్రాధిక్కితార్. (తవదాస్య సుమైకసంగినాం) విశ్వర్యకైవల్యనుఖంకల్ విఘ్నమాం

౧౦౮ శ్రీయాశవద్వార్స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

పడియితే దాస్యసుఖమిరుప్పదు. “తస్యాస్తరామోమై
 త్రేయ దేవేంద్రత్వాదికమ్పదం - స్వర్గోపిస్తస్యవిఘ్నో
 నుమీయ్యతే” ఎన్టుం, “అశ్రీతుపశ్రీనిలశ్రీతు వీడుయి
 క్ శేశ్రితే” ణ్టుం “ఇటుకలిఱప్పె” న్ను, మివైదాస్యత్తు
 కుగ్ విరోధియాయితేయిరుప్పదు. (ఎకసంగినాం) “నిస్త
 రంతిమనీషిణః” ఎన్టుం, “సోధ్వసఃపారమాహ్నోతి” “తద్వి
 ఙ్గోవరమంపదం” ఎన్టుం, సంసారనివృత్తియాల్ వద్ద
 సుఖముం, పరమపదప్రాప్తియాల్ వందసుఖముమ్, దాస్య
 సుఖత్తుకుగ్ అపాయమెన్. “తస్యయజ్ఞవరాహాస్యవి
 ఙ్గోరమితతేజసః - ప్రణామంయేపికుర్వన్తి తేహమపినమో
 ననుః”. “వాసుదేవస్యయేభక్తాశ్చాంతాస్తద్గతమానసాః-
 తేహందాసస్యదాసోహం భవేజ్జన్మనిజన్మని” “అడియా
 రెంకోకగల్ అవర్ రేగ్ కుడికళాయచ్చెల్లుం నల్లకోల్
 ప్పాడెవాయ్కగ్” వెన్నకగ్ డవదితే. దాస్యరసం రసి
 త్తాల్, (భవనేషుకీటజన్మమేప్యస్త) అవర్ తిరువడి
 కళి లడిమైశెయ్యవేండా, అవర్ గల్ తిరుమాళ్ళికైకళి
 లూరు కీటమాయ్జనికుగ్ నుతాకిలుముండాక వేణుం. అపి
 శబ్ద, మవధారణత్తిలేయాయ్, కీటజన్మమేవుండాగ వేణుమె
 ణ్ణమాం; మనుష్యాదిజన్మంగలై యాళైప్పడాతోఱ్ఱిందదు,
 దేశాంతరభ్రమణసంభావనైయాలేడత్పత్తిస్థితిలయంకళం
 శే యాకక్కిడైయాలే, న్నుమత్తాలే. యెల్లూరుముత్కృ
 ష్టజన్మంగలైయత్తొ ఆళైప్పడువతెన్న, తంతాముక

(౧౦) శ్రీయాశవద్వార్స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం. ౧౦౯

శ్లో॥ సకృత్త్వదాకారవిలోకనాశయా

తృణీకృతానుత్తమభుక్తిముక్తిభిః।

మహాత్మభిర్మానువలోకృతానయ

క్షణేపితేయద్విరహాతిదుస్సహః॥ ౫౬.

వృత్తాంతం, పురుషార్థం, ఎనకితువేపెటవేణుమెకాగై. (ఇత
రావసధేషు) దాస్యరసమటియాతే, ఎనకెన్ నుమవర్
గళిరుప్పిడత్తిలే. (చతుర్ముఖాత్తనాజన్మాపిమాన్తభూత్)
చతుర్ముఖరూపేణ వరుంజన్తముం, ఎనకుండావదన్తు.
చతుర్ముఖాదిజన్మంలొకికరుకున్లొఘ్యమానాలుం, దాస్య
నువిద్యైయుడైయవెనకు వేండావెకాగితార్. అన్వయత్తి
లుంవ్యతిరేకత్తిలు మిరండిలుముండాన నిర్బంధం తోశ్శి
పిరుకలూమెకాగితార్॥ ౫౫.

వ్యా. — సకృదితి. వైష్ణవగృహాంతిల్ పిఱకుం
పిఱప్పాల్ వద్ద వేశ్శిమెల్లాంవేణుమో, అవర్గళే కణ్డా
ల్ ఉపేక్షియాతే నమ్ముడైయవనెన్తు విశేషకటాక్షం
పణ్ణుగైక్కర్నానాంపడి పణ్ణియరుళవేణు మెకాగితార్.
(సకృత్త్వదాకారవిలోకనాశయా) “పశ్యేమశరదశ్శతం”
“సదాపశ్యంతిసూరయః” ఎకాగిటపడియే, సదాదర్శనం
పణ్ణవేండియిరుక్క, సకృత్ ఎన్తతు, సత్తైయై, ధరిప్పిక్తై
క్కిరుక్కాలమైయుం, భోగమోక్షంగళై యుపేక్షిక్తైకు
మొరుక్కాలమయుమెకాగై కాక “ఒరునాళ్ కాణవారా
యే” ప్పిఱ్ఱేవిదాయ్ త్తవర్ వార్తై. నమ్మైయిరుకాల్ కాట్టి

౧౧౦ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

నడందాల్, నాన్దళుయ్యోమో. (త్వదాకారవిలోకన)
స్వరూప త్తశవిలుం, తదాశ్రయమానగుణ త్తశవిలుం పర్య
వసీయాతే, ఉభయత్తుకుంప్రకాశకమాన విగ్రహ త్తశ
విలేవర, అవగాహి త్తవర్ గళ్. (విలోకన) “సుగాఢంపరి
షస్వజే” ఎన్నుమశ వెల్లింవేండా, ఒరుకాల్ కాణ
వమైయుం. (అశయాతృణీకృతా ను త్తమభుక్తిముక్తిభిః)
కాణవేణ్ణా, కాణవేణుమెన్టుయాలైతానే తృణీకరిప్పిళ్ళం.
అను త్తమభుక్తిః-బ్రంహ్మదిగళ్ళే భోగం; అను త్తమముక్తిః-
పరమపురుషార్థలక్షణమోక్షం. “అలమద్యహిభుక్తైర్మః
పరమార్థైరలంచనః - యథాపశ్యేమనిర్యాతం రామంరా
జ్యేప్రతిష్ఠితం” “త్వయాపిప్రాప్తమైశ్వర్యం” “ఏతేనైని
రయాస్తాతస్థానస్యపరమాత్మనః”. (మహాత్మభిః) “మహాత్మ
నస్తుమాం పార్థదైవీంప్రకృతిమాశ్రితాః” “సమహాత్మాసు
మర్లభః” ఎన్టుం, “పేరాశకపేరోదుం పెరియోరై”
యెన్టుం, ఈర్వరకతానుం, ఆత్మవార్ గళుం కూడక్క వి
పాడుగిజవర్ గళాలే. (మామ్) పురుషార్థ త్తిక మేలెన్టైయి
లేరుచియైయుడైయవెనై. (అవలోకృతాం) అవలోకన
విషయనాంబడి. (నయ) సర్వశక్తియానదేవర్ సర్వహి
క్కవేణం. నమ్మక్కలొళ్ళియ, నమ్ముడైయార్ పక్కల్.
“కీటజన్మమేవ్యస్తు” ఎన్టుం, “అవలోకృతాంనయ” ఎన్టుమ్
అత్యాదరత్తైప్పణ్ణుకిటతెత్తాలేయెన్న, సాపేక్షనాననాక,
అదరిత్తైళ్ళుహేతు శొల్లుకియేక. స్వతః పూర్వరానదేవరు

శ్రీయాశవస్తా 5 స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం. ౧౧౧

శ్లో॥ నదేహంనప్రాణాన్నచసుఖమశేషాభిలషితం
 నచాత్మానంనాన్యత్కిమపితవశేషత్వవిభవాత్ ।
 బహిర్భూతంనాధక్షణమపిసహాయాతుశతథా
 వినాశంతత్సత్యంమధుమధనవిజ్ఞాపనమిదమ్॥౫౭.

భూఅవర్ గళుడై య విశ్లేషమసహ్యమాయరుకి అ వితుక్తు
 హేతువరుళిచ్చెయ్య వేణు మెన్దితార్. (తే) స్వతఃపూర్న
 నాయ్, అవాప్తసమస్తకామనాన దేవరుక్షణమా
 త్రం దుస్సహమస్తు అతిదుస్సహమెనై. “ చిరంజీవతివై
 దేహీ యదిమాసమ్ధరిష్యతి” “నజీవేయంక్షణమపి వి
 నాతామసి తేక్షణామ్” “యద్వి నాభరతంతాస్తు శత్రు
 ఘ్నంచాపిమానద” “సంస్కరావ్యసృవాక్యాని” “జ్ఞానీ
 త్వాత్తైవమేమతం” “సుమప్రాణాహిపాణ్డవాః” “కింకా
 ర్యంసీతయామమ”.

వ్యా.—నదేహమితి. కీడ్ శేషత్వకాస్త్రయానతదీ
 యశేషత్వతై యనుసన్నితార్. ఇతిల్ శేషత్వత్తుకుపు
 టమ్బానవై తిల్ అరుచియైచ్చొల్లి, యవశీణాత్తవిర్నుత్తద
 రుశ వేణు మెన్దితార్. (నదేహం) అహమభిమానత్తుక్ గర్త
 మావృడి అన్తరక్షమాన శరీరతైయుం దేవరుడై య శేష
 త్వత్తుకు ప్పరమ్బాకిల్ వేణ్డే. (నప్రాణా) దేహాదిగళు
 కు ధారకమాన ప్రాణక్షలైయుం, శేషత్వబహిర్భూత
 మాకిల్ వేండే. (నచసుఖం) దేహాదికలైయుం, ప్రాణ
 క్షలైయుమాదరిప్పదు సుఖార్థమాకవితే; అన్దసుఖముమ్

౧౧౨ శ్రీయాశవద్వాన్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

వేణ్డా. సుఖమెన్టు మోతుసుఖతైచ్చొల్ల పుమాం. (అశేషా భిలషితంసుఖం) ఎల్లారుమాదరిక్కుం సుఖమెన్టుమాం. సుఖమెన్టాల్, దేవాది సకలజన్తుక్కు ఘమాదరిక్కు మితే. సుఖమెన్టు పిరియచ్చొన్నపోదు, “అశేషాభిలషితంనాన్యత్తి మపి” ఎన్టు మేలేకూట్టక్కడవదు. “నాన్యత్తిమపి” ఎన్నిటతు, పుత్రమిత్రకళత్రణ్ణ లెన్నిటడు. (నచాత్మానం) కీర్త్తొచ్చొన్న సకలజన్తుక్కుం ఆశ్రయమాయ్, జ్ఞాతృత్వ, కర్తృత్వ, భోక్తృత్వ, క్షేయదైయనానవాత్తావై. (తవ శేషత్వవిభవా త్ బహిర్భూతం) ప్రాప్తవిషయత్తిల్ శేషత్వమాకిటపె రుమైక్కు ప్పణమ్బానత్తై యన్తర్భూతమానవన్టు ఎల్లారు ముపాదేయమెనై. (నాథ) శేషత్వత్తుక్కు ప్పణమ్బానవై యసహ్యమెక్కైక్కు అడియాన అవర్జనియ్య సమ్బంధత్తై చొల్లుకిటతు. (తుణమపినసహే) తుణకాలముం సహి క్కకిల్లేక్. కామినిక్కు భర్తృవిరహత్తిల్ చన్దనకుసుమాది కళే, అసహ్యమానాప్పోలే, “మాతాళక్ వరాతమాణి మామైకుత్తైవిలమే” “ఉడమ్బినాల్ కుక్కుత్తైవిలమే” “ఉయిరినాల్ కుక్కుత్తైవిలమే” “నదేవలోకాక్రమణం” ఇతు యిలైయపెరుమాళ్ళుదైయ “పతాళమిత్తైయోక్”. (యాతుశతధావినాశం) ఉరుమాయ్న్దుపోక వేణుం. అడి మైక్కు ప్పణమ్బానవై యసహ్యమానాలుమ్, పోక్కుక్కై యీశ్వరకృత్యం; అనుకూలణ్ణలే అదరణియ్యమానాలుం, ఉణ్డాక్కుక్కై యీశ్వరకృత్యం. (తత్సత్యం) ఇతు లోక

శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం. ౧౧౩

శ్లో॥ దురంతస్యానా దేరపరిహరణీయస్యనుమాతో
నిహీనాచారోహంస్యపశురశుభస్యాస్పదమపి।
దయాసిన్ధోబన్ధోనిరవధిక వాత్సల్యజలధే
తవస్మారంస్మారంగుణగణమితీచ్ఛామిగతభీః॥౫౮

శ్రిల్ కేట్టటివతోష్టస్టు, మెయ్యాకకూడుమోవెన్న, ఇ
తు అహృదయమాకచ్చన్నతస్టు, మెయ్. (మధుమధన) తి
రుమున్నేపోయ్శోన్నేనాకిల్, ఉమకుప్పయ్యనానమధు
పట్టశుపడుకితోళ్. శేషత్వత్తుక్తుష్టపమ్బానవైశ్రీణ్ణి, మధు
వైప్పోక్కినాప్పోలే, పోక్కి యరుళవేణుమెన్నవుమామ్.
(ఇదమ్విజ్ఞాపనంతత్సత్యం) పాప్రిప్పాపేత్తైయిల్, పుత్తై
యుణ్ణాకెలుం, విరోధివర్గత్తిల్ అరుచియిల్ పొయ్యిలై॥౫౯

వ్యా.—దురంతస్యేతి. నిగ్రహహేతువాన భగవ
దపచారాద్యశుభంగల్ సంచరిక్కి అసంసారత్తిలే, కైం
కర్యవిరోధిగల్ అసహ్యమాంపడి, అతిలే అరుచిపిఱన్డు,
అత్తైప్పోక్కి త్తన్దరుళవేణుమెన్డు, యోగికళుకు దుర్లభ
మానవిత్తైయపేక్షిప్పారుణ్ణావతేయెన్న. అవధియిల్లాత అ
శుభంగలైయుం పోక్కక్కడవ దేవర్, అపరిచ్ఛిన్నగుణం
గలైనినైత్తు అపేక్షిక్కితేనెగిఱార్. (దురంతస్య) ము
డిప్పిక్కియిరుకు మశుభం, పాప్రియశ్చిత్తతాలాతల్,
అనుభవత్తాలాతల్ వుత్తరకోటికాణమొణ్ణాదిరుకైర్. దు
ర్విపాకమా యిరుకుమతెన్నవుమాం. ఉదరగత్తిల్,
నరకగర్భవాసంగల్ ఫలికై. (అపరిహరణీయస్య) సర్వ

౧౧౪ శ్రీయాశవద్యార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శక్తియానదేవర్ కుగ్రం, పిర్ కాగ్రలికుగ్రంబడి యాయరు కైగ్ర (మహతః) సంఖ్యావధిరహితమాయరు కైగ్ర. కా లతత్వముశ్లతనైయుం అనుభవియానిష్టాలుం, అవధికాణ వొణ్ణాదిరుకైగ్రయుం, ఇష్పడిప్పట్ట వశుభశ్తుకుగ్ర త్తుకై యిష్టి కేగ్రయరుకైయుం, “యద్భిష్క్వకల్పనియతానుభవే ప్యనాశ్యం” అణుపరిమాణనాన చేతనా ఇవైశ్రిణ్ణాయె జ్ఞాం శెయదానెష్ట, విస్తయప్పడుంపడియరుకైగ్ర. “శీల మిల్లాచ్చిటియన్”. (నిహీనాచారోహం) అహంబుద్ధిబోధ్య మానధర్మిస్వరూపం అధర్మాచారనిరూపకమాయరుకైగ్ర. ఆచారమాగిఱదు-విలక్షణధర్మత్తిలేయిత్తికైకుగ్ర యోగ్య తాపాదకమాన సంధ్యావందనాదిగల్. పాపానుష్ఠాన త్తుకుగ్ర యోగ్యనెన్కై. (నృపశుః) చతుష్పత్తుకగ్రళిల్ కాట్టిల్ ద్విపాత్వమేవిశేషమెన్కై. “జ్ఞానేనహీనఃపశు భిస్సమానః” శాస్త్రవిశ్వజన్మమానై యాలే పశువెన్న వొణ్ణాదు. ఆహారనిద్రాభయమైధునాదిగళిల్ నియతియి జ్ఞామైయాలే, మనుష్యనెన్నవొణ్ణాదు. ఇరండుజన్మత్తై యుంతప్పి నేనెన్కై. (అశుభస్యాస్పదం) అశుభమాగిఱ దు-శుభవిరోధి. శుభమాగిఱదు-పురుషార్థం. తద్విరోధిగ శుకెల్లామాశ్రయం. అకృత్యకరణంముదలాగ అసహ్యప చారం ముడివానవైత్తుకుగ్ర ఆకరమాయరుకైగ్ర. దే వర్, గుణానామాకరరానాప్పిలే, నాన్అశుభానామా కరనెన్కై. (అపి) ఇష్పడిప్పట్టవనాయరుకగ్ర చ్చెయ్లే

యుం, “క్షణమపి సహాయాతు శతధావినాశం” విష్ణు, అ
 పేక్షికైర్గురు మొరువక్షియుండు. అదెన్నెన్నిల్, (ద
 యాసిద్ధసా) కీర్తించున్న అశుభసాగరమెల్లం, దేవరుడై
 యదయార్ణవత్తిల్ ఒరుకుళప్పడియాంపడి యమ్మో, దే
 వరుడైయకృపాసత్తై. “వధార్హమపికాకుంఠః కృపయాప
 ర్యపాలయత్” “వ్యసనేషుమనుష్యాణాం భృశంభవతి
 దుఃఖితః” “యదివారావణస్వయం” “గచ్ఛానుజానామి”
 (బంధో) ఆశ్రితరుడైయ ఇతిపుపేటగల్, తన్నుతాం
 పడియాన నిరుపాధికసన్నతైచ్చొల్లుగిటదు. “అహం
 వోబాన్ధవోజాతః” “కృతకృత్యస్తదారామః” “ఋణం
 ప్రవృద్ధమివమే” “ఉరసాధారయామాస” “పార్థంసం
 ఛాద్యమాధవః” “మమపాణాహిపాణ్ణివాః”. (నిరవధిక
 వాత్సల్యజలధే) వాత్సల్యమాగిటదు-అస్తీష్టకష్టికాపకగల్
 దోషం తాయికుగ భోగ్యమాయిరుకుగమాప్పోలే, ఆశ్రి
 తగల్ దోషం భోగ్యమాయిరుకైగ. కృపాసముద్రత్తు
 కుగ కురైయణ్ణాగిలుం, వాత్సల్యసాగరత్తుకుగ కురై
 యిలై. “శరణాగతవత్సలః” “రిపూణామపివత్సలః” “దో
 షోయద్యపితస్యస్యాత్” “త్వయికించిత్సమాపన్నేకింకా
 ర్యంసీతయామమ” “అప్యహంజీవితంజహ్యం”. (తవగుణ
 గణమ్స్తారంస్తారం) “స్తృత్వాస్తృత్వా గుణానామా
 కరోమహా” “యథారత్నానిజలధేః” “చతుర్ముఖా
 యుః”. (ఇతీచ్ఛామిగతభిః) అశుభాస్పదనానవెన్నె నిన్నె

౧౧౬ శ్రీయాశవద్యోగస్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ అనిచ్ఛన్న ప్యేవంయదిపునరితీచ్ఛన్నివరజ
 స్తమశ్చన్న చ్ఛత్తస్తుతివచనభంగీమరచయమ్।
 తథాపీఢ్యంరూపంవచనమవలమ్యాపిక్యపయా
 త్వ మేవైవంభూతంధరణిధర మేశిత్యయమనః॥ ౫౯

త్రంచాతే, దేవర్ గుణత్వైనినైత్తు, “నదేహంనపాశ్రానె”
 నిజపడియే, యిచ్చియానిష్టే॥ ౫౮.

వ్యా.—అనిచ్ఛన్నితి. “ఇచ్ఛామి” ఎఱ్ఱ ఇచ్చై ఛ
 తా సత్యమోవెన్న. మందబుద్ధియాననాక, విషయాను
 రూపమానఇచ్చై ఛయుండెఱ్ఱ, తిరుముకపే విణ్ణప్పం శెయ్య
 ప్పోగాదు. ఇచ్ఛాసూచకమానవచనత్తై యవలంబిస్తు మె
 య్యాంపడి యెన్నుడైయమననై శిక్షిత్తరుళవేణుమెకా
 గిటార్. (ఏవమనిచ్ఛన్నపి) ఉక్తమానప్రకారత్తు కను
 రూపమానయిచ్చై ఛయిష్టికే యిరున్దదాగిలుం, నాస్తికర
 ళ్లామెయాలే యిచ్చై ఛయిలైయెన్నమాట్టార్ పేరీత్తుక్క
 నురూపమాన యిచ్చై ఛపోరామెయాలే ఉండెన్నవుంమా
 ట్టార్. (పునరితీచ్ఛన్నివ) మెయ్యానయిచ్చై ఛయడైయా
 ర్ శొల్లుమాప్పోలే. (ఛత్తస్తుతివచనభంగీమరచయం) కృ
 ప్రమస్తుతివచనమ్ మెయ్యెఱ్ఱ భగ్గిమిక్కుప్పడిపణ్ణినేక. వచ
 నప్రకారత్తైప్పార్ త్తాల్, సర్వజ్ఞరానదేవరుం మెయ్యెఱ్ఱ
 భగ్గిమిక్కుప్పడిశొన్నేక. “పాయ్యేకైమైశొల్లి” ఎన్ను
 మాప్పోలే, హేతువెన్నెన్న; (రజస్తమచ్ఛన్నః) అన్యథా
 జ్ఞాన, విపరీతజ్ఞానహేతువాన రజస్తమస్సుక్కళాళే అనా

దికాలమందదేహం, స్వస్వరూప పరస్వరూపంగలైమతై
 త్తుప్పోన్దను రజస్తమోద్వారత్తా లేఇతే. (తథాపి) ఇప్పడి
 త్యాజ్యమాగవేణ్ణం శయలైచ్చెయ్ లేనాకిలుం. “య
 ధాతభ్యేనవన్జితం” ఎన్జిటపడియే, సర్వజ్ఞ సకాశ త్తిలే మె
 య్యోశొల్లిప్పిణ్ణుక్క వేణ్ణియరుక్క, అంకేపాయ్ పరీద్రినా
 ల్ త్యాజ్యనితే. (ఇద్దంరూపంవచనమవలంభ్య) “నదేహం
 నపాణాన్” “దయాసిన్ధోబద్ధో” ఎన్జిట వచనమాత్రతై
 యేపరీత్రాశాక్కొణ్ణు, “మాధవ నెన్జ దేకొణ్ణై” స్తు, “ఃరుమా
 లిరుంశోలైమలైయెన్జే నెన్న తిరుమాల్ వన్దెన్న్యున్జునితై
 యప్పకున్దానె” స్తు ఉక్తీమాత్రమే జీవితైర్కయాం పిప
 యమితే. (కృపయా) “పధార్థావపి” ఎన్జిటపడియే, దో
 ప్పత్తలవిజ్ఞాతావాయ్, కృపాపారతన్వృత్తాలే. (ఏవం
 భూతంమే మనస్త్వమేవశిక్షయ) ఛన్దస్తతికుక్క పకరణ
 మానమనస్సెయిడి మైకొళ్ళక్కడవ దేవరే, అతుకుక్క ప
 కరణమామ్బడి రక్షిత్తరుళ వేణుం. “తేమనంకెడుత్తాయ్”
 “మరువిన్జొమ్మింమనమేతన్దాయె” న్జిటపడియే, బాహ్యమాన
 మనస్సెత్తపిర్ త్తు, అడిమైకుక్క అనుకూలమాన మనస్సె
 త్తన్దరుళ వేణుం. “మననగమలమటక్కమ్మి” యెన్జిటపడి
 యే, మనోనైర్మల్యమ్భోగత్తా లేపిటక్క క్కడవదు ఉపా
 సకనుకుక్క; అన్దయోగస్థాన త్తిలే భగవదనుగ్రహమాయితే
 యివ్వధి కారికైరుప్పదు. (ధరణిధర) రసాతలగతైయాన
 భూమియై, ఆపత్తేహేతువాగ ఉద్ధరి త్తపరల్లిరో దేవర్.

౧౧౮ శ్రీయాశవద్వార్స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ పితాత్వంమాతాత్వందయితతనయ స్త్వంప్రియసుహృత్త్వ మేవత్వంమిత్రంగురురసిగతిశ్చాసిజగతామ్ ।

త్వదీయ స్త్వద్భృత్య స్తవపరిజన స్త్వద్గతిరహం

ప్రపన్నశ్చైవంసత్యహనుపితవై వాస్మిహిభరః॥౬౦.

“పనమాయ్ నిలంకీణ్ణ వెన్నప్ప నే” యెష్టుం, “పన్తియాయన్టు పారకంకీణ్ణపాళియా నె” ట్టుం, సమ్మన్దముం శక్తియుము ణ్ణు. ఇవనిడత్తిల్. ఇనియిచ్చైయే వేణ్ణువతివరుగ్. అత్తైయు ణ్ణాకిరక్షీత్తురుశ వేణుమెకాకై॥ ౫౯.

వ్యా.—పితాత్వమితి. ఇచ్చైయుమిన్టి కేగయిరు క్క, పుక్తిమాత్రత్తైయేకొణ్ణు ఇచ్చైయుముణ్ణాకిరక్షీ క్క వేణుమెన్దిఱతెన్నెన్న, అవర్ణనియ్యసమ్మన్దత్తైచ్చొల్లుకి టార్. (పితాత్వం) ఉత్పాదకతాయ్, హితకామరాయిరు క్కిఱదేవర్. (మాతాత్వం) గర్భధారణమ్మణ్ణి, ప్రసవక్లేశత్తై యనుభవిన్టు, అశుచిప్రసవజ్జళైయుమ్మతియాతే, యివకా ప్రియహితమేయపేక్షిత్తిరుక్కుం తాయైప్పోలే పరిపుడై యిర్ దేవర్. “పితామహస్యజగతః భూతానాంనోమ్య యఃపితా” “తంజమాకియతందై తాయ్”. (దయితతనయ స్త్వం) అభిమతనాయ్, నిరయనిస్తారకనాన పుత్రనైప్పోలే నిన్టు, సహకరిప్పీర్ దేవర్. “నన్మక్కళుంమేలాయ్తాయ్ తందైయుమవరే”. (ప్రియసుహృత్త్వమేవ) సర్వకాల త్తిలుం శోభనత్తైయేపణ్ణుం తిరువుళ్ళత్తై యుడైయరా యిరుప్పీర్ దేవరీర్. అనర్థత్తైప్పణ్ణినాలుం, విడవొణ్ణాద వ

భిమతసుహృత్వం. అనభిమతనానాలుం, విడవొణ్ణాదసుహృత్వం. అవధారణం, సర్వత్తిలు మన్వయికకకడవదు. (త్వంమిత్రం) అర్జునః సుభద్రాయై స్వయంవరత్తై, దేవరగరివిత్తు లభిత్తాప్సే, అశేషరహస్యజ్ఞఘం అటిపికలావృణి విశ్వసనియ్యరావృణి యిరుప్పీర్ దేవర్. (గురురసి) “మన్వనాభవమద్భుక్తః” ఎన్టుం, “మామేకం శరణంప్రజ” ఎన్టుం, నిష్టనిష్టనిలైకళితే హితోపదేశంపణ్ణుం ఆచార్యరుద్రేవరే. (గతిచ్చాసి) పురుషార్థోపాయభూతర్ దేవరెన్నదల్, “గస్తవ్యత్వాన్దతిః” ఎన్టు, పరమప్రాప్యర్ దేవరెన్నదల్. (జగతాం) ఇన్దసమ్భున్దం, దేవాది సర్వప్రాణిగళుకుం సాధారణమ్. ఉభయవిభూతిక్తుం సాధారణమెన్నపుమాం. (త్వదియ్యః) అన్దసామాన్య మొక్కియ తమకుణ్ణాన విశేషప్రతిపత్తియై యరుళిచ్చెయ్ కితార్ “యస్యాస్తి” ఎన్దిటపడియే, దేవరుగ శేషభూతః. (త్వద్భుత్యః) దేవర్ కకతిశయత్తైవిలైత్తు, స్వరూపమ్మెటుం సమ్భున్దత్తైయుడైయవనెన్గై. అతినాలే, దేవరుగ భరణియ్యెన్నదల్. (తవపరిజనః) ఆత్మదాస్య మెన్దిట నిరుపాధికదాసభూతనెన్నదల్. “దాసభూతా స్వతస్సర్వే హ్యన్తానఃపరమాత్మనః” “అహంసర్వంకరిష్యామి” ఎన్టు, సర్వకైజర్యత్తుకు మర్ల్ల నెన్నదల్. (త్వన్దతిః) దేవరే ప్రాప్యభూతరెన్దిరుక్కితోః. “అహం ప్రపన్నశ్చ” ప్రాప్యంపెటుకైకు, దేవరేపుపాయభూత

౧౨౦ శ్రీయాశవద్వార్ ప్రోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ జనిత్వాహంవం శేషహతిజగతిభ్యాతయశసాం
శుచీనాంయత్రానాంగుణపురుషతత్వస్థితివిదామ్!
నిసర్గాదేవత్వచ్ఛరణకమలైకాంతమనసా
మహాధఃపాపాత్మాశరణదనిమజ్జామితమసి॥౧౦

మాక అధ్యవసించి టే. (ఏవంసతి) దేవర్ సర్వవిధబుద్ధులు
మామ్, నానన్యగతియానపిన్బు. (అహమపి) అహృదయో
క్తనానాలుం, “తవైవభరోష్ఠ” దేవర్ కేభరనాకాని
ష్టే. జ్ఞానశక్త్యాదిగళాలుం, పాప్రియాలు మేకకార్యం
దేవరేభరమెన్దై. భరమాకైయావదు- సర్వదేశజ్జిలుం,
సర్వకాలజ్జిలుంసర్వప్రకారత్తలుంనిర్వాహ్యానానై॥౧౦

వ్యా.—జనిత్వేతి. నీర్ మహావంశప్రసూతరల్లీరో;
నిరాలస్పరైప్పలే ఇంగనేశొల్లుగిటతెన్నెన్న. ఇవ్వం
శక్తిలేపిటదేనేయాగిలుమ్, పాపప్రచురనానే. అనై
యాలే, సంసారజ్జిలే అట్టున్దానిష్టే; ఎఱుత్తరుళవేణు
మేగిటార్. (మహతివంశేఅహంజనిత్వా) వంశత్తుకు
మహత్తైయావదు-మహత్కాకల్ వస్తుజనికై. “ఏతద్ధి
దుర్లభతరంలాకేజన్మయదీదృశం” ఎన్టుమ్, వంశజ్జిలేపిటన్దు
వైత్తు, అనర్థప్పడానిష్టే. (జగతిభ్యాతయశసాం) చతు
స్సాగరపర్యంతయాన భూమియెన్దాం ప్రసిద్ధమానపుగణ్దు
యన్దైయవర్ గళే. “తిగ్మున్దన్ తిరువరుళే శేయేతులక
త్తార్ పుగ్మున్బుగ్గత్తానదు కాట్టిత్తన్దే” గిటపడియే,
భగవద్విషయికారత్తాల్ వన్దపుగ్గ. (శుచీనాం) భగ

(౧౧) శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం. ౧౨౧

వద్వ్యతిరిక్తవిషయంగళిత్, భోగ్యతాగర్ధహితరాయ
రుక్తై. ఆ న్తరబాహ్యమాన ఉభయశుద్ధియైచ్చొల్లవుమాం
ఇవ్వంశత్తిలే పిఱన్దశుభాస్పదమెన్నక్కడవీరో. (యుక్తా
నాం) “కృతకృత్యాఃప్రతీక్షంతే” ఎన్నిటపడియే, నిత్య
యోగత్తిలాకాంక్షమాణరా యిరుక్కుమవర్ గల్, “మా
కనైకున్దమ్ కాణ్ పతయెక మనమేక మెన్జుమ్” ఎన్నిరుక్తై
ఇల్లెయ పెరుమాల్లెప్పోలే, దేవరోడల్లదు శెల్లాతవర్ గల్
న్నురల్. ఇప్పడిప్పట్టవంశత్తిలే పిఱన్ద, ఇచ్చెపోరా తెన్న
క్కడవీరోవెన్న (గుణపురుషతత్త్వస్థితివిదాం) చిదచిదీశ్వ
రర్ గళుడైయ, స్వరూపస్వభావసంబన్ధజ్జలై యటియుమ
వర్ గల్. గుణమెన్జు- గుణాశ్రయమాన ప్రకృతియైచ్చొల్లుగ
ఱదు. స్థితియావదు-స్వరూపస్వభావాదిగల్. (నిసర్గాడే
వేత్యాది) వత్సమానతు, జనిత్తపోలే తాయ్ములైయిలే
వామ్మైక్కు మాప్పోలే, త్వచ్చరణారవిన్దంగళిలే ఏకాన్త
మానమన్ననై, జన్మప్రభృతియాగ వుడైయవర్ కల్. కీర్క్
చ్చొన్న శుద్ధియోగాదిగల్, నైసర్గికమేకై. (పాపా
త్తా) పాపందా నొరువడివుకొన్డాపోలే యిరుక్కుమ
వక్. జ్ఞానానన్దమొక్కియ, పాపమేనిరూపకమా యిరుక్తై.
(శరణ) ఇవ్వళవిలు ముకపక్కలపకారమున్డాంపడి, అల్
పార్ త్తుత్తితరుమ్ దేవరీరే. (తమసెలఫోధోనిమజ్జామి)
ప్రకృతియిలే, దేవరెడుక్కనినైత్తాలుం, కైక్కెట్టాదపడి
ఆహ్నిస్తే. “పక్వమామాయస్ఫుల్ పిఱవియిల్ పడిగిన్ద

౧౨౨ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ అమర్యాదః క్షుద్రశ్చలమతిరసూయావ్రసవభూః
కృతఘ్నోదుర్మానీస్తరపరవశో వంచనపరః ।
నృశంసః పాపిష్ఠః కథమహమితో దుఃఖజలధే
రపారాదు త్తీర్ణస్తవపరిచరేయంచరణయోః॥ ౬౨

యాః” ఎన్నిటపడియే, ఇన్నంతయైకండిలే నెఱగితార్. ఇత్తాల్, సాంతానికర్ దేవర్ వకగల్ అవగాహిత్తవ శవుం, నాఁప్రకృతియిలే యుళే పుకేనెఱగై. జనిత్తవం శమిదు, దేవర్ శరణ్యర్, నాఁపడుకిటి పాడితువిత్తే. అసమజ్జసనైప్పోలే, వంశప్రభావముం జీవియాదే, దేవ రుడైయనీర్ మైయుం జీవియాదే యిరుక్కిటపడియితే ఎన్నుడైయ పాపపామర్యమెఱగితార్ ॥ ౬౧.

వ్యా.—అమర్యాదఇతి. ఇవ్వంశ త్తిల్ జన్మత్తైయు మసత్సమమాకగవల్ల పాపముమకేలెన్న; “పాపాన్తా” ఎన్నిటవిత్తైప్పరకగప్పేళుకితార్. (అమర్యాదః) వేదమ ర్యాదైకుగబహిర్భూతః. (క్షుద్రః) క్షుద్రత్వమావతు- నీచవిషయజ్ఞళిల్ అతిచపలః. ఉజ్జీవనహేతువాన వేదమ ర్యాదైమైయనాదరిత్తు, అతుకుమేలే వినాశహేతువాన నీచసేవైయిలే అతిచపలనెఱగై. (చలమతిః) ఒరుజ్ఞానా ధికః నీచవిషయప్రావణ్యంనాశహేతు, వేదప్రతిపాద్య విషయమే పుద్దేశ్యమెష్టహితంనొన్నా లదిల్ వ్యవస్థిత చిత్తనల్లెఱ. (అసూయావ్రసవభూః) పరగుణజ్ఞళిలే నోష తైయుణ్డాకుకైకుగఉత్పత్తిస్థానం. తనకుదోషముణ్డా

మళవేయన్తి కేగ్, పిఱర్ గుణజ్జళిలుం దోష తైయుడ్డాకుగ్
 మవనెగ్. (కృతఘ్నః) ఉపకరి త్తవిషయ త్తిలే అపకా
 ర తైప్పణ్ణుగ్. “గోఘ్నివై వసురా పేచ చోరేభగ్నవ్రతేత
 థా - నిష్కృతిర్విహితాసద్భిః కృతఘ్ననాప్తినీష్కృ
 త్తిః” ఎన్టు మాతృపితృశత త్తిలుం వత్సలతరమానశాస్త్ర త్తి
 లుం, బహిష్కృతనెగ్. (దుర్మానీః) ఇప్పడి నికృష్ట
 నాయిరుక్కచ్చెయ్ తేయుమ్, సర్వోత్కృష్టరుగ్ మవ్వ
 రుకేయాక త్తనైనినైత్తు, “ఈశ్వరోహమ్” ఎన్దిరుక్కు
 మవణ్. (స్తరపరవశః) తనై ఉత్కృష్టజన్మాకగ్తుక్కు
 మేలాకనినై త్తిరుక్కుమళవన్తి కేగ్, విషయప్రావణ్యహే
 తువాన కామనుక్కు పరతన్త్రీనాకవుం,భగవత్ప్రీవణ్య
 హేతుభూతరానారై త్తాన్తినినైత్తు మనర్థప్పట్టేనెగ్. (వంచనపరః) కామపారవశ్యత్తాలే విషయజ్జళిలే ప్రవణ
 నాయ్, అవిషయంగళిలుం ద్రవ్యంగళైవంచిత్తు వర్తి
 కుగ్మవణ్, “శూతనాయ్కగ్భౌ వవాకి” “శూతినై పె
 రుక్కికగ్ళవిన్తైత్తుణిన్దు” ఎన్టుం చొల్లుకిఱపడియే. (నృ
 శంసః) తాణవిరుంబినవిషయంగళిల్ వంచకనాకైయన్తి
 కేగ్, తనై విశ్వసి త్తిరుప్పార్ పకగల్ క్రూరకర్మావా
 యిరుక్కుమవణ్. (పాపిన్యః) ఇతుకెగ్లూమడి పాపరుచి
 యాయ్, అతిలేవ్యవస్థితనాయిరుకైగ్. “పావమే శెయ్
 దుపావియానేగ్” “ఒప్పిలా త్తీవినైయేనై” “నానేనానావి
 దనరకంపుకుం పావం శెయ్దేగ్” “అహమస్మ్యపరాథా

౧౨౪ శ్రీయాశవదాన్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ రఘువరయదభూస్త్యంతాదృశో వాయసస్య
ప్రణతఇతిదయాళుర్యస్యచైద్యస్యకృష్ణః
ప్రతిభవమపరాధ్గుగ్ధసాయుజ్యదోఽభూ
ర్వదకిమపదమాగస్తస్య తే స్తిక్షమాయాః॥ ౬౩.

నామాలయః" "రావణోనామదువృత్తః" "నీశనేకనిజై
వొస్తుమిలేక" ఎస్తుమ్ అతిపుడైయార్ తద్దామైప్పేళుం
పడి యానపాపత్తిలే నిష్టైయుడైయవక్. (అపారాద్దుః
ఖజలదేకథము తీర్ణః) ఒరునాళిలేతుడగ్గిన దుఃఖమెన్ను
దల్, మేలూరునాళిలే ముడివుకాణుదల్ శేయుమత
ల్లామైయాలే, "ఇతోదుఃఖజలదేః" ఎస్తు దృష్టివిషంపోలే
కాణవే భయమాయరుక్మిణి దుఃఖసాగరత్తినిస్తుమ్. (కథ
ము తీర్ణః) ఇతిలేఅమ్మిన్దికిడికిడినాన్ కరైయేటవేకప
తొస్తుణ్ణో. "ముత్తనార్" ఎన్దిటపడియే, అస్పృష్టసంసార
గన్ధరాన దేవరేకరైయేల్లివేణుమెక్కై. (తవచరణయోః
కథంపరిచరేయం) దుఃఖనివృత్తిక్కుం అక్షమనాయరు
కిణనాన్, నిత్యసూరికళడిమై శేయగిట దేవర్తిరువడి
గళిలే ఎంగనేపరిచరైవణ్ణువక్. దుఃఖనివృత్తియుం, దే
వరేభరం; అడిమైకొల్లుగైయుం దేవరేభరమెక్కై॥

వ్యా — రఘువరేతి. బుద్ధిపూర్వేణపణ్ణిన పాత్రీతి
కూల్యంగళైప్పొక్కప్పొమోవెన్న; కాకాపరాధత్తైయుం,
శిశుపాలాపరాధత్తైయుం పొలుత్తరుళినదేవర్కుప్పొలు
క్కముడియాతదుణ్ణో వెన్దిటార్. (రఘువర) శరణాగత

రక్షణంపణిపోస్తే రఘుప్రభృతిగల్గే, సాధకరెన్నుమ్మడిశరణాగతరక్షణ త్తిలేఅధిక రాయరుకై. రఘురాక్షససంవాదస్తో, శరణాగతరక్షణమ్మణిపోస్తేవర్గ శశవన్తికే, “సుగ్రీవమ్శరణంగతః” ఎన్టుం, “త్వయికించిత్సమాపన్నే” త్యారభ్య, ఎన్టుమితే ఇవర్ పడి. (తాదృశః) అప్పడిప్పట్టవ నెన్నుమతోక్తియి, అనుభాషిక్తైతా అసహ్యమాంపడియి తేపణినవపరాధం. (వాయసస్య) అపరాధంపణ్ణుకైకాక, పాప్రమానదేవత్వతైవిట్టు, నిసీనమానతిర్యక్త్వతైపరిగ్రహిత్తా నెక్తై. (ప్రణతఇతి) “సపిత్రాచపరిత్యక్తః” ఎన్గిటపడియే, ఇవనైప్పరిగ్రహికిల్ నమకుగమనర్థమెన్టు సర్వరుముపేక్షికగ ప్పగలబీల్లు, “సతంనిపతితంభూమా” ఎన్గిటపడియే, విక్రుద్దవనైశరణాగతనెన్టు ప్రతిపత్తిపణ్ణిః ఋషి, శరణాగత ఎన్టుతుంరామాభిప్రాయత్తాలే. (త్వం దయాళురభూః) బ్రహ్మస్త్రిక్తుకుగ ఇలకాకుగమశవిలే, దేవర్ “కృపయాపర్యపాలయత్” ఎన్గిటపడియే, దయాళువానగిర్ “క్షిపామి” ఎన్టుం, “ఘక్షమామి” ఎన్టుం పణ్ణివైత్త ప్రతిజ్ఞేఫలియాదే, దేవర్ కృపాకార్యమే ఫలిక్తు విట్టదు, పిరాట్టిసన్నిధియాకై యాలేయితే. (యచ్ఛ) చ శబ్దత్తాలే, కాకాపరాధతై ప్పాటుత్తవశవేయో వెన్టు, ఉదాహరణాంతరతై సముచ్ఛయికిగతార్. (చైద్యస్య) యదువంశజాతరిల్ కాట్టిల్, ఛేదికుల్గద్భవనెన్టు తన్నై ఉత్కృష్టనాక వభిమానిత్తిరుకుగమవణ. (ప్రతిభవమ పరాధః) కాకతైప్పోలే యెరుకూలపరాధతైపణ్ణిన వశవేయన్దియే, జన్మంతోటుం, ప్రాతికూల్యత్తిలే వాసనై పణ్ణినవనుకుగ. (సాయుజ్యదోభూః) “బహూనాంజన్మ

౧౨౬ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ ననుప్రవన్నస్సకృదేవనాథ
తవాహమస్తీతిచయాచమానః।
తవానుకంప్యన్నరతఃప్రతిజ్ఞాం
మదేకవర్జంకిమిదంవ్రతం తే॥ ౬౪.

నామ నే" ఎన్టుం "అనేకజన్మసంసిద్ధః" ఎన్టుం, జన్మందో
ఁ, ఆశ్రయిత్తుట్పిద్వార్ పెఁటుం పేదీఁద్రయితే కొడుత్త
డు. సాయుజ్యమాకిఁడు - సమానగుణయోగమ్. "సా
యుజ్యంప్రతిపన్నాయే తీవ్రభక్తాస్తవస్వినః - కిఁజగరామ
మతేనిత్యంభవన్తిరుపద్రవాః". (ముగ్ధ) "ఆయర్ కులత్రీదీ
నిశంపిరై" ఎన్నిఁపడియే, అపరాధానభిజ్ఞనితేకృష్ణః. అ
తుఁగుమేలే ఒరుపేదీఁద్ర, ముడికిఁగదనైయిలే, సుఖ
రూపమానవడివై కగణ్ణుకిలకాకినవేదీద్రమ్. (తస్య
తే స్తిక్షమాయాః అపదమాగఃకిమస్తి) కాలభేదత్తాలే దే
వర్ వేతేయిరువరాకిఁరల్లీర్; దేవర్ క్షమైక్కు అవిషయ
మానపాపముణ్డో. కిం-క్షేపే. ఆపదం-అస్థానం. అవిషయ
మిత్యర్థః. (వద) సర్వజ్ఞరానదేవరుగమఱుమాదీమిదై.
క్షమైక్కు విషయీకరిక్కుమిత్తనైయెక్కై॥ ౬౩.

వ్యా.—నన్వీతి. స్వతన్త్రరాననాం శిలర్తఱ
త్తిల్ ఒత్తైచ్చేయదోమెన్న ఇతువే మర్యాదైయాకకగడ
వదోవెన్న; కడల్ కగనైయిలే ఆశ్రితసామాన్యత్తిలే దేవ
ర్ పణ్ణినప్రతిజ్ఞై, ఎన్నైయిరువనైయమొక్కియవో పెన్
ఱార్. (ననుప్రవన్నః) "సకృదేవ" యెన్వత్తై స్మరిప్పికి
ఱార్. (సకృదేవ) ఎన్వదు, సహనైవఎన్టు ఆక్రవానిర్వ

హికుగం. అనాదికాలం సంసరితుప్పిందవివక ఒరుజన్మ
మెల్లాంప్రపత్తియై యనుసద్ధితాల్ తాన్ సకృత్ ఎకై
కుగ ప్పొరుమో ఎన్బర్ ఎమ్బార్. భగవత్ప్రభావత్తైప్పా
రైల్ ఒరుక్కాలైకుగ మేల్ మిక్కై; ప్రాప్యరుచి, ప్రాప్తి
యశవుం అనువర్తికుగ మెన్బర్ భట్టర్. (నాథ) ఒరుక్కా
ల్ పణ్ణిన ప్రపత్తియ మైకిటదు, వకుత్తనాథనాకైయాలే.
ఆభిముఖ్యమాత్రమే అమైన్దిరుక్కిటదు, ఇళివు పేటుత
న్నతానకుడల్ తుడకుగ. అశరణ్యవిషయత్తిల్, ఆర్తప్ర
పత్తికుగం ఫలంపాశికం. వకుత్తవిషయత్తిల్ దృప్తప్రప
త్తికుగమ్, ఫలవ్యాప్తియుణ్ణు. (తవాస్మితిచయాచమానఃఅ
హంతవాస్మి) ప్రత్యగ్వస్తువానదు కిచ్చితగరిత్తు త్కనత్తై
యై లభికగ వేణుమెన్టుయాచిక్తై. ఉత్తరార్థప్రక్రియైయా
లే, కైజగర్యత్తైప్పార్థికైగ. “త్వత్పాదమూలంశరణంప్ర
పద్యే” ఎన్టు ఎన్నుడైయ వెటు మైయైమున్నిట్టుకొంణ్ణు ప్ర
పత్తిపణ్ణినేన్. “ఐకాన్తికనిత్యకిజగరః ప్రహర్షయిష్యామి”
ఎన్టు, పార్ప్యాపేత్తైపణ్ణినేన్. ఇరణ్ణుపదత్తాలుం, భక్తి
ప్రపత్తికళిరణ్ణిలుం అనికరిత్తవనికారికల్ ఇరువరైయుం
శొల్లుగిటతెన్బారుముణ్ణు. (ప్రతిజ్ఞామ్స్మరత స్తవానుకంప్యః)
“ఏతద్వశితంమమ” ఎన్టుం, కడల్ కగరైయిల్ పణ్ణినప్ర
తిజ్ఞైయై స్మరియానిన్టుకొంణ్ణు, చేవర్ కగ నుగార్హ్యాన్.
(తేవ్రతమిదంమ దేకవర్ణంకిమ్) సర్వసాధారణభూతరాన
దేవరుడైయ అసాధారణమాన విన్దసజుల్పు మెన్నై

౧౨౮ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ అకృత్రిమత్వచ్ఛరణారవిష్ట
ప్రేమప్రకర్షావధిమాత్మవత్తమ్।
పితామహంనాథమునింవిలోక్య
ప్రసీదమద్వృత్తమచింతయిత్వా॥ ౬౫.

వ్యా.—అకృత్రిమేతి. “రామోద్విర్నాభిభాషతే”
ఎన్దిజనజగల్బుత్తైవిట్టిరేయాకిలుం, పెరియముదలియాం
డు, విద్యైయాలుం, జన్మత్తాలుముణ్ణానసన్బన్ధత్తైయే పా
ర్తరుళి, ఎన్నుడైయ నన్దైతేమైకలైప్పారాతే విషయాకరి
క్క వేణుమెన్న, అతుకుక్కణ్ణిళివిల్లామైయాలే అప్పడి
శేయ్కిఱ్ఱోమెన్టు ఈశ్వరననుమతిపణ్ణి, తాము మనుమతి
పెర్రగ్రామామ్ స్తోత్రత్తలైక్కట్టుకిఱార్. (అకృత్రిమ) క్రి
యానివృత్తిః-కృత్రిమః. తద్రహితః-అకృత్రిమః. స్వాభావి
కఇత్యర్థః. కులన్దానే యోగికులమాకైయాలే, నైసర్గిక
మెన్కై. మెయ్యానప్రేమ మెన్నవుమాం. (త్వత్) ప్రా
ప్తశేషియానవున్నుడైయ. (చరణారవిష్ట) ఆశ్రితరుగ
ఇళియున్తుత్తైయాయ్, భోగ్యమాన తిరువడికలై. (ప్రేమ
ప్రకర్షావధిం) ప్రేమాతిశయసీమాభూమియానవర్. నను
కిర తరవిషయజ్ఞళిల్ ప్రేమమెల్లామివరుగ వకుత్తవిషయ

శ్రీయాశవద్యోగస్తోత్ర వ్యాఖ్యానం. ౧౨౯

త్తి లేయి టేయిరుప్పదు. (ఆత్మవంతం) భగవచ్ఛేషత్వం
స్వరూపమాక వేఆత్మయా ధాత్యైజ్ఞానముడైయవర్ణై.
“ధనవస్తమ్” ఎన్నుమాప్పోలే. (పితామహం నాధమునిం)కు
డల్ తుడకైయుడై రాయ్, భగవద్జ్ఞాననిధియాయుళ్ళ
వరై. (విలోక్య) కటాక్షిస్తు. (ప్రసీద) అపరాధక్షైప్పొ
టుత్తరుళ వేణుం. (మద్వృత్తమచింతయిత్వా) అసతగ-
ర్నత్తై విన్మరికకకడవరాగ వేణుమెనై. మద్వృత్తమెన్మ-
సతగర్నత్తైనినైకిఱదు. వృత్తవానెన్మాల, సతగర్న-
వృత్తనైయి టే శొల్లువదు. స్వగతమానవబీణి యనాద
రిత్తు, పెరియముదలియార్ సమ్మన్దమెనకుగ త్తజ్జమాక
వేణుమెన్మప్రార్థిత్తు స్తోత్రత్తైత్తలైకకట్టి యరుళుకిఱార్.

శ్లో యత్పదాంభోరుహధ్యానవిధ్వస్తా శేషకల్మషః-
వస్తుతాముపయాతోహం యామునేయంనమామితం॥

ఎమ్మెరుమానార్ తిరువడిగళేశరణమ్.

శ్రీఆశవద్యోగ తిరువడిగళేశరణమ్.

శ్రీపెరియవాచ్చాబ్బిలై తిరువడిగళేశరణమ్.

జీయర్ తిరువడిగళేశరణమ్.

శ్రీయాశవద్యోగస్తోత్రవ్యాఖ్యానమ్

సమూర్ణమ్.

